

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Diplomová práce

**Způsoby nabývání vlastnického práva
podle NOZ v komparaci s ABGB**

Vojtěch Kafka

Plzeň 2018

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2017/2018

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Vojtěch KAFKA**

Osobní číslo: **R13M0083P**

Studijní program: **M6805 Právo a právní věda**

Studijní obor: **Právo**

Název tématu: **Způsoby nabývání vlastnického práva podle NOZ
v komparaci s ABGB**

Zadávací katedra: **Katedra občanského práva**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Úvod
2. Teorie - úvod do vlastnického práva
3. Nabývání vlastnického práva dle NOZ
  - 3.1 Obecná část - dělení způsobů nabytí vlastnického práva
  - 3.2 Zvláštní část jednotlivé způsoby nabývání vlastnického práva
4. Závěr

Rozsah grafických prací:

Rozsah kvalifikační práce:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

viz příloha

Vedoucí diplomové práce:

Mgr. Milan Hradec, Dr.

Katedra občanského práva

Datum zadání diplomové práce:

15. února 2017

Termín odevzdání diplomové práce:

31. března 2018

Doc. JUDr. Jan Pauly, CSc.
děkan

Doc. JUDr. Jan Pauly, CSc.
pověřená osoba

V Plzni dne 3. července 2017

Prohlášení

„Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Způsoby nabývání vlastnického práva podle NOZ v komparaci s ABGB“ zpracoval samostatně. Veškeré prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpal, byly citovány způsobem ve vědecké práci obvyklým a uvedeny v seznamu použitých pramenů a literatury.“

Dne 25. 3. 2018

Vojtěch Kafka

Poděkování

Na tomto místě bych velice rád poděkoval Mgr. Milanu Hradcovi, Dr., za jeho cenné rady, připomínky a odborné vedení této diplomové práce.

Obsah

1. Úvod	1
2. Úvod do (nabývání) vlastnického práva.....	4
2.1. Seznámení s komparovanými předpisy	4
2.1.1. Nový občanský zákoník (NOZ)	4
2.1.2. Všeobecný zákoník občanský (ABGB)	5
2.2. Pojem a význam nabývání vlastnického práva.....	6
2.3. Dělení způsobů nabytí vlastnického práva	7
2.4. Systematická komparace právních úprav obou zákoníků.....	10
2.4.1. Nový občanský zákoník	10
2.4.2. Obecný zákoník občanský	11
2.4.3. Výsledky systematické komparace	14
3. Jednotlivé způsoby nabývání vlastnického práva	16
3.1. Přivlastnění a nález	16
3.1.1. Přivlastnění aneb „nález věci ničí“	16
3.1.2. Nález věci ztracené	18
3.1.3. Nález pokladu, resp. věci skryté	21
3.1.4. Přivlastnění a nález v ABGB	22
3.2. Přírůstek	25
3.2.1. Přírůstek přirozený	25
3.2.2. Přírůstek umělý	27
3.2.2.1. Zpracování cizí věci	28
3.2.2.2. Smísení a slítí s cizí věcí	30
3.2.2.3. Stavba na cizím pozemku.....	31
3.2.2.4. Přestavek	32
3.2.3. Přírůstek smíšený	33
3.2.4. Přírůstek v ABGB	33
3.3. Vydržení	36

3.3.1. Držba	37
3.3.2. Kvalifikovaná držba	38
3.3.3. Dělení vydržení	40
3.3.3.1. Řádné vydržení	40
3.3.3.2. Mimořádné vydržení	42
3.3.4. Společná ustanovení	43
3.3.5. Vydržení v ABGB	44
3.4. Převod vlastnického práva	47
3.4.1. Převod vlastnického práva k movitým věcem	48
3.4.1.1. Převod vlastnického práva k cenným papírům	51
3.4.1.2. Převod vlastnického práva k „zaknihovaným právům“	54
3.4.2. Převod vlastnického práva k nemovitým věcem	55
3.4.3. Společná ustanovení	56
3.4.4. Převod vlastnického práva v ABGB	59
3.5. Nabytí vlastnického práva od neoprávněného	62
3.5.1. Nabytí vlastnického práva k movitým věcem	63
3.5.2. Nabytí vlastnického práva k nemovitým věcem	66
3.5.3. Nabytí od neoprávněného v ABGB	68
3.6. Nabytí vlastnického práva rozhodnutím orgánu VM	70
3.6.1. Nabytí vlastnického práva rozhodnutím orgánu VM v ABGB	72
4. Závěr	74
5. Resumé	77
6. Seznam použitých pramenů a literatury	78
6.1. Monografie	78
6.2. Odborné články	79
6.3. Legislativa	82
6.4. Judikatura	84
6.5. Sborník	84

6.6. Ostatní zdroje.....	85
--------------------------	----

1. Úvod

Dopředu mi bylo jasné, že až budou vyhlášeny okruhy témat diplomových prací, budu primárně vybírat z nabídek kateder občanského nebo obchodního práva, neboť právě těmito směry se plánuji vydat po skončení studia. Když jsem pak ve výběru narazil na téma „Nabytí vlastnického práva podle NOZ“, věděl jsem, že pokud se o něj nestačí přihlásit někdo přede mnou, bude toto téma mé.

„Vlastnictví“ je spolu s „člověkem“ a „smlouvou“ jedním ze tří pilířů, na kterých stojí systém soukromého práva, proto jsem, i přes proběhnuvší rekodifikaci, neměl obavy, že bych po (tehdy) „už“ 3 letech účinnosti a téměř 5 let od vyhlášení nového občanského zákoníku měl mít nedostatek zdrojů pro svou práci. Tuto svou domněnku jsem si potvrdil během předběžného průzkumu předpokládaných zdrojů, a protože jsem si poté o přidělení tohoto tématu podal žádost jako první, k mé spokojenosti jsem ho skutečně získal.

Jak jsem však záhy zjistil, jen (tehdy) 2 roky přede mnou byla přímo na naší fakultě vypracována jiná diplomová práce na „stejně“ téma,¹ a bylo proto zapotřebí ho tentokrát pojmut nějak jinak. Po konzultaci s vedoucím mé diplomové práce jsem se rozhodl do práce přidat komparaci.

Nejvděčnějším a nejpřirozenějším kandidátem pro srovnání by byl samozřejmě jeho předchůdce, zákon č. 40/1964 Sb., „starý“ občanský zákoník, účinný po předchozí rovné půlstoletí (bez 3 měsíců). S touto variantou jsem však vůbec npracoval, neboť na všech 4 právnických fakultách v České republice každý rok píše diplomovou práci stovky, možná i přes tisíc studentů a představa, že takové srovnání nikoho přede mnou nenapadlo, mi přišla natolik absurdní, že jsem po takové práci vlastně ani nepátral.

Nahlédl jsem však do důvodové zprávy k NOZ, kde jsem si připomněl, že současný občanský zákoník vychází z vládního návrhu občanského zákoníku z roku 1937, který byl zase modernizační revizí ABGB, který byl do právního řádu nově vzniklé Československé republiky převzat recepční normou.² A bylo rozhodnuto – volba padla na ABGB a má diplomová práce získala svůj konečný název „Způsoby nabývání vlastnického práva v komparaci s ABGB“.

---

¹ BERÁNEK, J. *Nabývání vlastnictví: diplomová práce*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta právnická, 2015. 82 s.

² Zákon č. 11/1918 Sb., o zřízení samostatného státu československého.

Musel jsem ale ještě vybrat znění ABGB, se kterým budu ve své práci pracovat – zda znění k 28. říjnu 1918³ a zaměřit se na to, kam se od té doby naše právo posunulo, nebo aktuální znění rakouského ABGB a na problematice nabytí vlastnického práva porovnávat, jak se oba právní řády proměnily po 100 letech samostatného vývoje. Nakonec jsem zvolil první možnost, tj. znění ABGB k roku 1918.

Letos se totiž píše rok 2018 a my slavíme rovných 100 let od vzniku republiky. Tato volba mi tak umožní práci pojmout nejen jako pojednání o současné občanskoprávní úpravě nabytí vlastnického práva, ale zároveň i jako historickou sondu, kterou bude možné ukázat, odkud její vývoj začal a kam se po sto letech dostal.⁴

Po této úvodní části následují 4 kapitoly spíše teoretické části, jejichž účelem je poskytnout čtenáři základní orientaci nejen v právní úpravě obou komparovaných předpisů, ale i v předpisech samotných. V kapitole 2.1. jsou stručně představeny oba zákoníky. Následuje krátké pojednání o významu vlastnického práva a jeho nabývání. Kapitola 2.3. představuje vybraná obecně uznávaná kritéria jejich dělení (touto kapitolou jsem se původně chystal začít hlavní, 3. část práce, viz patitul, na základě poznatků v ní obsažených jsem se ale nakonec rozhodl ji začlenit ještě do této druhé části práce) a konečně v kapitole 2.4 je znázorněna systematika právních úprav nabytí vlastnického práva v obou porovnávaných předpisech a první komparační postřehy. Celá tato část diplomové práce je ze své podstaty velmi teoretická, bez výrazných příležitostí pro nějaké analyzování, které se od diplomové práce očekává. Přesto jsem se o něj ale i zde na několika místech pokusil.

Poté již následuje hlavní část celé práce, rozdělená do 6 kapitol. Je věnovaná „Nabytí vlastnického práva“, což je pasáž sedmdesáti po sobě jdoucích paragrafů (§ 1045 – 1114) ve třetí části nového občanského zákoníku, kde je v tomto předpise soustředěna většina ze způsobů nabývání vlastnictví. Jiným, než 8 zde upraveným způsobům, se v této práci nebudu a nemohu věnovat.⁵

Každá kapitola je zde rozdělena na 2 části přibližně v poměru 3/4 ku 1/4. Větší část je vždy věnována účinné právní úpravě. S pomocí komentářů,

---

³ Znění císařského nařízení č. 69/1916 Ř. z. (*Říšský zákoník*).

⁴ Pro ten samý důvod jsem zavrhl i úvahy o komparaci s vládním návrhem občanského zákoníku z roku 1937.

⁵ Nabýt vlastnické právo lze dále např. děděním, to je ale v NOZ upraveno v rozsahu téměř 250 paragrafů.

odborných internetových i časopiseckých článků nebo judikatury analyzují jednotlivé instituty paragraf po paragrafu po stránce obsahové i systematické. Přitom právní úpravu průběžně komentují a (subjektivně) hodnotím.

Zbývající čtvrtina kapitoly je naopak věnována právní úpravě v ABGB. Za pomoci komentářů od profesorů Františka Roučka s Jaromírem Sedláčkem⁶ a Antonína Randy s JUDr. Jiřím Spáčilem⁷ si především všímám, rozebírám a hodnotím vybrané rozdíly i podobnosti v obou úpravách na úrovních jednotlivých paragrafů i celkových přístupech obou zákoníků k jednotlivým institutům.

Cílem této diplomové práce je zejména analyzovat právní úpravu zvolené části nového občanského zákoníku a jejím porovnáním s úpravou občanského zákoníku účinného na našem území na začátku 20. století se pokusit demonstrovat, kam se v této oblasti české občanské právo za sto let posunulo.

---

⁶ ROUČEK, F., SEDLÁČEK, J. *Komentář k Československému obecnému zákoníku občanskému a občanské právo platné na Slovensku a v Podkarpatské Rusi. Díl. 2. §§ 285 – 530.* Praha: ASPI, 2002. 970 s. Komentáře velkých zákonů Československých, sv. 1. ISBN 80-85963-64-7.

⁷ RANDA, A. a SPÁČIL, J, ed. *I. Držba dle rakouského práva v pořádku systematickém; II. Právo vlastnické dle rakouského práva v pořádku systematickém.* Praha: ASPI, 2008. 581 s. Klasická právnícká díla. ISBN 978-80-7357-389-8.

2. Úvod do (nabývání) vlastnického práva

2.1. Seznámení s komparovanými předpisy

2.1.1. Nový občanský zákoník (NOZ)

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, platný od 22. března 2012 a účinný od 1. 1. 2014 by měl být pokrokovým kodexem, který by odstranil zátěž z let minulých, a to především tu ideologickou, ze které i přes četné novelizace nebylo zkrátka možné jeho předchůdce⁸ vymanit.

„Základním obecným ideovým zdrojem rekodifikace je vládní návrh občanského zákoníku bývalého Československa z r. 1937, který nebyl jako zákon přijat kvůli událostem následujícím po mnichovské dohodě. Z koncepčního hlediska má význam, že tento vládní návrh sledoval modernizační revizi rakouského všeobecného zákoníku občanského (ABGB) z r. 1811 v jeho konfrontaci s novějšími evropskými zákoníky, zejména německým a švýcarským. Se zřetelem k tomu je třeba zdůraznit, že se jednalo o návrh myšlenkově soudržný, s jasným filosofickým zázemím převzatým z rakouského zákoníku, koncepčně navazující na tradice středoevropského právního myšlení.“⁹

V rámci rekodifikačních prací návrh prošel rozsáhlou obsahovou revizí, kdy byl zastaralý materiál nahrazen novým. Čerpalo se přitom nejen z historických zkušeností, ale i z bezpočtu soukromoprávních kodexů z celého světa,¹⁰ z práva Evropské unie a z relevantních nadnárodních projektů.¹¹ Bylo tak sice čerpáno z množství nepochybně hodnotných zdrojů, i pejsek s kočičkou ale upekly dort jen ze samých dobrých věcí.

Vznikl tak u nás skutečně velmi „kosmopolitní“ a velmi obsáhlý kodex soukromého práva o 5 částech a celkem 3081 paragrafech. Během svého krátkého

---

⁸ Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění zákona č. 428/2011 Sb., účinném ke dni 31. 12. 2013.

⁹ *Důvodová zpráva k NOZ (konsolidovaná verze)*. s. 17.

¹⁰ Zejména se jedná o zákoníky rakouský, švýcarský, německý, italský, nizozemský, polský, ruský, francouzský, belgický, španělský, portugalský nebo občanský zákoník Québecu.

¹¹ PECL, PETL, PEFL, DCFR a další.

života byl však již dvakrát novelizován (nabývání vlastnického práva v rozsahu této práce však tyto změny nepostihly).¹²

2.1.2. Všeobecný zákoník občanský (ABGB)

Všeobecný zákoník občanský (Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch) byl vyhlášen 1. června 1811 císařským patentem Františka I. č. 946 Sb. z. s.¹³ s účinností k 1. lednu 1812 pro všechny země rakouského císařství s výjimkou Uher, kde platilo i nadále právo uherské, z velké části obyčejové. Ještě předtím byl ale v roce 1797 zkušebně zaveden v Západní Haliči.

Zákoník je stále hodnocen jako pozoruhodné a myšlenkově konzistentní dílo spočívající na koherentním filosofickém základu. Byl založen na přirozenoprávní teorii a římskoprávní učenosti. „*Vycházel z existence právního dualismu a konstruoval zákoník jako všeobecný zákoník občanský, jako základní kodex soukromého práva, jehož úkolem je shrnout hlavní masu pravidel vztahených k soukromým právním záležitostem společným všem osobám a také k osobám vůbec, k právním jednáním vůbec a k věcem vůbec.*“¹⁴ Skládal se z 1502 paragrafů uspořádaných do tří dílů.

ABGB byl výjimečný především svou výlučností a závazností pro všechny obyvatele, a to bez ohledu na jejich sociální postavení. Odstranil se tím právní partikularismus, který byl příčinou právní nejistoty v soukromoprávních vztazích.¹⁵ Obyvatelstvo v něm získalo ucelený a jednotný předpis soukromého práva.

Během své existence byl několikrát novelizován, největších změn (před rokem 1918) však doznal až po sto letech své účinnosti, 3 dílčími novelami¹⁶ nedlouho před pádem monarchie. Ani po jejím rozpadu však neupadl v zapomnění, na to se jedná o příliš zdařilé dílo.¹⁷ V mnoha nástupnických zemích platil ještě po dlouhá desetiletí¹⁸ a v Rakousku a Lichtenštejnsku platí dodnes. Pro

---

¹² Zákony č. 460/2016 Sb. a 303/2017 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

¹³ Zkratka „Sb. z. s.“ znamená *Sbírky zákonů soudních*.

¹⁴ *Důvodová zpráva k NOZ (konsolidovaná verze)*. s. 2.

¹⁵ SCHELLEOVÁ, I., SCHELLE, K. *Civilní kodexy 1811 – 1950 – 1964*. 1. vyd. Brno: Doplněk, 1993. 594 s. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, č. 45. ISBN 80-210-0597-1. s. 20.

¹⁶ Císařská nařízení č. 276/1914, 208/1915 a 69/1916 Ř. z., účinná ke dni 28. 10. 1918.

¹⁷ Spolu s francouzským *Code civil* a německým *BGB* jsou dosud považovány za nejvýznamnější evropské kodexy soukromého práva.

¹⁸ Např. u nás byl převzat recepční normou č. 11/1918 Sb. a jako obecný zákoník občanský (OZO) účinný až do 31. 12. 1950, resp. 1965.

další země představoval a dosud představuje inspirační zdroj, např. u nás (viz výše).

2.2. Pojem a význam nabývání vlastnického práva

Na počátku „všeho“ byl „sobec“. Je to totiž právě každodenní odvěká sobecká honba každého z nás za majetkem, která byla a je motorem pokroku celého lidstva. Jedná se o rozdílový prvek mezi moderní vyspělou civilizací 21. století a domorodými indiány někde v deštném pralese Jižní Ameriky, kterým termín „vlastnictví“ nic neříká, a proto za stovky a tisíce let, během nichž se zbytek světa v honbě za majetkem proměnil k nepoznání, se oni neposunuli vůbec nikam.

K ochraně toho, kam ji všichni „sobci“ mimoděk pomohli během věků dostat, si společnost začala vytvářet právní řád. Pro zajištění pokračování tohoto prověřeného způsobu svého vývoje na oplátku každému svému členu právě prostřednictvím právního řádu a institutu vlastnictví zaručuje důkladnou ochranu toho, co ve své honbě legálně získá.

Vlastnické právo je jedním ze základních lidských práv,¹⁹ tím nejvyšším myslitelným věcným právem²⁰ vůbec a proto i jedním z pilířů soukromého práva.²¹ Nový občanský zákoník vychází z tzv. syntetické definice vlastnického práva, tzv. teorie právního panství, „jehož obsahem je oprávnění vlastníka (čili právem upravená a chráněná možnost) nakládat s věcí podle své vůle (libovolně), a to co nejobsáhleji, za předpokladu, že tím neporušuje zákon nebo právo jiných osob. Vlastník může věc vymáhat na každém, kdo ji neoprávněně zadržuje, a bránit se každému jinému neoprávněnému zásahu do věci.“²²

Institut vlastnictví je sice „konstantou“, majetek člověka, který s ním přímo souvisí, ovšem vůbec ne. Říká se totiž, že nikdo není tak bohatý, aby

---

¹⁹ Čl. 11 ústavního zákona č. 2/1993 Sb., Listiny základních práv a svobod, ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb.

²⁰ HENDRYCH, Dušan, a kol. *Právní slovník*. 2. rozšířené vyd. Praha: C. H. Beck, 2003. 1320 s. Beckovy odborné slovníky. ISBN 80-7179-740-5. s. 1104.

²¹ HENDRYCH, Dušan, a kol. *Právní slovník*. 2. rozšířené vyd. Praha: C. H. Beck, 2003. 1320 s. Beckovy odborné slovníky. ISBN 80-7179-740-5. s. 944.

²² DVOŘÁK, J., ŠVESTKA, J. a kol. *Občanské právo hmotné. Svazek 3. Díl třetí. Věcná práva*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 225 s. ISBN 978-80-7478-935-9. s. 30.

nechtěl být ještě bohatší. Majetek, resp. jmění,²³ které je obsahem našeho vlastnictví, se proto neustále zvětšuje nebo zmenšuje. Vždyť jaký by mělo vlastnictví smysl, kdyby s ním nebylo možné disponovat? Nemožnost vlastnického právo měnit své subjekty by vedla k naprostému ochromení celé společnosti jako celku. Onen pomyslný motor pokroku celého lidstva, o kterém jsem psal výše, by se tak nemohl nikdy rozeběhnout, neexistovalo-li by pro něj „palivo“. A tím je tedy možnost dispozic s vlastnickým právem, jeho vznik a zánik. Způsoby, jakými k nim dochází, může opět stanovit jedině zákon.²⁴

Nabytím vlastnického práva lze obecně rozumět ty situace, v nichž dochází ke změně v subjektu tohoto práva, tedy když určitá osoba nově získává vlastnické právo k nějaké věci.²⁵ Nabyvatel tak de facto sice nabývá věc, de iure však nabývá „pouze“ vlastnické právo, neboť to je předmětem nabytí. Okolnostem, za nichž k tomu dochází, se budu věnovat v této práci.

2.3. Dělení způsobů nabytí vlastnického práva

Způsoby, jakými vlastnické právo vzniká (a zaniká), ať už jsou upraveny v kterémkoli zákoně, lze sice dělit podle mnoha různých kritérií,²⁶ já ale budu vycházet z těch ve vysokoškolské učebnici nakladatelství Wolters Kluwer.²⁷ Všechna dělení mají sice od účinnosti nového občanského zákoníku dle mého názoru již spíše jen teoretický význam než reálný přesah do praktického života,²⁸ vzhledem k tématu práce však přesto považuji za vhodné zde alespoň některá dělení uvést. Na konci kapitoly pak pojednám o příčině této změny a jejím významu pro mou práci.

Základním kritériem dělení jsou právní důvody, podle kterých se vlastnické právo nabývá. Prvním důvodem může být přímo zákon. „*V soukromém právu jde o výjimečný právní důvod nabytí vlastnického práva. Jako příklad nabytí ze zákona (ex lege) lze uvést § 872 odst. 4 zák. č. 509/1991 Sb., kterým se*

²³ § 495 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

²⁴ § 3 odst. 2 písm. e) zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

²⁵ § 489 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

²⁶ TÉGL, P. *VĚCNÁ PRÁVA: zimní semestr 2012/2013* [online]. PavelPetr.cz, [cit. 25. 8. 2017]. Dostupné z <http://www.pavelpetr.cz/soubory/29/93/v_cna_prava_p_edna_ka_5,6_pwp.ppt>. s. 17.

²⁷ DVOŘÁK, J., ŠVESTKA, J. a kol. *Občanské právo hmotné. Svazek 3. Díl třetí. Věcná práva*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 225 s. ISBN 978-80-7478-935-9. s. 47 – 49.

²⁸ U většiny z nich tomu tak ale bylo již předtím, výjimkou ale bylo původní a odvozené nabývání.

mění, doplnil a upravil občanský zákoník.²⁹ Druhým důvodem jsou tzv. právní události neboli právní skutečnosti nezávislé na lidské vůli. Sem patří např. naplaveniny nebo vlétnutí včel do cizího úlu. Třetím a posledním důvodem jsou 3 právní skutečnosti závislé na lidské vůli – právní jednání, konstitutivní rozhodnutí orgánu veřejné moci a vytvoření vlastní věci.

Zejména na právní jednání je možné aplikovat velké množství dalších kritérií a dále ho dělit. Prvním možným dělením je nabývání „*inter vivos*“ (mezi živými – např. smlouva) a „*mortis causa*“ (pro případ smrti – např. závěť). V této práci se však nabývání *mortis causa* věnovat vůbec nebudu, jelikož se převážně jedná o oblast dědického práva, jež je občanským zákoníkem upravena samostatně. Dalším kritériem může být např. existence protiplnění. Podle něj lze právní jednání dělit na *onerózní* (úplatná – např. kupní smlouva) a *lukrativní* (bezúplatná – např. darovací smlouva).

Další dělení je podle toho, zda existovalo vlastnické právo k nabývané věci (relativní nabytí) či ne (absolutní nabytí). Při relativním nabytí získává nabyvatel (*sukcesor*) vlastnické právo od jiného vlastníka (*auctor*). U absolutního nabytí věc nemá žádného předchozího vlastníka, a to buď proto, že ho zkrátka nemá (*res nullius* – např. okupace zvířete bez pána), nebo proto, že dosud právně vůbec neexistovala. Příkladem může být jablko na stromě, které je až do svého oddělení pouze součástí věci. Do té doby sice patří vlastníkovu pozemku (§ 1067 NOZ), ovšem nikoli jako samostatná věc.

Nejdůležitějším a nejpraktičtějším způsobem dělení způsobů nabytí vlastnického práva vždy bylo jejich rozdělení s ohledem na právní postavení předchůdce – nabytí originární (původní) a derivativní (odvozené). Stejně jako u absolutního nabytí, ani u toho originárního nabyvatel neodvozuje vlastnické právo od svého předchůdce, neboť zde vlastnické právo vzniká prvně. „*Originární nabytí však může být také relativní s tím, že vlastnické právo není auctorem na sukcesora převáděno³⁰, nýbrž na nabyvatele přechází.³¹ Dochází tak k zániku vlastnického práva původního vlastníka a k nabytí vlastnického práva nového vlastníka.*“³² Ani v tomto případě však mezi vlastníkem a nabyvatelem není žádný

---

²⁹ DVOŘÁK, J., ŠVESTKA, J. a kol. *Občanské právo hmotné. Svazek 3. Díl třetí. Věcná práva*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 225 s. ISBN 978-80-7478-935-9. s. 48.

³⁰ Blíže k převodu vlastnického práva viz kapitola 3.4.

³¹ „Přechod“ – změna v subjektu vlastnického práva bez projevu vůle původního vlastníka, typicky případy dědění.

³² DVOŘÁK, J., ŠVESTKA, J. a kol. *Občanské právo hmotné. Svazek 3. Díl třetí. Věcná práva*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 225 s. ISBN 978-80-7478-935-9. s. 49.

právní vztah (vlastnické právo zaniká u vlastníka a u nabyvatele vzniká vždy jako nové právo). Mezi případy absolutního originárního nabytí patří např. okupace věci ničí nebo zhotovení nové věci. Do skupiny věcí nabytých relativně originárně lze řadit např. nález nebo vydržení.

Druhou skupinou jsou derivativní způsoby nabývání vlastnictví (tzv. sukcese). Nabyvatel tu svá práva a povinnosti odvozuje od právního předchůdce. Vstupuje do jeho právního postavení a získává vlastnické právo ve stejném rozsahu a obsahu jako on. Dochází zde tak pouze ke změně subjektu vlastnického práva a nikoli ke změně vlastnického práva jako takového (to trvá dále v nezměněné podobě).

Sukcese se dělí na singulární a univerzální. „*Singulární sukcese je jednou z forem právního nástupnictví, kdy právní nástupce vstupuje do určitého práva (povinnosti), resp. pouze do určitých, přesně vymezených práv (povinnosti) svého právního předchůdce.*“³³ Typickým příkladem singulární sukcese je nabývání smlouvou (kupní, darovací,...). Naproti tomu dědění je příkladem univerzální sukcese, což znamená „*právní nástupnictví, kdy právní nástupce vstupuje na základě jediné právní skutečnosti do všech práv a povinností svého právního nástupce.*“³⁴

Jak už jsem ale uvedl výše, už i toto poslední dělení (původní x odvozené) zřejmě ztratilo svůj praktický význam. Důvodem jsou § 1106 – 1108 NOZ (viz podkapitola 3.4.3.). „*Je skutečností, že v minulosti se rozlišovalo mezi originárním a derivativním nabytím, přičemž zatímco při originárním nabytí zásadně zanikaly závady váznoucí na věci, v případě derivativního nabytí je nabyvatel přejímal, nestanovil-li zákon něco jiného. ObčZ se však zřejmě při posuzování převodu závad váznoucích na věci neopírá o hledisko rozlišení derivativního a originárního nabytí, ani o hledisko dělení vad na věcněprávní a obligační, nýbrž o hlediska stanovená v § 1107, tj. o hledisko zjistitelnosti závady z veřejného seznamu a u ostatních závad o zjistitelnost z okolností, z ujednání stran nebo zakotvení v zákonném ustanovení. Zjednodušeně lze říci, že nestanoví-li zákon nebo dohoda stran, že nabyvatel závadu přejímá, bude záležet*

---

³³ HENDRYCH, Dušan, a kol. *Právní slovník*. 2. rozšířené vyd. Praha: C. H. Beck, 2003. 1320 s. Beckovy odborné slovníky. ISBN 80-7179-740-5. s. 887.

³⁴ HENDRYCH, Dušan, a kol. *Právní slovník*. 2. rozšířené vyd. Praha: C. H. Beck, 2003. 1320 s. Beckovy odborné slovníky. ISBN 80-7179-740-5. s. 1059.

na tom, zda byl nabyvatel v dobré víře ohledně existence takové závady.³⁵ Jedná se o jednotné, zákonem stanovené univerzální východisko pro posuzování přechodu na nabývané věci vázoucích závad.

Z tohoto důvodu jsem se rozhodl, že, na rozdíl od v úvodu zmíněné diplomové práce (viz poznámka pod čarou č. 1), já v té své již nebudu ani na toto třídění nabývání vlastnického práva až na nezbytné výjimky (viz např. následující kapitola) nijak reflektovat a jednotlivými způsoby nabývání se zabývat v pořadí, v jakém jdou po sobě v NOZ.

2.4. Systematická komparace právních úprav obou zákoníků

Tato diplomová práce je sice primárně věnována úpravě nabytí vlastnického práva v novém občanském zákoníku, nikoli však exkluzivně. Její významná část pojednává i o komparaci s odpovídajícími ustanoveními všeobecného zákoníku občanského. Jak je však uvedeno již v úvodu celé práce, jedná se zejména o komparaci úprav na úrovni jednotlivých paragrafů, nikoli celkové systematiky.

Přesto však pokládám za vhodné zde alespoň ve stručnosti porovnat oba zákoníky i co do jejich systematiky, neboť už to může napovědět mnohé o dalším obsahu této práce.

2.4.1. Nový občanský zákoník

Ustanovením, která jsou předmětem zájmu mé diplomové práce, je v novém občanském zákoníku věnováno v části třetí, hlavě II, dílu 3 a oddílu 2 celkem 8 pododdílů. Jedná se zde dohromady o 70 paragrafů, ve svém psaní se však více či méně dotknu i mnoha dalších.

Oddíl 2: Nabytí vlastnického práva (§ 1045 – 1114)

- Pododdíl 1: Přivlastnění a nález (§ 1045 – 1065)
  - o Přivlastnění (§ 1045 – 1050)
  - o Nález (§ 1051 – 1062)

---

³⁵ SPÁČIL, J. a kol. *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976 – 1474). Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013. 1260 s. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-499-5. s. 360.

- Nález skryté věci (§ 1063 – 1065)
- Pododdíl 2: Přirozený přírůstek (§ 1066 – 1073)
  - Přírůstek nemovité věci (§ 1066 – 1067)
  - Naplavenina a strž (§ 1068 – 1071)
  - Přírůstek movité věci (§ 1072 – 1073)
- Pododdíl 3: Umělý přírůstek (§ 1074 – 1087)
  - Zpracování (§ 1074 – 1077, § 1082)
  - Smísení (§ 1078 – 1082)
  - Stavba (§ 1083 – 1086)
  - Přestavek (§ 1087)
- Pododdíl 4: Smíšený přírůstek (§ 1088)
- Pododdíl 5: Vydržení (§ 1089 – 1098)
  - Řádné vydržení (§ 1089 – 1094)
  - Mimořádné vydržení (§ 1095)
- Pododdíl 6: Převod vlastnického práva (§ 1099 – 1108)
  - Převod vlastnického práva k movité věci (§ 1101 – 1104)
  - Převod vlastnického práva k nemovité věci (§ 1105)
- Pododdíl 7: Nabytí vlastnického práva od neoprávněného (§ 1109 – 1113)
- Pododdíl 8: Nabytí vlastnického práva rozhodnutím orgánu veřejné moci (§ 1114)

2.4.2. Všeobecný zákoník občanský

Cesta za právní úpravou nabytí vlastnického práva je ve všeobecném zákoníku občanském daleko přímější než v NOZ, neboť zde se nachází zejména ve třech hlavách dílu druhého. Se samotnou právní úpravou je to už ovšem, alespoň co do systematiky, mnohem složitější. V ABGB se třídí takto:

- HLAVA TŘETÍ: O nabytí vlastnictví přivlastněním (§ 380 – 403)
  1. chycení zvířat (§ 383 – 384)
  2. nález věcí ničích (§ 385 – 401)
    - a) nález věcí ztracených (§ 387 – 394)
    - b) nález skrytých předmětů (§ 395 – 397)
    - c) nález pokladu (§ 398 – 401)
  3. kořist (§ 402)

- HLAVA ČTVRTÁ: O nabytí vlastnictví přírůstkem (§ 404 – 422)
  - I. přirozený přírůstek (§ 405 – 413)
    - a) přírůstek přirozených plodin (§ 405)
    - b) narození zvířat (§ 405 – 406)
    - c) ostrovy (§ 407 – 408)
    - d) opuštěné řečiště (§ 409 – 410)
    - e) naplavenina (§ 411)
    - f) strž (§ 412)
  - II. umělý přírůstek zpracováním nebo smíšením vůbec (§ 414 – 419)
  - III. smíšený přírůstek (§ 420 – 422)
- HLAVA PÁTÁ: O nabytí vlastnictví odevzdáním (§ 423 – 446)
  - 1. způsoby odevzdání movitých věcí (§ 426 – 430)
    - a) hmotné odevzdání (§ 426)
    - b) odevzdání znamením (§ 427)
    - c) prohlášení (§ 428)
  - 2. způsoby odevzdání nemovitých věcí a staveb (§ 431 – 437)
    - a) smlouva (§ 432 – 435)
    - b) rozsudek a jiné soudní listiny (§ 436)
    - c) odkaz (§ 437)

Takovéto dělení však kritizoval (nejen³⁶) profesor Randa, podle kterého „*tento rozvod způsobů nabývacích jest neúplný a v podrobnostech z logického stanoviska pochybený. Jest neúplný, an neobsahuje nabývání vydržením, knihovním promlčením, expropriací, nabývání plodin se strany bezelstného držitele atd.*“³⁷ Vyčítá mu navíc i „logická“ pochybení, když se např. pod pojmem přivlastnění pojednává o nabytí nálezem pokladu, i přestože nález pod tento pojem nespadá.

Přišel proto se svým přehlednějším a ucelenějším dělením. V něm se však již neomezoval pouze na právní úpravu v občanském zákoníku. Vycházel přitom

³⁶ ROUČEK, F., SEDLÁČEK, J. *Komentář k Československému obecnému zákoníku občanskému a občanské právo platné na Slovensku a v Podkarpatské Rusi. Díl. 2. §§ 285 – 530.* Praha: ASPI, 2002. 970 s. Komentáře velkých zákonů Československých, sv. 1. ISBN 80-85963-64-7. s. 367.

³⁷ RANDA, A. a SPÁČIL, J., ed. *Právo vlastnické dle rakouského práva v pořádku systematickém.* In: *I. Držba dle rakouského práva v pořádku systematickém; II. Právo vlastnické dle rakouského práva v pořádku systematickém.* Praha: ASPI, 2008. 588 s. Klasická právnícká díla. ISBN 978-80-7357-389-8. s. 168.

právě z dělení na originární a derivativní způsoby nabytí vlastnického práva (viz kapitola 2.3.).

A. Originární způsoby nabývání vlastnického práva:

1. Okupace
  - a) Chycení zvířat (§ 381 – 384)
  - b) Nabytí ostrova (§ 407 – 408)
  - c) Nabytí kořisti (§ 402)
  - d) Nabytí věcí opuštěných (386)
2. Nález pokladu (§ 398)
3. Separace
  - a) Plodů a zvířat (§ 330, 405, 509, 519, 1147)
  - b) Hornin (minerálií) vyhrazených
4. Upravení (zpracování) a spojení věcí movitých (§ 414 – 416)
5. Akcese čili příbytek:
  - a) Naplavení (§ 410)
  - b) Vystavění (§ 417 – 419)
  - c) Osetí a osázení (§ 420 – 421)
  - d) Oprava (§ 416)
6. Expropriace (§ 365)
7. Vydržení pravé (§ 1460 – 1468)
8. Vydržení knihovní (§ 64 a násl. knihovního zákona)
9. Promlčení
  - a) Nález (§ 388)
  - b) Strž (§ 412)
  - c) Nabytí nevyhrazených nerostů majetníkem hor (§ 124 hor. zákona)
10. Nabytí ostrovů v řekách splavných státem (§ 407)

B. Derivativní způsoby nabývání vlastnického práva:

1. movité věci
  - a) odevzdání (§ 426 a násl.)
  - b) separace plodů
  - c) universální sukcese (§ 547)
2. nemovité věci
  - a) odevzdání v případě knihovního vkladu (§ 431)

- b) universální sukcese (§ 547)
- c) soudní příklep – věci prodané v nucené dražbě (§ 237 „soudního“³⁸ řádu)³⁹

2.4.3. Výsledky systematické komparace

Systematické porovnání přináší první zajímavé informace o právních úpravách nabytí vlastnického práva v obou předpisech.

Předně je to systematická nedokonalost všeobecného zákoníku občanského, neboť např. k úpravě vydržení nejenže dochází stranou ostatních způsobů nabytí vlastnictví, ale dokonce i zcela mimo jeho druhý díl, věnovaný věcným právům. I z toho důvodu muselo nakonec dojít k vypracování zvláštní legendy pro přehlednou orientaci v předpisu. K ní je však rovněž zapotřebí přistupovat s nadhledem.⁴⁰

Dále ABGB třídí způsoby nabytí vlastnického práva pouze do 3 skupin (oproti 8 skupinám v NOZ, kterým se v této práci věnuji, resp. 6, pojmu-li stejně jako ABGB „přírůstek“ jako jednotný nadřazený pojem). Doktrinálně v něm však lze určit způsobů celkem 9 originárních (vydržení knihovní je upraveno zvlášť) a 2 derivativní způsoby nabytí vlastnictví, z nichž většina se dále dělí. Do tohoto výčtu však pro potřeby své práce ještě nemohu započítat expropriaci, která je v NOZ upravena už v § 1037 – 1039, tedy mimo oddíl 2.

Tím se konečně dostávám k rozhodně nejdůležitějšímu výstupu celé této kapitoly, jímž je zjištění, že po vzájemném srovnání lze přinejmenším pro naprostou většinu z 8 sledovaných způsobů nabytí vlastnického práva v NOZ najít ve všeobecném zákoníku občanském obsahový ekvivalent a bude proto s čím srovnávat. V legendě chybí pouze nabytí od neoprávněného, které však, jak mohu dopředu prozradit, je v ABGB „také“ upraveno (viz kapitola 3.5.), a nabytí rozhodnutím orgánu veřejné moci, s nímž je to však zde dosti komplikované (viz kapitola 3.6.).

Tento vztah ale paradoxně platí i obráceně, tj. pro většinu ze zbývajících způsobů nabytí vlastnického práva v ABGB, třebaže jich stále obsahuje „více“,

³⁸ Viz kapitola 3.6.

³⁹ RANDA, A. a SPÁČIL, J, ed. Právo vlastnické dle rakouského práva v pořádku systematickém. In: *I. Držba dle rakouského práva v pořádku systematickém; II. Právo vlastnické dle rakouského práva v pořádku systematickém*. Praha: ASPI, 2008. 588 s. Klasická právnická díla. ISBN 978-80-7357-389-8. s. 93 – 94.

⁴⁰ Ani ta např. neobsahuje nabytí od neoprávněného, viz kapitola 3.5.

lze nalézt ekvivalent ve sledované části nového občanského zákoníku. Vzhledem k jejich vnitřnímu členění lze totiž pod vícero z nich vztáhnout totéž jedno nabytí podle NOZ. Příkladem je např. přírůstek, jehož obsah dle NOZ lze podle doktrinálního dělení ABGB vztáhnout jak na akcesi (naplavení), tak na promlčení (strž).

3. Jednotlivé způsoby nabývání vlastnického práva

3.1. Přivlastnění a nález

Prvními ze zákonem uváděných způsobů nabytí vlastnického práva jsou přivlastnění a nález. Na pohled se jedná o vyjádření předpokladu (nález) a následku (přivlastnění), není tomu ale tak. Jde totiž o dva 2 samostatné, třebaže nikoli nepodobné, způsoby nabývání vlastnictví. „Nalezena“ totiž může být věc ničí (slovy zákona „věc nikomu nepatřící“ nebo v případě zvířat „věc bez pána“), věc ztracená nebo věc skrytá (poklad⁴¹) a s „nálezem“ každé z těchto věcí zákon spojuje jiný postup a podmínky pro nabytí vlastnického práva.

3.1.1. Přivlastnění aneb „nález věci ničí“

Sousloví „nález věci ničí“ je oxymorón, alespoň z dle dikce zákona. Jakkoli na laika může působit docela přirozeně, v občanském zákoníku se však nevyskytuje ani jednou. Ten totiž, jak je patrné z bližšího pohledu, spojuje institut nálezu pouze s věcmi, které jsou v něčím vlastnictví, tj. s věcmi ztracenými nebo skrytými. Třebaže tak v těchto případech je *corpus possessionis* jejich vlastníka oslaben (věci skryté) nebo chybí zcela (věci ztracené), jeho *animus domini* (či alespoň *animus possidendi* nebo *animus detendi*, viz další podkapitola) na nich nadále ulpívá.⁴² Pouze věc, na které nevázne ani jedna z těchto esenciálních složek vlastnického práva, si lze přivlastnit.

Jedná se tedy o zmocnění se (*occupatio*) věci s úmyslem získat k ní vlastnické právo. Z okupanta se okamžitě stává vlastník věci, ovšem pouze v případech tzv. věcí ničích (*res nullius*), respektive věcí bez pána. Tyto věci v majetku žádné osoby buď nikdy nebyly, nebo které v majetku žádné osoby z její vůle již nejsou, tzv. věci opuštěné (derelikvované).

---

⁴¹ PETR, B. K nálezu věcí skrytých a otázce pokladu v novém občanském zákoníku. *Právní rozhledy*. 2016, roč. 24, č. 22, s. 790.

⁴² *Důvodová zpráva k NOZ (konsolidovaná verze)*. s. 276.

Opuštit je možné věc movitou i nemovitou. Movitou věc lze v souladu s ustanoveními o nálezu a vyvratitelnou právní domněnkou v § 1050 odst. 1 považovat za opuštěnou až po 3 letech, co se k ní její vlastník nehlásí. Výjimkou jsou jen věci nepatrné hodnoty,⁴³ které, jsou-li zanechány na veřejném místě, považují se za opuštěné bez dalšího (právní fikce).

Jinak tomu je při opuštění nemovité věci. § 1045 odst. 2 určuje, že ta se v případě opuštění stane vlastnictvím státu. § 1050 odst. 2 uvádí vyvratitelnou právní domněnku, podle které je nemovitá věc opuštěna, pokud k ní vlastník po dobu nejméně 10 let nevykonává vlastnické právo.

Tyto dva velmi hubené odstavce zákona však nemohou odpovídajícím způsobem postihnout celou povahu opuštěné nemovité věci. Vzniká tak mnoho otázek,⁴⁴ na které pak právní úprava odpovídá z různých částí zákona s proměnlivou mírou určitosti.

Jak je to například s formou opuštění nemovité věci? Poměrně jednoznačnou odpověď by mohl dát již § 560 NOZ, vyjadřující požadavek písemné formy pro právní jednání s nemovitými věcmi. Z paragrafu § 1050 odst. 2 však jasně vyplývá, že k opuštění nemovité věci může dojít i neformálně, pouhým nekonáním a během času.⁴⁵ Důvodová zpráva se k tomuto ustanovení NOZ nijak nevyjadřuje. Jeho pravého významu se tak pokouší dopátrat až komentář, podle kterého se ustanovení zřejmě aplikuje primárně na případy, kdy vlastník nemovitosti není v katastru nemovitostí dostatečně identifikován.⁴⁶ Ve stejném duchu hovoří i prof. Eliáš ve svém článku.⁴⁷ Osobně jsem však toho názoru, že toto ustanovení mohlo být ve světle svého pravého významu formulováno pregnančněji již přímo v zákoně.

Dle § 1045 odst. 1 občanského zákoníku si lze přivlastnit každou věc, která nikomu nepatří (zásada okupační volnosti) pod podmínkou, že tomu nebrání zákon⁴⁸ či právo na přivlastnění jiného.⁴⁹

---

⁴³ SPÁČIL, J. a kol. *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976 – 1474). Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013. 1260 s. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-499-5. s. 265.

⁴⁴ MÁCHA, A. Opuštění nemovitosti – ano, či ne? *Právní rozhledy*. 2016, roč. 24, č. 2, s. 52 – 56.

⁴⁵ SPÁČIL, J. a kol. *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976 – 1474). Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013. 1260 s. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-499-5. s. 265.

⁴⁶ ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek III*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. s. 1328. ISBN 978-80-7478-546-7. s. 160.

⁴⁷ ELIÁŠ, K. *Opuštění nemovitosti: Vlastníci se bát nemusejí* [online]. cak.cz, 16. 11. 2012 [cit. 8. 9. 2017]. Dostupné z <<http://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=10474>>.

⁴⁸ Např. § 3 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁹ Např. § 1064 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Paragraf 1046 odst. 1 občanského zákoníku považuje za věc bez pána také na svobodě žijící divoké zvíře. Takové zvíře si na soukromém pozemku může přivlastnit vlastník pozemku, na veřejném statku kdokoliv (§ 1047 odst. 1 OZ). Pokud divoké zvíře svobodu nemá, nazývá se zvířetem zajatým (§ 1046 odst. 2). Takové zvíře se stane zvířetem bez pána, tedy opět divokým zvířetem, pouze v případě, že jej vlastník po jeho ztrátě neprodleně nestíhá nebo nehledá. Pokud je však identifikovatelné, zvířetem bez pána se nestane. § 1047 v souvislosti s divokou zvěří upravuje ještě tzv. zkrocené zvíře, tj. „*zvíře původně divoké, které je tak dlouho drženo v zajetí, že se u něho vytvořil pevný zvyk návratu ke svému pánovi (animus revertendi), a které nemusí být drženo v zajetí fyzickou překážkou.*“⁵⁰ Takové zvíře bude opět bez pána za předpokladu, že tento svůj návyk ztratí, jeho vlastník jej nestíhá a zvíře se ve lhůtě 6 týdnů samo k vlastníkovi nevrátí.

Zmocnit se dle § 1049 nelze ani zvířat chovaných v zoologických zahradách či ryb v soukromých rybnících či jiných rybochovných zařízeních.

3.1.2. Nález věci ztracené

Podrobněji než přivlastnění upravuje občanský zákoník nález ztracených věcí nebo zvířat.⁵¹ I ke ztracené věci lze sice nabýt vlastnické právo, cesta k němu je ale při porovnání s přivlastněním mnohem delší a velmi nejistá. Odpovídá tomu proto i násobně větší množství paragrafů.

V úvodu předcházející podkapitoly jsem uvedl, že rozdíl mezi přivlastněním a nálezem spočívá v existenci či neexistenci vlastnického práva k věci. Už tam jsem ale naznačil, že požadavek vlastnického práva není dogmatem. Jak totiž kromě dalšího vyplývá z § 1052 odst. 1 OZ, aby se jednalo o nález a nikoli o věc ničí, kterou lze přímo okupovat, postačí i jen *animus possidendi* či dokonce *animus detendi* osoby, která věc ztratila. O nález se tak bude jednat i v případech, pokud věc ztratí držitel či detentor. V následujících ustanoveních již používaného označení pouze vlastník věci je tak nezbytné užít logického výkladu, argumentu *a maiori ad minus*.⁵²

⁵⁰ ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek III.* Praha: Wolters Kluwer, 2014. s. 1328. ISBN 978-80-7478-546-7. s. 151.

⁵¹ § 494 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁵² KNAPP, V. *Teorie práva.* 1. vyd. Plzeň: Západočeská univerzita, 1994. 162 s. ISBN 80-7082-140-X. s. 87.

Toto ustanovení tak dále rozvádí jemu předcházející paragraf vyjadřující vyvratitelnou právní domněnku, že každý chce zachovat svá vlastnická práva, a proto nelze ke každé nalezené věci přistupovat jako k věci opuštěné a přivlastnit si ji. „*Otázka rozpoznání věci ztracené od věci opuštěné je ale záležitostí individuálního posouzení v konkrétním případě a nedá se zobecnit.*“⁵³ Pokud nálezce ví, kdo věc ztratil, má dle § 1052 odst. 1 povinnost ji vrátit,⁵⁴ a to bezodkladně.⁵⁵

Tato právní a konečně i morální povinnost by nálezci neměla být k tíži, proto § 1052 dále explicitně stanovuje, že mu za vrácení věci vždy náleží nálezné a v případě, že mu v souvislosti s vrácením vzniknou, i úhrada nutných výdajů (např. poštovné). Výše nálezného je stanovena pevně a činí 10 % z ceny nálezu. Samozřejmě nic nebrání šťastnému majiteli poskytnout nálezci odměnu vyšší.

Vyšší nálezné než uvedených 10 % se bude obligatorně vyplácet za situace, kdy je nalezená věc cenná pouze svou subjektivní hodnotou pro svého vlastníka nebo toho kdo ji ztratil (tzv. *praetium affectionis* neboli hodnota zvláštní obliby⁵⁶). V takovém případě zákon říká (§ 1056 odst. 2), že výše nálezného bude stanovena „dle slušného uvážení“.

„*Tato vágní formulace umožňuje široký výklad a nepochybně by bylo možno přiznat nálezné i přesahující několikrát hodnotu nálezu, přičemž v případě soudního sporu by šlo o volnou úvahu soudu podobnou určení výše nároku podle § 136 OSŘ.*“⁵⁷ Tento neurčitý právní pojem tak sice oslabuje právní jistotu nálezce ztracené věci, s jeho použitím na tomto místě však nelze než souhlasit. Jedná se o určitý korektiv reflektující na situace s výrazně vyšší subjektivní hodnotou nálezu oproti hodnotě objektivní.

Pokud ale nálezci neví, komu věc vrátit, musí dle § 1052 odst. 2 nález bez zbytečného odkladu, zpravidla do 3 dnů, oznámit obci, na jejímž území věc našel (na obecním úřadě, u obecní policie,...). Zvláštní postup je pak stanoven v témže paragrafu ještě pro věci nalezené ve veřejných budovách apod.

---

⁵³ SPÁČIL, J. a kol. *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976 – 1474). Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013. 1260 s. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-499-5. s. 270.

⁵⁴ HURDÍK, J. a kol. *Občanské právo hmotné. Obecná část. Absolutní majetková práva*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. 308 s. ISBN 978-80-7380-377-3. s. 211.

⁵⁵ analogia legis k odst. 2

⁵⁶ VOLNÝ, K. *Cena zvláštní obliby v občanském zákoníku* [online]. epravo.cz, 17. 2. 2015 [cit. 10. 9. 2017]. Dostupné na <<https://www.epravo.cz/top/clanky/cena-zvlastni-obliby-v-obcanskem-zakoniku-96906.html>>.

⁵⁷ SPÁČIL, J. a kol. *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976 – 1474). Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013. 1260 s. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-499-5. s. 274.

Obec informaci o nálezu vhodným způsobem vyhlásí (např. obecním rozhlasem) a do doby, než se vlastník o věc přihlásí, ji uschová, případně i prodá a pro vlastníka uschová pouze výtěžek z prodeje. Nalezená věc může být se souhlasem nálezce umístěna i přímo u něj, případně i jiné osoby.⁵⁸

V úschově může být nalezená věc až 3 roky. Přihlásí-li se vlastník do jednoho roku od vyhlášení nález, věc mu bude vydána proti vyplacení nálezného a úhradě nutných nákladů. Věc mu bude samozřejmě vydána i později, „*zde je ovšem zásadní rozdíl oproti vrácení nalezené věci do jednoho roku (§ 1055), neboť se tomu, kdo věc ztratil, nebo vlastníkově nemusejí vracet užitky (§ 491 odst. 2) ani plody věci (§ 491 odst. 1). Naopak je ještě zatížen shora popsány náklady.*“⁵⁹ Poslední 2 roky úschovy je totiž uschovatel v postavení poctivé držitele s většinou výhod z tohoto statusu plynoucích.⁶⁰ Po uplynutí tříleté lhůty od vyhlášení nález získá poctivý držitel k nálezu vlastnické právo.

Nalézt lze samozřejmě i zvířata. V podkapitole 3.1.1. je pojednáno o „najítí“ – ne „nalezení“, viz výše – zvířete bez pána. Pokud se však jedná o jeho nalezení, situace se ještě o něco komplikuje. Pokud najdeme zvíře, je samozřejmě nezbytné posoudit, stejně jako u každé jiné věci, zda se jedná o zvíře opuštěné či o zvíře ztracené.

Už to může být velmi obtížný úkol, u zvířat ještě více než u neživých věcí. Zákon však v případě zvířat nalezených je dále kategorizuje na zvířata obecně a na zvířata zjevně určená k zájmovému chovu,⁶¹ nakládání s nimiž upravuje zvláštními paragrafy. Ty se tak nevztahují na běžná hospodářská zvířata. Pro ně je i nadále nutné použít pouze obecná pravidla pro nález věci.

Rozdíl oproti nalezení neživé věci je v případě nalezených zvířat zjevně určených k zájmovému chovu zejména v délce lhůt. Zákon se jimi snaží šetřit zvíře coby živého tvora a výrazně zkracuje lhůty určené vlastníku k přihlášení se k němu – 2 měsíce od vyhlášení nález, v případě umístění zvířete v útulku 4 měsíce od jeho umístění. Po uplynutí této lhůty/těchto lhůt nabývá vlastnické právo ke zvířeti tato osoba. Důvodová zpráva toto výrazné zkrácení lhůt obhajuje,

---

⁵⁸ DOSTÁLOVÁ, P. *Věc nalezená, skrytá a opuštěná v komparativním pojetí* [online]. epravo.cz, 18. 12. 2012 [cit. 16. 9. 2017]. Dostupné z <<https://www.epravo.cz/top/clanky/vec-nalezena-skryta-a-opustena-v-komparativnim-pojeti-zakona-c-401964-sb-a-zakona-c-892012-sb-87444.html>>.

⁵⁹ ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek III.* Praha: Wolters Kluwer, 2014. s. 1328. ISBN 978-80-7478-546-7. s. 176.

⁶⁰ § 996 a násl. zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁶¹ § 3 písm. e) zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů.

dle mého názoru velice správně, nejen ekonomickou a časovou náročností péče o zvíře, ale i citovým strádáním zvířete po svém majiteli.⁶² Proto bude pro zvíře obecně asi lepší, když co nejdříve získá (nového) pána.

S čím ale naopak nesouhlasím, je vyčlenění zvířat zjevně určených k zájmovému chovu od ostatních zvířat. Nevidím žádný důvod, pro který by se zkrácená lhůta neměla vztahovat na veškerá ztracená zvířata. Jak už jsem uvedl výše, důvodová zpráva uvádí, že starat se po tři roky o ztraceného psa či kočku by bylo nákladné i náročné na čas. Copak by tomu ale u ovce či krávy bylo jinak? Jedná se tak dle mého názoru o zbytečnou nesystémovou výjimku, kterou nyní máme v občanském zákoníku pouze proto, že od roku 2003 ji mají v ZGB i švýcaři, z jejichž právní úpravy občanský zákoník v této části čerpá.⁶³

3.1.3. Nález pokladu, resp. věci skryté

Jak už bylo uvedeno v úvodu podkapitoly 3.1.1., i věc skrytou lze nalézt. Představu o tomto pojmu uvádí NOZ v demonstrativním výčtu § 1063 – věci zazděné, zakopané nebo jinak skryté. Od věci ničí ji odlišuje úmysl vlastníka být vlastníkem (*animus domini*) i faktická vláda nad věcí (*corpus possessionis*), od věci ztracené pak *corpus possessionis*, který u věci ztracené chybí, zatímco u skryté věci je pouze oslaben.

Věc může být zřejmě skryta i nezávisle na lidské vůli, např. působením přírodních sil. Proto může být často obtížné určit, jedná-li se o nález věci ztracené či skryté. Oba právní pojmy si jsou celkově dosti podobné, a proto i občanský zákoník upravuje nález skryté věci jen velice stručně, pouze tam kde nelze použít právní úpravu nálezu věci ztracené, na kterou jinak v § 1063 odkazuje.

Jak ovšem vyplývá z § 1064, NOZ předpokládá věc skrytou pouze v nemovité věci, což by ale mohl být praktický problém. „*Pod pojmem majitel pozemku je však třeba rozumět obecně vlastníka skryše, neboť i když zákon svým textem nepředpokládá, že by věc mohla být ukryta ve věci movité, takové situace se stávají a uvedený výklad bude mnohem přesnější.*“⁶⁴

I nálezce skryté věci je tak povinen nalezenou věc vrátit vlastníkov. Případné vyplacení nálezného však bude závislé na tom, zda byla nalezená věc

⁶² Důvodová zpráva k NOZ (konsolidovaná verze). s. 277.

⁶³ Důvodová zpráva k NOZ (konsolidovaná verze). s. 277.

⁶⁴ SALÁK, P. Nález věci skryté a jeho právní úprava v novém občanském zákoníku. *Právní rozhledy*. 2016, roč. 24, č. 12, s. 426.

skryta i pro jejího vlastníka. Pokud ne, náležité vyplaceno nebude (§ 1063). Tím však není vyloučeno jeho právo na náhradu nutných nákladů spojených s vrácením věci.

Není-li zřejmé, komu skrytá věc patří, informují se o nálezů vlastníka pozemku, resp. skrýše i obec, na jejímž území věc nalezl. Věc pak může dle jiného právního předpisu připadnout do vlastnictví státu či územně samosprávného celku.⁶⁵ Nejednalo-li se o takový případ, případně nalezená věc vlastníkovi pozemku, resp. skrýše, nedohodno-li se s nálezcem jinak. Osoba, která vlastnictví k nalezené věci nenabude, má právo na vyplacení poloviny ceny nálezů.

3.1.4. Přivlastnění a nález v ABGB

Příslušná právní úprava se nachází v dílu druhém, hlavě třetí všeobecného zákoníku občanského, nazvané O nabytí vlastnictví přivlastněním. Jak je však zmíněno už v podkapitole 2.4.2., jedná se o ne zcela přesné označení, které nerespektuje rozdíl mezi přivlastněním a nálezem, které zde přitom upravuje oba. Jde o celkem 24 paragrafů a (nejen) při jejich prvním přečtení je až zarážející jejich obsahová podobnost s 21 paragrafy upravujícími tuto problematiku v NOZ.

ABGB se zabývá nejdříve přivlastněním věcí ničích v § 381 – 382 (věci bez pána) a § 386 – 387 (věci opuštěné), poté chycením zvířat (§ 383 a násl.), dále nálezem věcí ztracených, skrytých a pokladu (§ 388 – 401), a nakonec kořistí (§ 402) a záchranou cizí věci (§ 403).

Ustanovení § 1045 a 1050 NOZ obecně definující *res nullius* jsou sice ve všeobecném zákoníku občanském rozdělena celkem do 5 samostatných paragrafů,⁶⁶ svým obsahem se ovšem příliš neliší. Rozdílem však je, že nakládání s opuštěnými nemovitostmi má být upraveno zvláštními předpisy.

Zvláštní právní úprava týkající se zvířat bez pána je naopak rozsáhlejší v NOZ. Navíc jeden z pouhých dvou paragrafů, které tuto problematiku v ABGB upravují, odkazuje opět jen na zvláštní předpisy týkající se výkonu práva honebního a rybářského (možnost okupace divoké zvěře není svolení k pytláctví).

---

⁶⁵ § 23a odst. 1 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

⁶⁶ § 287, § 381, § 382, 386, § 387 císařského patentu č. 946/1811 Sb. z. s., Všeobecný zákoník občanský, ve znění císařského nařízení č. 69/1916 Ř. z. účinném ke dni 28. 10. 1918.

Všeobecný zákoník občanský dělí ve zbylém § 384 zvířata coby „věci ušlé“, tj. věci již ničí, a „věci neušlé“, tj. uprchlé, ale stíhané,⁶⁷ do 3 kategorií (domácí roje včel, zvířata krotká a zkrocená), zatímco NOZ do 5 kategorií (zvířata divoká, zajatá, zkrocená, domácí a chovaná v zoologických zahradách apod.). Právní úprava zkrocených zvířat, kam lze řadit právě i domácí roje včel, je v obou kodexech až na nepatrné drobnosti docela stejná. Jen včely, které NOZ zvlášť neupravuje, je dle ABGB zapotřebí do 2 dnů od zmizení začít stíhat.

Zvířata krotká, jsou sice v zákoně jmenována, explicitně však dále upravena nejsou. Zabývá se jimi tak alespoň komentář, který za ně, docela nepřekvapivě, označuje např. psy. Ze srovnání s důvodovou zprávou k NOZ tak vychází, že tento pojem je dnes v účinné právní úpravě vyjádřen jako domácí zvíře.⁶⁸ Tento názor lze dále podpořit i skutečností, že komentářové nahlížení na krotká zvířata se v podstatě shoduje se zněním § 1048 NOZ upravující nahlížení na zvířata domácí.⁶⁹

Oba předpisy mají naopak podobně nejasný přístup k derelicki k evidované nemovitosti (§ 387). Je k jejímu opuštění nutný výmaz vlastníka z veřejných knih? Názory se různí. Antonín Randa sice soudí, že výmazu není třeba,⁷⁰ profesori Rouček se Sedláčkem však nesouhlasí⁷¹ a argumentují zejména § 444 ABGB, podle kterého „*vlastnictví nemovitých věcí ... zaniká jen výmazem z veřejných knih.*“

Pokud se jedná o úpravu nálezu ztracené věci, je i zde naprosto zřejmé, jaký právní předpis byl našemu občanskému zákoníku vzorem. Už § 1051 NOZ, vyjadřující právní domněnku, že každý si chce podržet své vlastnické právo, uvozuje příslušnou část zákoníku stejně, jako to dělá § 388 stejného obsahového významu v ABGB. Určité odlišnosti lze ale samozřejmě nalézt.

---

⁶⁷ ROUČEK, F., SEDLÁČEK, J. *Komentář k Československému obecnému zákoníku občanskému a občanské právo platné na Slovensku a v Podkarpatské Rusi. Díl. 2. §§ 285 – 530.* Praha: ASPI, 2002. 970 s. Komentáře velkých zákonů Československých, sv. 1. ISBN 80-85963-64-7. s. 377.

⁶⁸ *Důvodová zpráva k NOZ (konsolidovaná verze).* s. 276.

⁶⁹ RANDA, A. a SPÁČIL, J., ed. *Právo vlastnické dle rakouského práva v pořádku systematickém.* In: *I. Držba dle rakouského práva v pořádku systematickém; II. Právo vlastnické dle rakouského práva v pořádku systematickém.* Praha: ASPI, 2008. 588 s. Klasická právnícká díla. ISBN 978-80-7357-389-8. s. 103.

⁷⁰ RANDA, A. a SPÁČIL, J., ed. *Právo vlastnické dle rakouského práva v pořádku systematickém.* In: *I. Držba dle rakouského práva v pořádku systematickém; II. Právo vlastnické dle rakouského práva v pořádku systematickém.* Praha: ASPI, 2008. 588 s. Klasická právnícká díla. ISBN 978-80-7357-389-8. s. 107.

⁷¹ ROUČEK, F., SEDLÁČEK, J. *Komentář k Československému obecnému zákoníku občanskému a občanské právo platné na Slovensku a v Podkarpatské Rusi. Díl. 2. §§ 285 – 530.* Praha: ASPI, 2002. 970 s. Komentáře velkých zákonů Československých, sv. 1. ISBN 80-85963-64-7. s. 384.

ABGB například pracuje více s hodnotou nalezené věci a místo vágního rozdělení hodnoty věci na „věci nepatrné hodnoty“ a věci s vyšší hodnotou, jako je tomu v NOZ, rozděluje nálezy na věci s hodnotou nižší než jeden zlatý, s hodnotou 1 až 12 zlatých, s hodnotou vyšší než 12 a nižší nebo rovnou 25 zlatým a s hodnotou vyšší než 25 zlatých. Vzhledem k tomu, že při nálezu věci s hodnotou nižší než 1 zlatý neukládá zákoník nálezci žádné pokyny, jak s věcí naložit, lze usuzovat, že se jedná o implicitní vyjádření toho, co § 1050 odst. věta druhá NOZ stanovuje explicitně, tedy že jde bez dalšího o věc opuštěnou s možností okupace. S tímto názorem však nesouhlasí komentář.⁷² Zařazení nálezů do jedné ze 3 zbylých vyšších kategorií hodnot je pak rozhodující pro dalších nakládání s nálezem.

Hodnota nálezů je dále rozhodná i pro výši nálezného. Tak je tomu sice i v NOZ (viz podkapitola 3.1.2.), ABGB však, třebaže „hodnotu zvláštní oblíbenosti“ zná,⁷³ s ní zde nijak nepracuje. Namísto toho stanovuje v § 391 výši nálezného z nálezů do hodnoty 1 000 zlatých 10 %, při vyšší hodnotě nálezů pak již jen 5 %.

ABGB také neobsahuje zvláštní právní úpravu pro nakládání se ztracenými zvířaty, což je zřetelným dokladem toho, že i přes jeho tehdejší nespornou kvalitu doba skutečně pokročila, třebaže, např. v případě našeho NOZ, pouze v případě zvířat zjevně určených k zájmovému chovu, což jsem již kritizoval v podkapitole 3.1.2.

I ABGB obsahuje úpravu nálezů skrytých věcí. Jejich demonstrativní vyjádření z § 395 náš občanský zákoník dokonce doslovně převzal.⁷⁴ Tím sice obsahová podobnost obou úprav nekončí, jejich systematické uspořádání je však již výrazně liší. ABGB diverzifikuje nalezené skryté věci na „obyčejné“, jejichž právní úprava se neliší od nalezených ztracených věcí, a na „poklad“, tj. věci vyšší a zpravidla i historické hodnoty,⁷⁵ jehož právní úprava byla jistě předlohou § 1064 NOZ.

Poslední dva paragrafy této hlavy pak ještě (pouze) zmiňují kořist (§ 402) a upravují odměnu za záchranu cizí věci, jejíž významový i obsahový ekvivalent

---

⁷² ROUČEK, F., SEDLÁČEK, J. *Komentář k Československému obecnému zákoníku občanskému a občanské právo platné na Slovensku a v Podkarpatské Rusi. Díl. 2. §§ 285 – 530.* Praha: ASPI, 2002. 970 s. Komentáře velkých zákonů Československých, sv. 1. ISBN 80-85963-64-7. s. 390.

⁷³ § 305 císařského patentu č. 946/1811 Sb. z. s., Všeobecný zákoník občanský, ve znění císařského nařízení č. 69/1916 Ř. z. účinném ke dni 28. 10. 1918.

⁷⁴ § 1063 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁷⁵ RANDA, A. a SPÁČIL, J., ed. *Právo vlastnické dle rakouského práva v pořádku systematickém.* In: *I. Držba dle rakouského práva v pořádku systematickém; II. Právo vlastnické dle rakouského práva v pořádku systematickém.* Praha: ASPI, 2008. 588 s. Klasická právnícká díla. ISBN 978-80-7357-389-8. s. 108 – 109.

se v NOZ nachází až v § 3008, kde je upravena mezi kvazikontrakty jako jeden z druhů nepřikázaného jednání. Není tak bez zajímavosti, že třebaže se dle ABGB jedná o právo věcné a tedy absolutní, NOZ na něj již pohlíží jako na právo závazkové, tj. relativní.

3.2. Přírůstek

Od druhého pododdílu, ale celkově už jako třetím ze způsobů nabývání vlastnického práva v pořadí (viz předchozí kapitola), se občanský zákoník zabývá přírůstkem (*accessio*). Stejně jako v předchozí kapitole o nálezu se i u přírůstku jedná o souhrnné označení, jehož předmětem jsou zde v rozsahu 3 zcela odlišně obsáhlých pododdílů nejprve „plody“⁷⁶ (přírůstek přirozený), poté „věci“⁷⁷ (přírůstek umělý) a nakonec, slovy zákona řečeno, „to, co přibude na pozemku po jeho osetí cizím semenem či osázením cizími rostlinami“ (přírůstek smíšený). Liší se od sebe navzájem nejen povahou svého předmětu, ale i významem přičinění osoby na jeho vzniku.

3.2.1. Přírůstek přirozený

Přirozeným přírůstkem je takové rozmnožení majetku vlastníka plodonosné věci,⁷⁸ k němuž dochází primárně přirozeným způsobem, tj. sledováním přírodních zákonitostí. „V této situaci nedochází k přibytí další věci do majetkové sféry vlastníka, ale přírůstkem se pouze rozšiřuje majetková podstata, která je předmětem vlastnického práva vlastníka.“⁷⁹ Plody, jako je ovoce na stromě či vlna na ovci, tak v podstatě představují jen rozšíření předmětu vlastnictví, a platí pro ně zásada *accessio cedit principali*, tedy vlastníkem

⁷⁶ § 491 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁷⁷ § 489 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁷⁸ LAVICKÝ, P. a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1 – 654). Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014. 2380 s. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-529-9. s. 1739.

⁷⁹ ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek III*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. s. 1328. ISBN 978-80-7478-546-7. s. 190.

oddělených i neoddělených plodů je obecně vlastník věci plodonosné,⁸⁰ tj. v tomto případě vlastník pozemku⁸¹ (nikoli stromu) či ovce.⁸²

Začíná se úpravou přírůstku k nemovitým věcem. Po § 1066, který je obecným vyjádřením uplatňování výše uvedené zásady na veškeré plodonosné nemovité věci (totéž pak zvlášť stanovuje § 1072 i o věcech movitých), následuje nenápadný, avšak zdánlivě nanejvýš praktický § 1067, který určuje, že strom patří vlastníku pozemku, z něhož vyrůstá jeho kmen. Komentář k tomu bez bližšího vysvětlení pouze uvádí, že se tímto ustanovením „reflektuje společenská poptávka po jasném a srozumitelném pravidlu.“⁸³ Lze tak předpokládat, že může sloužit například i jako východisko pro řešení častého předmětu sousedských sporů – přečnívajících kořenů a větví. Třebaže tak sice § 506 NOZ říká, že součástí pozemku je i prostor nad a pod jeho povrchem, vlastnické právo k nim zůstává zachováno vlastníku zbytku stromu a soused tak zůstává limitován v možnostech svého působení na strom a jeho části.⁸⁴ Přesto se však domnívám, že občanský zákoník takovéto samostatné ustanovení (již) nepotřebuje. Ve své podstatě totiž neříká nic, co by neobsahoval § 507, totiž že „součástí pozemku je rostlinstvo na něm vzešlé.“ A i kdyby snad toho, co říká § 1067, nebylo možné dosáhnout přímo výkladem § 507, jsem toho názoru, že by alespoň bylo vhodnější oba paragrafy spojit v jeden dvouodstavcový § 507.

Občanský zákoník dále upravuje nabytí vlastnického práva k „naplavenině“ (*alluvio*). Jedná se sice o dosti „kapciózní označení“, neboť zákon takto souhrnně pojmenovává nejen přírůstek vzniklý působením vody, ale i např. větru či jiných postupných, slovy zákona „pozenáhlých“, přírodních sil, těžko však pro tento druh přírůstku najít jednotné pojmenování. K takto přemístěnému horninovému materiálu nevzniká jeho nabyvateli povinnost restituace.

Ta naopak vzniká u tzv. strže (*avulsio*). Pokud s sebou totiž (tentokrát již pouze) vodní tok strhne, tj. ne pozenáhlu, ale naráz, „velkou a rozeznatelnou část pozemku,“ který pak zvětší plochu jiného pozemku, může její vlastník v prekluzivní lhůtě 1 roku začít vindikovat zeminu zpět. Za situace, kdy by však

---

⁸⁰ SPÁČIL, J. a kol. *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976 – 1474). Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013. 1260 s. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-499-5. s. 285.

⁸¹ § 507 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁸² § 1073 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁸³ SPÁČIL, J. a kol. *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976 – 1474). Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013. 1260 s. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-499-5. s. 285.

⁸⁴ § 1016 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

odtržená zemina zůstala čnit nad hladinou vodního toku, aniž by byla odplavena k jinému pozemku, vznikl by ostrov a vlastník původního pozemku by byl automaticky i vlastníkem ostrova. „*Skutečný ostrov je ale upraven až v odstavci 2 (§ 1070), neboť to bude takový ostrov, který vznikl důsledkem nánosu části půdy, jejichž původní vlastník není znám, anebo by mohlo jít o ostrov vulkanický.*“⁸⁵ Ten bude patřit vlastníku vodního koryta, zpravidla státu. Nemůže patřit „vlastníku vodního toku“, neboť povrchové vody jsou *res extra commercium*.⁸⁶

Při bytí i letmém náhledu na 3 výše uvedené instituty se jednoduše nelze ubránit pochybám o smyslu existence této právní úpravy. Kolik případů naplavenin, strží a ostrovů mohou soudy asi ročně řešit? Ať zvedne ruku soudce, který kdy takový případ vůbec řešil! Moc jich asi nebude, budou-li nějací. A přesto, i kdyby jeden ... V kontinentálním systému práva soudce totiž právo nevytváří, ale nalézá.⁸⁷ A protože platí zásada *zákazu denegatio iustitiae*⁸⁸ a uvedené případy jsou pro uplatnění § 1066 zkrátka příliš specifické, i takováto ustanovení, jakkoli vzácně na ně možná dojde, své místo v občanském zákoníku mít prostě musí.

Poslední dva paragrafy tohoto pododdílu náleží ještě úpravě přírůstku k věcem movitým. Jak je uvedeno výše, vychází ze stejného obecného pravidla jako u nemovitých věcí, a tak i veškeré přirozené přírůstky movitých věcí, včetně plodů zvířat, náleží jejich vlastníkov. Vzhledem k tomu by se zde dalo opět diskutovat, a tentokrát možná již s odlišným výsledkem než o odstavci výše, zda je i těchto zvláštních ustanovení skutečně třeba a zda tak má zákonné dělení přírůstků k věcem movitým a nemovitým skutečně i praktický a ne pouze teoretický či systematický význam.

3.2.2. Přírůstek umělý

Přírůstek umělý se od toho přirozeného liší z hlediska významu lidského jednání na jeho vzniku. Zatímco přirozený přírůstek je primárně důsledkem přírodních zákonitostí, ten umělý je naproti tomu zcela závislý na lidské činnosti a

---

⁸⁵ SPÁČIL, J. a kol. *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976 – 1474). Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013. 1260 s. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-499-5. s. 288.

⁸⁶ § 3 odst. 1 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

⁸⁷ KNAPP, V. *Teorie práva*. 1. vyd. Plzeň: Západočeská univerzita, 1994. 162 s. ISBN 80-7082-140-X. s. 67.

⁸⁸ Zákaz odepření spravedlnosti.

bez lidského přičinění by vůbec nevznikl. Občanský zákoník v tomto zdaleka nejobsáhlejším přírůstkům věnovaném pododdílu upravuje jejich čtyři základní typy – zpracování (*specificatio*), smísení (*commixtio*), stavbu a přestavek (§ 1087 + 3059 NOZ). První dva se týkají věcí movitých, zbylé dva pouze věci nemovitých a každý z nich je upraven dokonce hned dvakrát.

Důvodem existence právní úpravy umělých přírůstků je konflikt práv alespoň dvou osob. Každý umělý přírůstek je totiž výsledkem zásahu do vlastnického práva někoho jiného. Upravuje případy, kdy bez souhlasu osoby dojde ke zpracování nebo užití její věci někým jiným, ke smísení nebo slití její věci s věcí někoho jiného nebo ke zřízení cizí stavby či její části na cizím pozemku.

Za předpokladu, že věc(i) nelze uvést zpět do původního stavu, by se měl zákon vždy postavit buď na ochranu původního vlastnického práva, nebo dobré víry. S přihlédnutím ke všem relevantním právním zásadám⁸⁹ lze sice asi souhlasit s obecným východiskem občanského zákoníku, který se v těchto případech staví spíše na ochranu dobré víry, zejména v ustanoveních o stavbě se však dle mého názoru dopouští i skutečně hrubých chyb. Vzhledem k záměru v právní úpravě umělého přírůstku významně zohledňovat úmysl jednající osoby, je tak každý umělý přírůstek upraven vlastně dvakrát – pro případy *bonae fidei* i *malae fidei*.

3.2.2.1. Zpracování cizí věci

V § 1074 upravuje občanský zákoník zpracování cizí věci v dobré víře. Stanovuje, že není-li možná restituce, či jen se značnými náklady či ztrátou, nově vzniklá věc náleží tomu, „kdo k hodnotě výsledku přispěl nejvíce“ (tzv. princip zásluhovosti). „*Občanské právo by mělo předcházet vzniku sporů, a proto je dobře, že se zákonodárce vydal touto cestou. Podílové spoluvlastnictví často spory generuje.*“⁹⁰ Na druhou stranu je ovšem určení vlastníka vniklé věci „mírou jeho zásluhy“ dosti vágní. Proto „*bude věcí soudního posouzení určit majoritního vlastníka, a to volnou úvahou anebo za pomoci znaleckého zkoumání hodnot*

---

⁸⁹ *Vigilantibus iura scripta sunt*, princip ochrany dobré víry atd.

⁹⁰ SPÁČIL, J. a kol. *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976 – 1474). Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013. 1260 s. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-499-5. s. 292 – 293.

*materiálu a práce.*⁹¹ Odstavec 2 pak nabyvateli věci ukládá povinnost finančně se vypořádat s ostatními.

Paragraf 1075 upravuje tentýž případ, ovšem v situaci, kdy zpracovatel nepostupoval v dobré víře, tedy že věděl, že bez souhlasu vlastníka zpracovával cizí věc. Tentokrát má proto řešení nastalé situace ve svých rukou vlastník původní věci a je pouze na něm, aby se ve lhůtě 1 měsíce rozhodl, zda chce ke zpracované věci sám nabýt vlastnické právo či se nechá vyplatit. Na jakékoli zásluhy zpracovatele na vzniku nové věci se tentokrát nijak nehledí. Až pokud se ve stanovené lhůtě nerozhodne, subsidiárně se použije opět obecné pravidlo z § 1074.

Teoreticky však mohou nastat situace, kdy podle předchozích ustanovení přesto nebude možné určit jediného vlastníka zpracované věci. Zákon tak klade až na poslední místo řešení v podobě spoluvlastnictví movité zpracované věci.⁹² V takovém případě se tak věc přikáže do podílového spoluvlastnictví všech, jejichž movité věci byly zpracovány, v podílech podle hodnot zpracovaných věcí. Takto vzniklí spoluvlastníci poté společně a nerozdílně vyplatí zpracovatele, hodnota jehož práce se ani tentokrát nijak nezohledňuje.

Jako „zvláštní případ“ zpracování je nakonec ještě uvedeno využití cizí věci na opravu jiné věci. Upotřebená věc v takovém případě případně vlastníkově opravené věci, který následně vyplatí původního vlastníka.

Nelze si přitom nepovšimnout, že zákon v tomto případě zcela rezignoval na dvojí úpravu pro dobrou a zlou víru při opravování věci cizí věci. To jistě může budit prvotní dojem, že má tato situace jednotné východisko bez ohledu na úmysl vlastníka, tj. jeho dobrou či zlou víru, a to je i názor autorů komentáře C. H. Beck.⁹³ Tak tomu ale být nemůže, zákon by tím aproboval *malae fidei*.⁹⁴ V souladu s obecnými ustanoveními občanského zákoníku⁹⁵ se tak společně s autory komentáře nakladatelství Wolters Kluwer přiklání k názoru, že § 1077 lze aplikovat pouze pro opravu provedenou v dobré víře.⁹⁶ Situaci, kdy by vlastník

---

⁹¹ SPÁČIL, J. a kol. *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976 – 1474). Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013. 1260 s. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-499-5. s. 293.

⁹² ŠVESTKA, J., DVORÁK, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek III*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. s. 1328. ISBN 978-80-7478-546-7. s. 211.

⁹³ SPÁČIL, J. a kol. *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976 – 1474). Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013. 1260 s. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-499-5. s. 296.

⁹⁴ § 6 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁹⁵ § 7 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁹⁶ ŠVESTKA, J., DVORÁK, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek III*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. s. 1328. ISBN 978-80-7478-546-7. s. 212.

opravované věci jednal ve zlé víře a vědomě na opravu použil cizí věc, zde tak zákon vůbec neupravuje.

3.2.2.2. Smísení a slití s cizí věcí

V § 1078 až 1082 občanský zákoník obsahuje explicitně smísení movitých věcí pevného skupenství (*commixtio*) různých vlastníků, implicitně však i slití tekutých látek (*confusio*).⁹⁷ Rozdíl oproti specifikaci je dán zejména tím, že při smísení nedochází kvalitativně k takovému pracovnímu výkonu, který by měl být při splnění podmínky dobré víry zohledněn při rozhodování o vlastnickém právu⁹⁸ a neuplatní se zde proto ani princip zásluhovosti.

Kromě *bonae fidei* a *malae fidei* navíc zákon ještě rozlišuje i smísení věcí stejného a různého druhu. Dle § 1078 tak při smísení věcí různého druhu v dobré víře, kdy „výsledný celek je nerozdělitelný na úroveň původních věcí, ale je dělitelný na díly smíšeniny bez porušení její podstaty“⁹⁹ (např. cizí měď a cín vytvoří bronz), náleží každému z původních vlastníků poměrná část z celku, přičemž každý z nich si svou část může buď oddělit, nebo se od druhého nechat vyplatit (za cenu své mědi či cínu). V případě, že by však někdo smísil různého druhu věci ve zlé víře, měl by vlastník původní věci tentokrát již právo na plnou náhradu (tj. počítanou přímo z hodnoty výsledného cennějšího bronzu).

Jednodušší je situace v případě, kdy došlo v dobré víře ke smísení či slití věcí téhož druhu (§ 1079). V takovém případě totiž náleží každému z původních vlastníků rozsahem prostě to, co mu náleželo před smísením či slitím, přičemž se nehledí, kdo byl předešlým vlastníkem konkrétního kusu.¹⁰⁰ „Jestliže se smísilo třikrát 100 kg brambor tří vlastníků v jeden celek, pak každý původní vlastník 100 kg brambor má právo na vydání 100 kg brambor z titulu svého vlastnictví původních 100 kg brambor. Nic více a nic méně není třeba v tomto ustanovení hledat.“¹⁰¹ *Malae fidei* upravuje zvlášť následující § 1080, který rozšiřuje odpovědnost jednajícího i na ušlý zisk.

⁹⁷ ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek III.* Praha: Wolters Kluwer, 2014. s. 1328. ISBN 978-80-7478-546-7. s. 214.

⁹⁸ *Důvodová zpráva k NOZ (konsolidovaná verze).* s. 278.

⁹⁹ ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek III.* Praha: Wolters Kluwer, 2014. s. 1328. ISBN 978-80-7478-546-7. s. 215.

¹⁰⁰ *Důvodová zpráva k NOZ (konsolidovaná verze).* s. 278 – 279.

¹⁰¹ SPÁČIL, J. a kol. *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976 – 1474). Komentář.* 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013. 1260 s. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-499-5. s. 298.

Paragraf 1081 pak ještě garantuje retenční právo¹⁰² každému, komu z ustanovení § 1074 až 1080 NOZ vyplývá povinnost smísenou či zpracovanou věc vydat.¹⁰³ Nelze si nepovšimnout, že ačkoli z důvodové zprávy vyplývá, že se toto ustanovení vztahuje i na specifikaci, nachází se mezi ustanoveními upravujícími smísení. Přitom hned následující § 1082 obsahuje ustanovení společné pro oba tyto umělé přírůstky.

3.2.2.3. Stavba na cizím pozemku

Aby uvedený nadpis, který je opět do jisté míry parafrází zákona, mohl zcela pokrýt obsah § 1083 až § 1086, je zapotřebí na něj tentokrát nahlížet z více perspektiv, tedy nejen jako na stavbu¹⁰⁴ umístěnou na cizím pozemku, ale i jako na stavbu postavenou, byť i jen z části, z cizího materiálu. Navíc jakkoli občanský zákoník v předchozích ustanoveních o zpracování a smísení cizí věci snažil vycházet při rozhodování o vlastnickém právu z dobré víry, tentokrát, bez ohledu na to, o kterou z uvedených variant se jedná, vystupuje do popředí i obnovená zásada *superficies solo cedit*.¹⁰⁵

Kdo tak užije pro stavbu na svém pozemku cizí věc, např. cihly, a ty se tak stanou součástí¹⁰⁶ stavby a v důsledku superficiální zásady i pozemku, stane se dle § 1083 jejich vlastníkem, a to bez ohledu na to, zda tak učinil v dobré či zlé víře! Ty jsou zohledněny pouze při určování výše celkové náhrady za použitou věc, kdy v případě *malae fidei* se kromě hodnoty věci hradí i ušlý zisk.¹⁰⁷ Dle mého názoru se nicméně jedná o velice špatné rozhodnutí. Zákon zde fakticky aprobejuje zlou víru stavitele a jde tak proti jedné ze základních zásad sebe samého.¹⁰⁸ Zarážející je pro mě navíc skutečnost, jak celou věc přecházejí i komentáře.

Superficiální zásada se promítá i do zřízení stavby na cizím pozemku. Ta tak dle § 1084 připadá vlastníkovu pozemku bez ohledu na to, komu patřil materiál, z něho byla postavena.¹⁰⁹ Dobrá či zlá víra stavitele se zde opět řeší až

¹⁰² § 1395 a násl. zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰³ *Důvodová zpráva k NOZ (konsolidovaná verze)*. s. 279.

¹⁰⁴ NOVOTNÁ, M, KAAS ZAHOŘOVÁ, E. *Stavba jako pojem občanského práva* [online]. epravo.cz, 18. 12. 2014 [cit. 1. 10. 2017]. Dostupné z <<https://www.epravo.cz/top/clanky/stavba-jako-pojem-obcanskeho-prava-96247.html>>.

¹⁰⁵ § 506 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰⁶ § 505 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰⁷ § 2952 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰⁸ § 6 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰⁹ SPÁČIL, J. a kol. *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976 – 1474). Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013. 1260 s. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-499-5. s. 305.

ve vztahu k náhradě. Poctivý stavebník má nárok na účelně vynaložené náklady, nepoctivý pouze na „*to, o co se reálně zvýšila hodnota pozemku v důsledku stavby.*“¹¹⁰

Vlastník pozemku však přeci jen nemá tak svázané ruce jako bývalý vlastník věci v § 1083. Může dle § 1085 po staviteli soudně požadovat odstranění stavby a uvedení pozemku do původního stavu. Výsledek je však nejistý. Soud bude v takovém případě zkoumat nejen dobrou víru stavitele, ale i celou řadu dalších kritérií,¹¹¹ takže navrhovatel může být nakonec stejně bit. Pokud o vznikající stavbě vůbec nevěděl, mohl by ještě po staviteli požadovat odkup svého pozemku (§ 1086). Ale pozor! Pokud o stavbě věděl a nijak nezakročil, může se naopak poctivý stavitel soudně domáhat odprodeje pozemku po něm.¹¹²

3.2.2.4. Přestavek

„*Speciální případ neoprávněné stavby je přestavek, kdy jen nepatrná část stavby zřízené na vlastním pozemku přesahuje na pozemek cizí.*“¹¹³ K tomuto přesahu ale musí dojít již na úrovni zemského povrchu, nikoli nad ním (např. balkon), jinak by se nejednalo o přestavek, ale o zásah do vlastnického práva.¹¹⁴ Kolik procent stavby však tvoří onu nepatrnou či slovy zákona „malou“ část, zákon neuvádí a asi ani nemůže. „*Mělo by se jednat pouze o poměrně malou část celé stavby a stejně tak by měla být zasažena pouze malá část cizího pozemku. Bude zřejmě úkolem judikatury, aby časem vymezila, jaký rozsah je již „větší než malý.*“¹¹⁵ Nemělo by však zřejmě jednat o více než 10 % rozlohy stavby.¹¹⁶

„*Základním předpokladem pro aplikaci ustanovením o přestavku je skutečnost, že je stavba zřizována na cizím pozemku v dobré víře, že stavebník stavbu zřizuje na svém vlastním pozemku, ačkoliv tomu tak ve skutečnosti není. Tento předpoklad není naplněn tehdy, jestliže je stavba zřizována na cizím*

¹¹⁰ SPÁČIL, J. a kol. *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976 – 1474). Komentář.* 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013. 1260 s. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-499-5. s. 305

¹¹¹ KRÁLÍK, M. Stavby na cizím pozemku v judikatuře Nejvyššího soudu České republiky. *Soudní rozhledy.* 2011, roč. 17, č. 10, s. 362.

¹¹² *Qui tacet consentire videtur (ubi loqui potuit et debuit).* – Kdo mlčí, souhlasí (pokud mluvit mohl a měl).

¹¹³ *Důvodová zpráva k NOZ (konsolidovaná verze).* s. 279.

¹¹⁴ ŠVESTKA, J., DVORÁK, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek III.* Praha: Wolters Kluwer, 2014. s. 1328. ISBN 978-80-7478-546-7. s. 234 – 235.

¹¹⁵ SPÁČIL, J. a kol. *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976 – 1474). Komentář.* 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013. 1260 s. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-499-5. s. 310.

¹¹⁶ SPÁČIL, J. Stavba na cizím pozemku – nová judikatura a nové problémy. *Soudní rozhledy.* 2017, roč. 23, č. 7 – 8, s. 222.

*pozemku, ačkoliv stavebník v dobré víře není, a ani tehdy, má-li stavebník ke zřízení stavby na cizím pozemku platný právní titul; o dobré víře ve vztahu k tomu, že stavebník staví na vlastním pozemku, nelze v tomto případě uvažovat právě pro existenci takového právního titulu.*¹¹⁷

Dle § 1087 nabude stavebník v dobré víře k zastavěné části sousedního pozemku vlastnické právo a souseda vyplatí. Dochází zde tak o prolomení superficiální zásady.¹¹⁸ Pokud by ale stavěl s vědomím, že už staví na cizím, bude muset, nedohodne-li se s vlastníkem pozemku jinak, svou stavbu přestavět (resp. z dotčené části cizího pozemku odstranit).¹¹⁹

3.2.3. Přírůstek smíšený

V § 1088, v posledním z přírůstkům věnovaných pododdílů, občanský zákoník upravuje ještě jejich poslední typ, přírůstek smíšený, který je kombinací přírůstků přirozeného a umělého. Stanovuje, že rostliny rostoucí na pozemku náleží jeho vlastníku, a to i kdyby semena, z nichž vzešly, ne.

Dle mého názoru se však jedná pouze o kazuistické rozvedení superficiální zásady uvedené v § 507, podle které je součástí pozemku rostlinstvo na něm vzešlé (z toho důvodu se domnívám, že stejně jako u přirozeného přírůstku k movitým věcem není ani v tomto případě zvláštní úpravy třeba), navíc zkombinované s kritizovanými východisky právní úpravy stavby. Proto považuji právní úpravu smíšeného přírůstku za prakticky zbytečnou.

3.2.4. Přírůstek v ABGB

Všeobecný zákoník občanský upravuje problematiku přírůstků v dílu druhém a hlavě čtvrté, nazvané O nabytí vlastnictví přírůstkem, stejně jako nový občanský zákoník tedy hned po přivlastnění a nálezů. Kromě systematiky v kontextu celého předpisu je podobnost zachována i v nevelkém rozdílu v počtu paragrafů, které přírůstek v obou předpisech upravují, tentokrát však ve prospěch

¹¹⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 22 Cdo 4572/2015, ze dne 18. 4. 2017.

¹¹⁸ KOLÁŘOVÁ, J. *Přestavek* [online]. epravo.cz, 22. 9. 2014 [cit. 30. 9. 2017]. Dostupné z <<https://www.epravo.cz/top/clanky/prestavek-95154.html>>.

¹¹⁹ SPÁČIL, J. a kol. *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976 – 1474). Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013. 1260 s. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-499-5. s. 310.

NOZ. Ten o nich pojednává v rozsahu 23 paragrafů, ABGB v rozsahu 19 paragrafů.

I starší z obou předpisů vychází z tripartice dělení přírůstků na přirozené (§ 405 – 413), umělé (§ 414 – 419) a smíšené (§ 420 – 422), obsahové rozdíly se však samozřejmě najdou. Ani ne tak ale na úrovni jednotlivých paragrafů, ale tentokrát spíše z pohledu jejich obsahu jako celku.

Důvod, proč v prvním odstavci této podkapitoly uvádím 19 paragrafů upravujících přírůstky, ale součet paragrafů vypsanych o odstavec níže je pouze 18, je ten, že hlava čtvrtá začíná již v § 404, který však není možné zařadit mezi ostatní. Svým obsahem se totiž vůbec nejedná o právní normu, neboť neobsahuje žádné obecně závazné pravidlo chování,¹²⁰ ale pouze o doktrinální vymezení přírůstků a jejich dělení. Takové vymezení ovšem nepatří do zákona, ale do učebnic.¹²¹

Co do zákoníku naopak nepochybně patří, je § 405. Ten je vyjádřením zásady *accessio cedit principali*. Vzhledem k tomu, že i v případě ABGB se jedná o právní zásadu společnou pro přírůstky k věcem movitým i nemovitým, je vyjádřena v tomto jednom paragrafu pro oba typy věcí. Já jsem v posledním odstavci podkapitoly 3.2.1. vyjádřil pochybnost právě nad smyslem dvojí úpravy téže zásady, jak je tomu nyní v § 1066 a 1072 NOZ, a jsem rád, že ABGB je se mnou v tomto názoru zajedno.

Částečně odlišnou právní úpravu, tentokrát již nejen systematicky, ale i obsahově, mají v ABGB, na rozdíl od naplavenin a strží, které jsou v obou předpisech upraveny docela stejně, i ostrovy. Ty se v obou zákonících dělí podle způsobu svého vzniku na oddělené od původního pozemku a, zjednodušeně řečeno, „vystalé ze dna“. V prvním případě u takto vzniklého ostrovu dle § 408 „zůstávají práva předešlého vlastnictví nedotčena“ (princip perzistence). Právní úprava je tak shodná s § 1070 odst. 1 NOZ. Ve druhém případě se však již právní úpravy rozcházejí, neboť ABGB v § 407 na rozdíl od NOZ rozlišuje mezi řekami splavnými a nesplavnými.¹²² V těch splavných získává vlastnické právo k ostrovu bez výjimky stát, v těch nesplavných pak buď ten z vlastníků, v jehož „polovině

---

¹²⁰ KNAPP, V. *Teorie práva*. 1. vyd. Plzeň: Západočeská univerzita, 1994. 162 s. ISBN 80-7082-140-X. s. 71.

¹²¹ Podobných neregulatočních ustanovení ale ABGB obsahuje více.

¹²² SPÁČIL, J. a kol. *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976 – 1474). Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013. 1260 s. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-499-5. s. 288.

řeky“ ostrov vznikl, nebo vlastníci pozemků ležících podél ostrova, vyvstal-li uprostřed řeky. Ti si mezi sebe ostrov rozdělí osou řeky.¹²³

Oproti novému občanskému zákoníku obsahuje ABGB jako zvláštní typ přirozeného přírůstku i právní úpravu opuštěného řečiště (§ 409 a 410), která postihuje případy, kdo řeka působením přírodních sil změnila svůj tok. V českém právním řádu je dnes tato problematika ale upravena ve vodním zákoně.¹²⁴

Umělé přírůstky jsou pak v ABGB upraveny ani ne v polovičním počtu paragrafů, než je tomu v NOZ. Právní úprava je přitom co do obsahu stále velmi podobná. Příčin pro tak malý počet paragrafů je více. ABGB například vůbec neupravuje přestavek. Hlavní důvod však tkví zejména v úpravě zpracování a smísení. Ta je zde společná a hlavně v rozsahu pouze jednoho opravdu silného paragrafu (§ 415). Ten však svým obsahem pokrývá to nejpodstatnější z toho, co NOZ upravuje v celkem 8 paragrafech. Taková „redukce“ se ale samozřejmě musí projevit v určitých odlišnostech a zjednodušeních, proto například i práce vykonaná při smísení je zde zohledňována při určování výše spoluvlastnických podílů.¹²⁵

Na rozdíl od NOZ je v § 416 ABGB v případě opravy věci (výslovně) zohledněna dobrá či zlá víra „správkaře“. Byl-li *bonae fidei*, bude vlastníkovi použité k opravě nahrazena obecná cena věci. V opačném případě „*má vždycky právo na náhradu nákladů nutných (§ 1036), tudíž musí se mu vždycky nahraditi obecná cena hmot. Jestliže však oprava byla jen účelná (§ 1037), má právo na náhradu jen, pokud hodnota věci opravdu byla zvýšena, a to jen do výše ceny hmot.*“¹²⁶

Rovněž ABGB upravuje oba druhy stavby, tj. z cizího materiálu a na cizím pozemku, v § 419 pak explicitně i variantu, k níž je se v § 1084 dobrat až výkladem, tj. kombinací prvních dvou, tedy stavba na cizím pozemku a ještě z cizího materiálu. Právní úprava je však i v případě stavby velmi podobná té

---

¹²³ ROUČEK, F., SEDLÁČEK, J. *Komentář k Československému obecnému zákoníku občanskému a občanské právo platné na Slovensku a v Podkarpatské Rusi. Díl. 2. §§ 285 – 530.* Praha: ASPI, 2002. 970 s. Komentáře velkých zákonů Československých, sv. 1. ISBN 80-85963-64-7. s. 425 – 426.

¹²⁴ § 45 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

¹²⁵ RANDA, A. a SPÁČIL, J., ed. *Právo vlastnické dle rakouského práva v pořádku systematickém.* In: *I. Držba dle rakouského práva v pořádku systematickém; II. Právo vlastnické dle rakouského práva v pořádku systematickém.* Praha: ASPI, 2008. 588 s. Klasická právnická díla. ISBN 978-80-7357-389-8. s. 119.

¹²⁶ ROUČEK, F., SEDLÁČEK, J. *Komentář k Československému obecnému zákoníku občanskému a občanské právo platné na Slovensku a v Podkarpatské Rusi. Díl. 2. §§ 285 – 530.* Praha: ASPI, 2002. 970 s. Komentáře velkých zákonů Československých, sv. 1. ISBN 80-85963-64-7. s. 445.

současné. Až moc, chtělo by se říct. I starší z předpisů totiž důsledně trvá na bezpodmínečném dodržování superficiální zásady, a tak dle § 417 i nepoctivému stavebníku vzniká k užitému cizímu materiálu vlastnické právo. Tentokrát mě již ABGB nepodržel.

Poslední tři paragrafy hlavy čtvrté jsou věnovány ještě smíšeným přírůstkům. Jedná se o jedinou část této hlavy, která je obsáhlejší než stejná část NOZ. Důvod je však prostý. Většina z toho, co zde ABGB upravuje, je v novém občanském zákoníku obsaženo, dle mého názoru, systematicky vhodněji někde jinde. Paragraf 421, určující vlastnické právo ke stromu podle pozemku, z něhož vyrůstá jeho kmen, je v NOZ obsažen již v části věnované přirozeným přírůstkům (§ 1067). Jen velmi vzdálený obsahový ekvivalent § 422 se pak nachází přímo u kořene právní úpravy vlastnictví, v části věnované jeho omezením (§ 1016 odst. 2). Srovnání těchto dvou paragrafů je přitom dalším dokladem toho, jak se doba změnila, neboť zatímco podle NOZ je vlastník pozemku výrazně omezen v možnostech působení na „sousední strom“, podle ABGB „*kořeny (i větve) zasahující do jeho pozemku může podle libosti vytrhati bez soudní intervence a to i kdyby tím strom uhynul a i když mu žádnou újmu nezpůsobují.*“¹²⁷ Oba předpisy se tak v této části potkávají pouze úpravou osetí či osázení pozemku cizím semenem (§ 420).

3.3. Vydržení

V pátém pododdíle je jako celkově čtvrtý ze způsobů nabývání vlastnického práva v pořadí upraveno vydržení (*usucapio*). Občanský zákoník se mu tu věnuje v rozsahu 10 paragrafů. Na první pohled zde nedochází ani k žádnému složitému (a dle mého názoru mnohdy i zbytečnému – viz podkapitola 3.2.1.) teoretickému či systematickému větvení, jako tomu bylo v obou předešlých případech, pro které by bylo zapotřebí více paragrafů. Není to však docela pravda.

„Vydržení je způsob nabytí vlastnického práva, kdy dochází ke ztotožnění faktického a právního stavu. To znamená, že držitel, který však není vlastníkem (držba nevlastníka), se může při splnění zákonem stanovených podmínek

---

¹²⁷ ROUČEK, F., SEDLÁČEK, J. *Komentář k Československému obecnému zákoníku občanskému a občanské právo platné na Slovensku a v Podkarpatské Rusi. Díl. 2. §§ 285 – 530.* Praha: ASPI, 2002. 970 s. Komentáře velkých zákonů Československých, sv. 1. ISBN 80-85963-64-7. s. 460 – 461.

vlastníkem stát.“¹²⁸ Těmito zákonem stanovenými podmínkami jsou obecně dle § 1089 odst. 1 a § 1090 odst. 1 jednak tzv. kvalifikovaná držba¹²⁹ nevládníka a navíc uplynutí zákonem stanovené doby.

Právní úprava vydržení je proto v novém občanském zákoníku ve své podstatě rozdělena do dvou částí, neboť ustanovení pátého pododdílu vzhledem k jejich obsahu nelze vykládat bez znalosti právní úpravy držby coby jednoho z pojmových znaků vydržení a jejich kvalitativních náležitostí, které na ni občanský zákoník pro tyto potřeby klade. Kromě § 1089 – 1098 je tak institut vydržení částečně implicitně upraven již i v § 987 a násl.

3.3.1. Držba

Držitele definuje občanský zákoník jako toho, kdo vykonává (majetkové) právo pro sebe.¹³⁰ Může jím být buď přímo vlastník (tzv. držba vlastnická coby projev vlastnického práva), a nebo právě i jiná osoba (tzv. držba nevládnícká jako projev faktického stavu). V obou případech se držba skládá ze dvou složek, kterými jsou *corpus possessionis*, tj. faktické panství nad věcí neboli možnost kdykoli vykonávat své právo¹³¹ („*nejde ve skutečnosti o výkon práva (to tu není), ale o faktické jednání odpovídající jeho obsahu; snad by bylo možno říci, že jde o výkon zdánlivého práva*“¹³²), a *animus possidendi*, čili úmysl držet – vůle nakládat s věcí jako věcí vlastní.

Ve vztahu k vydržení je vhodné uvést i druhy nabývání držby, které upravuje § 990 NOZ. Rozeznává se nabytí bezprostřední a odvozené. Bezprostředním nabytím držby je svémocné nabytí nezávislé na vůli dosavadního držitele, např. krádež. V tomto případě držba nenavazuje na držbu předchozího držitele, nabývá se v takovém rozsahu, v jakém byla skutečně uchopena bez ohledu na to, v jakém rozsahu věc držel předchozí držitel.¹³³ Pokud jde o odvozené způsoby nabytí, zákon uvádí převedení věci na jiného (tradice)

¹²⁸ DVOŘÁK, J., ŠVESTKA, J. a kol. *Občanské právo hmotné. Svazek 3. Díl třetí. Věcná práva.* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 225 s. ISBN 978-80-7478-935-9. s. 60.

¹²⁹ DVOŘÁK, J., ŠVESTKA, J. a kol. *Občanské právo hmotné. Svazek 3. Díl třetí. Věcná práva.* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 225 s. ISBN 978-80-7478-935-9. s. 102.

¹³⁰ § 987 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

¹³¹ ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek III.* Praha: Wolters Kluwer, 2014. s. 1328. ISBN 978-80-7478-546-7. s. 23.

¹³² SPÁČIL, J. a kol. *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976 – 1474). Komentář.* 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013. 1260 s. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-499-5. s. 71.

¹³³ SPÁČIL, J. a kol. *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976 – 1474). Komentář.* 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013. 1260 s. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-499-5. s. 81.

a nástupnictví v držbě. „*Odevzdání a převzetí věci (tradici) lze tedy vymezit jako dvoustranný volní akt, kterým převodce převádí na nabyvatele držbu (příp. i vlastnictví) věci. Je zjevné, že všechny možné formy tradice nelze v zákoně vymezit a praxe ostatně ukazuje, že to ani není třeba ... K nástupnictví v držbě dochází na základě univerzální sukcese. Singulární nástupce se ujímá držby nově, i když pro vydržení si může započíst vydržecí lhůty svého předchůdce.*“¹³⁴

3.3.2. Kvalifikovaná držba

Ne každá držba je však způsobilá dojít vydržení. Držitelem totiž může být i zloděj (ten totiž k ukradené věci získává pouze držbu). Znovu se tak dostávám k tomu, co jsem často zmiňoval už v předchozí kapitole – zákon nemůže (či spíše by neměl, viz podkapitola 3.2.2.3.) aprobovat *malae fidei*! Zloděj tak nikdy nebude moci ukradenou věc vydržet (to ovšem neznamena, že by kradenou věc nešlo vydržet, viz dále). Zákonným potvrzením tohoto pravidla je stanovení určitých požadavků na kvalitu držby. Pouze „kvalifikovaná držba“ se tak jednou může změnit na vlastnické právo. Kromě toho, že musí trvat po určitou zákonem stanovenou dobu, se totiž musí jednat o držbu řádnou, poctivou a pravou.

K vymezení náležitostí kvalifikované držby dochází sice, jak je uvedeno výše, v § 1089 odst. 1 a § 1090 odst. 1 NOZ, upraveny jsou však spolu s držbou opět již o sto paragrafů dříve. Je to dáno tím, že dobrá víra držitele, tj. jeho poctivost, má kromě vydržení význam i pro jeho práva a povinnosti. Ty jsou pochopitelně upraveny spolu s držbou, v § 996 – 1001 NOZ. Řádnost a pravost držby nemá sice ve vztahu k držitelovým právům a povinnostem význam, zákonodárce se však rozhodl, dle mého názoru docela správně, ponechat všechny 3 instituty pohromadě. Jde jistě o lepší řešení, než mít řádnou a pravou držbu upraveny u vydržení, a o nic méně důležitou poctivou držbu již o sto paragrafů předtím.

Poctivá držba je zákonné pojmenování pro držbu práva v dobré víře.¹³⁵ Kdo má tak dle § 992 NOZ z „přesvědčivého důvodu“¹³⁶ za to, že mu se zřetelem ke všem okolnostem náleží právo, které mu však ve skutečnosti nenáleží, je

¹³⁴ SPÁČIL, J. a kol. *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976 – 1474). Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013. 1260 s. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-499-5. s. 83.

¹³⁵ DVOŘÁK, J., ŠVESTKA, J. a kol. *Občanské právo hmotné. Svazek 3. Díl třetí. Věcná práva*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 225 s. ISBN 978-80-7478-935-9. s. 104.

¹³⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 22 Cdo 508/2001, ze dne 14. 6. 2001.

pocitivý držitel. Tento nesoulad je způsoben omluvitelným omylem o existenci či neexistenci právně významné skutečnosti, popřípadě práva.¹³⁷

Držba je řádná, pokud se zakládá na platném právním důvodu,¹³⁸ přičemž vlastnictví nepřešlo jen pro nedostatek vlastnického práva převodce či jiné oprávněné osoby.¹³⁹ Platné právní důvody vyjmenovává občanský zákoník ve druhé větě § 991 v taxativním výčtu.

Posledním zákonným požadavkem na kvalifikovanou držbu je její pravost. Tu zákon vymezuje negativně jako každou držbu, k jejímuž vzniku nevedlo „svémocné vetření“ (tj. získání držby bez vůle dosavadního držitele), „vloudění potajmu či lstí“ (tj. získání držby bez vůle a bez vědomí dosavadního držitele) nebo „snaha o přeměnu výprosy v trvalé právo“.¹⁴⁰ Z uvedeného tak vlastně vyplývá, že pravost držby má souvislost i s řádností a pocitivostí držby – prokázeli se totiž, že držba není „pravá“, nemůže být ani „řádná“¹⁴¹ (a zpravidla ani „pocitivá“¹⁴²).

Tato skutečnost by mohla vzbudit dojem, že se jedná o (další) zbytečnou složitost a že institutu pravé držby není třeba. Není však tomu tak, alespoň tedy ne úplně. Skutečné opodstatnění jeho existence se nachází až o 100 paragrafů dále, právě v právní úpravě vydržení. „*Stanoví-li totiž zákon, že k řádnému vydržení je třeba držby pocitivé a řádné (§ 1089 odst. 1, § 1090), je v tom zahrnuto i vyloučení vydržení na základě držby nepravé. Nicméně nepravá držba nabytá zůstavitelem vylučuje vydržení dědicovo, i kdyby byl jinak pocitivý (§ 1090 odst. 2).*“¹⁴³ Nepravost držby tak nemůže zhojit ani řádná a pocitivá držba univerzálního sukcesora. Přesto však vzhledem k § 1089 odst. 2 NOZ a existenci institutu nabytí vlastnického práva od neoprávněného (§ 1111 NOZ), jímž lze toto omezení v mnoha případech efektivně obejít (viz podkapitola 3.5.1.), je však smysl institutu pravé držby a tím i druhého odstavce § 1090 občanského zákoníku, dle mého názoru, stejně přinejmenším diskutabilní.

---

¹³⁷ SPÁČIL, J. a kol. *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976 – 1474). Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013. 1260 s. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-499-5. s. 88.

¹³⁸ § 991 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

¹³⁹ SPÁČIL, J. a kol. *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976 – 1474). Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013. 1260 s. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-499-5. s. 86.

¹⁴⁰ SPÁČIL, J. a kol. *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976 – 1474). Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013. 1260 s. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-499-5. s. 97 – 98.

¹⁴¹ DVOŘÁK, J., ŠVESTKA, J. a kol. *Občanské právo hmotné. Svazek 3. Díl třetí. Věcná práva*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 225 s. ISBN 978-80-7478-935-9. s. 105.

¹⁴² SPÁČIL, J. a kol. *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976 – 1474). Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013. 1260 s. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-499-5. s. 97.

¹⁴³ SPÁČIL, J. a kol. *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976 – 1474). Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013. 1260 s. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-499-5. s. 97.

3.3.3. Dělení vydržení

S vymezenou kvalifikovanou držbou se nyní mohou naposled a definitivně vrátit do pátého pododdílu a věnovat se konečně samotnému vydržení vlastnického práva. „*Vlastnické právo lze vydržet k věcem hmotným (movitým i nemovitým) i nehmotným, ale též k věci hromadné. Je vhodné připomenout, že vydržením pozemku se nabude vlastnické právo nejen k pozemku, ale ke všemu, co je jeho součástí – superficiální zásada ... Vydržet vlastnické právo však nelze k věcem vyloučeným z právního obchodu (res extra commercium) ani k věcem, které jsou vyhrazeny do vlastnictví státu nebo státem určených právnických osob (čl. 11 odst. 2 Listiny).*“¹⁴⁴ V závislosti na množství podmínek, které je pro něj potřeba splnit, se vydržení vlastnického práva dělí na řádné a mimořádné.

3.3.3.1. Řádné vydržení

Začíná se právní úpravou řádného vydržení. Zatímco první odstavce paragrafů § 1089 a 1090 definují základní požadavky na vydržení, tj. kvalifikovanou držbu a dobu trvání držby, druhé odstavce dále rozvádí obecný požadavek na kvalifikovanost držby ve vztahu k sukcesorům.

Pokud se jedná o singulární sukcesi,¹⁴⁵ jak jsem již uvedl výše, zloděj krádeží získává pouze držbu práva, a to ještě neřádnou, nepoctivou a nepravou, tudíž bez možnosti vydržení. V případě, kdy by se však rozhodl toto právo převést na další osobu, která neví o jeho nepoctivosti, dle § 1089 odst. 2 NOZ zlá víra zloděje nelimituje dobrou víru nabyvatele. Ten tak získá vlastní kvalifikovanou držbu už s možností vydržení (§ 1111 NOZ).

U univerzální sukcese se pak v § 1090 odst. 2 zohledňuje (ne)pravost držby zůstavitele (a tedy i její „neřádnost“). „*Figura pravé a nepravé držby má podstatný význam pro řešení otázky nabytí vlastnického práva vydržením, protože nový občanský zákoník v § 1090 stanovuje, že nepravý držitel nemůže vlastnické právo vydržením nabýt. Vlastnické právo dokonce nemohou nabýt ani dědicové*

---

¹⁴⁴ DVOŘÁK, J., ŠVESTKA, J. a kol. *Občanské právo hmotné. Svazek 3. Díl třetí. Věcná práva.* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 225 s. ISBN 978-80-7478-935-9. s. 60.

¹⁴⁵ viz kapitola 2.3.

*nepravého držitele, i kdyby byli v dobré víře.*¹⁴⁶ Jak jsem již uvedl výše, toto je zřejmě jediné ustanovení v celém občanském zákoníku, kde institut pravé držby hraje nějakou roli. Pokud by si však zůstavitel dal tu „práci“, aby na dědice převedl držbu ještě před svou smrtí, nebo pokud později dědic sám převede držbu na někoho jiného, nebude mít již institut pravé držby význam vůbec žádný. Já osobně proto o významu institutu pravé držby pochybuji.

Druhým předpokladem pro vydržení vlastnického práva je nepřerušenosť držby, tj. doba, po kterou musí držba trvat. Bez tohoto požadavku by se ve své podstatě vlastně jednalo o okupaci (viz podkapitola 3.1.1.). K řádnému vydržení movité věci je dle § 1091 občanského zákoníku zapotřebí nepřerušená kvalifikovaná držba po dobu 3 let, u nemovité věci je to 10 let. *„Po vydržení nejdůležitější nemovitosti - pozemku sice dochází k jeho nabytí, ovšem k nabytí naturálnímu. V souladu s principem materiální publicity je potřeba, aby tato skutečnost dostala projev i v katastru nemovitostí. Při vydržení vlastnického práva k věci dochází pochopitelně ke stejnému osudu i u její součásti. Praktický bude v tomto směru zejména dopad superficiální zásady. V případě, že stavba bude součástí pozemku, dojde vydržením pozemku k nabytí vlastnictví i ke stavbě.*¹⁴⁷

Do doby držby stávajícího držitele se přitom započítává i doba řádné a poctivé držby jeho předchůdce (§ 1092 NOZ). *„Z výkladu komentovaného ustanovení vyplývá, že započtení je možné jen u jednoho předchůdce, nikoli u více předchůdců. Vpočtení vydržecí doby padá v úvahu jak u singulárního, tak univerzálního nástupce.*¹⁴⁸ Kdyby tak měl zloděj u sebe ukradenou věc např. po dobu 2 let, pak osoba, na kterou by její držbu poté převedl, by k ní vlastnické právo získala stejně až 3 roky od okamžiku převodu (5 let po krádeži).

„Pokud však ten, kdo drží vlastnické právo k věci, a to držbou způsobilou vydržení, a nevykonává držbu, držba se přeruší. Pro přerušení držby je stanovena lhůta jeden rok, což je dostatečná doba, aby ji bylo možno rozpoznat

---

¹⁴⁶ ELIÁŠ, K. *Věcná práva v NOZ – držba* [online]. Pravniprostor.cz, 18. 3. 2014 [cit. 14. 10. 2017]. Dostupné z <<https://www.pravniprostor.cz/clanky/obcanske-pravo/vecna-prava-v-noz-cast-i-drzba>>.

¹⁴⁷ ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. Svazek III. Praha: Wolters Kluwer, 2014. s. 1328. ISBN 978-80-7478-546-7. s. 250.

¹⁴⁸ ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. Svazek III. Praha: Wolters Kluwer, 2014. s. 1328. ISBN 978-80-7478-546-7. s. 251.

*a zaznamenat. Následkem přerušeni držby je, že vydržecí doba musí začít běžet znovu, jsou-li splněny ostatní podmínky pro vydržení.*¹⁴⁹

Není snad ještě bez zajímavosti, že požadované doby nepřerušené držby jsou stejně dlouhé, jako jsou doby, po jejichž uplynutí bez vykonávání vlastnického práva občanský zákoník v § 1050 usuzuje na opuštění věci. Snažil jsem se proto dohledat, zda se nemůže jednat o něco víc než o pouhou náhodu, zda nemůže jít o nějakou úmyslnou, byť i jen veskrze teoretickou konstrukci mezi derelikcí a vydržením, která však není na první pohled zřejmá. Nakonec mi ale nezbyvá než konstatovat, že se patrně jedná pouze o náhodu. Teorie, která považovala vydržení a „promlčení vlastnického práva“ (které by se snad dalo vztáhnout právě na i § 1050 NOZ) za „dvě strany jedné mince“,¹⁵⁰ však skutečně existovala, a své vyjádření našla dokonce přímo ve všeobecném zákoníku občanském (viz podkapitola 3.3.5.).

3.3.3.2. Mimořádné vydržení

Nyní se dostávám k právní úpravě institutu mimořádného vydržení (§ 1095 NOZ). „*Vzhledem k tomu, že nejsou řídké případy, kdy určitá osoba má věc u sebe, ale není s to jmenovat, od koho ji nabyla, ... navrhuje se obnovit institut mimořádného vydržení, který v platném právu citelně chybí. S pomocí mimořádného vydržení lze poskytnout ochranu faktickým stavům, jejichž základ je sice pochybný nebo sporný, ale kde tvrzené nebo domnělé vlastnictví trvá značně dlouhou dobu*“¹⁵¹ a držitelé nelze prokázat *malae fidei*. Jedná se tedy o výjimku z požadavku na kvalifikovanou formu držby, kdy zákon ustupuje od požadavku na prokazatelnost její řádnosti. To je ale kompenzováno stanovením dvojnásobně dlouhých vydržecích dob oproti řádnému vydržení, tedy 6 let u vlastnického práva k movitým věcem a 20 let k věcem nemovitým. Stále se však musí jednat o poctivou držbu, což i v tomto případě vylučuje možnost zloděje nabýt vlastnické právo k ukradené věci. Bude se tak jednat např. o situace, „*kdy byl převeden pozemek o chybně stanovené (větší) výměře, než je výměra skutečná nebo pozemek*

¹⁴⁹ SPÁČIL, J. a kol. *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976 – 1474). Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013. 1260 s. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-499-5. s. 325.

¹⁵⁰ ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. Svazek III. Praha: Wolters Kluwer, 2014. s. 1328. ISBN 978-80-7478-546-7. s. 240.

¹⁵¹ *Důvodová zpráva k NOZ (konsolidovaná verze)*. s. 280.

*chybně označený parcelním číslem, takže nabyvatel v dobré víře drží něco jiného, než pro co mu svědčí vlastnický titul atp.*¹⁵²

Se znovuzavedením institutu mimořádného vydržení nelze než souhlasit. Nejedná se totiž o žádný experiment nového občanského zákoníku, ale o prověřený nástroj, který byl součástí našeho právního řádu až do období tzv. právnické dvouletky v polovině minulého století (viz podkapitola 3.3.5.). Praxe si však jeho návrat v mnoha případech zoufale žádá,¹⁵³ neboť umožňuje překonat imperfekci každodenního života bez výrazných slev z obecných požadavků právního řádu, a je proto dobře, že autoři nového občanského zákoníku k tomuto volání nezůstali hluší.

3.3.4. Společná ustanovení

Následuje § 1096, který upravuje započtení vydržecí doby. Důvod jeho existence v jeho současné podobě je pro mě velkou neznámou. Jeho první odstavec totiž znovu konstatuje, že do doby držby současného držitele se pro potřeby vydržení započítává i doba řádné a poctivé držby jeho předchůdce, tedy obsah § 1092. Obsah druhého odstavce, který upravuje započtení vydržecí doby poctivého předchůdce při mimořádném vydržení, pak sice není explicitně upraven nikde jinde, neobsahuje však žádnou zvláštnost, kvůli které by nebylo možné použít analogii práv s § 1092. Jeden z uvedených paragrafů je zde tak dle mého názoru navíc a velice mě překvapuje, že si této skutečnosti nevšímá ani žádný z komentářů.

Není sice cílem této diplomové práce porovnávat právní úpravu nového občanského zákoníku s právní úpravou jí bezprostředně předcházející, jak však z výše citované pasáže důvodové zprávy vyplývá, „starý“ občanský zákoník institut mimořádného vydržení neobsahoval. Proto se započtení jeho vydržecí doby věnuje nový občanský zákoník ještě i v § 3066, ve svých přechodných ustanoveních. Do mimořádné vydržecí doby se podle něj započte i doba, po kterou měl držitel nebo už i jeho právní předchůdce věc nepřetržitě¹⁵⁴ v držbě přede dnem nabytí účinnosti nového občanského zákoníku, tj. před 1. 1. 2014, s tím limitem, že k mimořádnému vydržení stejně dojde nejdříve po uplynutí 2 let

---

¹⁵² *Důvodová zpráva k NOZ (konsolidovaná verze)*. s. 280.

¹⁵³ Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 22 Cdo 1826/ 2004, ze dne 8. 11. 2012.

¹⁵⁴ § 1093 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

u věcí movitých a 5 let u věcí nemovitých ode dne nabytí účinnosti NOZ, takže nejdříve v roce 2016 u movitých věcí a v roce 2019 u nemovitých.

Na samém konci pátého pododdílu, v § 1098 NOZ, je pak ještě upraveno stavení vydržecí doby mezi dvěma osobami v některých konkrétních situacích, v nichž se spolu nachází. Jedná se doby trvání (i neplatného¹⁵⁵) manželství, společné domácnosti, zákonného zastoupení, opatrovnictví a poručenství. Vydržecí doba mezi těmito osobami za trvání manželství atd. nezačne běžet a začala-li již předtím, dále neběží. Nemůže proto během nich dojít k vydržení. Toto ustanovení tak do značné míry přebírá obsah § 1097, který mu předchází (velmi obdobná, ne-li stejná, situace jako v případě § 1092 a § 1096, viz výše). Po odpadnutí této „překážky“ vydržecí doba již pokračuje v běhu tam, kde přestala. Toto ustanovení je společné pro vydržení řádné i mimořádné.

3.3.5. Vydržení v ABGB

Právní úprava vydržení se ve všeobecném zákoníku občanském nachází až bezprostředně před podpisem císaře Františka I., na jeho samotném konci, v dílu třetím (O ustanovení společných právům osobním a věcem) a hlavě čtvrté, nazvané O promlčení a vydržení (§ 1451 – 1502). A stejně jako v případě nového občanského zákoníku, ani v ABGB to s právní úpravou vydržení nebude vůbec jednoduché.

Potíž vyvstává již v úvodu – při snaze o komparaci množství paragrafů, které se v obou předpisech institutem vydržení zabývají. Prvním problémem je paradoxně systematická podobnost obou předpisů. Právní úprava vydržení je i v ABGB ve své podstatě rozdělena do dvou částí, neboť ani ustanovení hlavy čtvrté vzhledem k jejich obsahu nelze vykládat bez znalosti právní úpravy držby coby jednoho z pojmových znaků vydržení a jejich kvalitativních náležitostí, které na ni ABGB pro tyto potřeby klade. Kromě vybraných ustanovení hlavy čtvrté je tak institut vydržení částečně implicitně upraven již i v § 309 a násl. Proto stejně jako jsem si to netroufl v případě NOZ, ani v tomto případě nedokážu množství paragrafů vztahujících se k vydržení jednoznačně stanovit. Při nejlepší vůli mohu pouze neurčitě konstatovat, že v ABGB je jich „řádově více“.

---

¹⁵⁵ ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. Svazek III. Praha: Wolters Kluwer, 2014. s. 1328. ISBN 978-80-7478-546-7. s. 262.

Výrazný rozdíl v množství paragrafů vyplývá už ze samotného složeného názvu hlavy čtvrté, O promlčení a vydržení, „*kteřá začíná ustanovením § 1451 OZO týkajícím se promlčení. Jako jakýsi reverz stejného faktického stavu, který trval určitou dobu, je pak definováno v ustanovení § 1452 OZO vydržení. Takto pojatou doktrínu obecného práva o pojetí času ve smyslu právním a času jako právní skutečnosti kritizovala již prvorepubliková právní teorie a právem poukazovala na nezávislost obou institutů, neboť nelze promlčení a vydržení považovat „za následky spojené s jediným a týmž skutkovým základem.“*¹⁵⁶ Tato doktrína ABGB je tak zároveň i druhým problémem při stanovování přesného počtu předmětných paragrafů.

Pokusím-li se odhlédnout od ustanovení upravujících čistě jen promlčení (a budu tak činit po celou tuto podkapitolu), právní úprava obsahující „pouze“ vydržení je v ABGB oproti NOZ stejně mnohem rozsáhlejší. Přitom to ale není způsobeno nějakou významnou obsahovou rozlišností obou úprav – i ty jsou si totiž opět až na výjimky velmi podobné. Je to způsobeno systematikou právní úpravy této hlavy, která je na první pohled do značné míry nezávislá na právní úpravě zbytku ABGB a zpočátku může působit až dojmem, jako by ani nebyla psána coby součást vznikajícího kodexu, ale spíše coby jakýsi samostatný „zákon o vydržení“, který by musel obstát i sám o sobě a jehož všechna ustanovení pak byla doplněna o nezbytné odkazy a na poslední chvíli připojena na konec zákoníku.

Právní úpravu vydržení v hlavě čtvrté bych proto asi rozdělil na obecnou část (§ 1452 – 1459), na řádné vydržení (§ 1460– 1476), na vydržení mimořádné (§ 1477) a optikou NOZ na určitá společná ustanovení upravující zákazy, započtení, stavení a přerušení vydržecí doby (§ 1493 a násl.).

V „obecné části“ v paragrafech 1453 až 1459 jsou zejména explicitně definovány osoby na vydržení zúčastněné, všechno to, co může být vydrženo (spolu/vlastnictví, služebnosti a reálná břemena¹⁵⁷), a různé výjimky, pro které nelze tohoto institutu použít. Oproti novému občanskému zákoníku, který začíná bez potřeby podobného úvodu přímo úpravou řádného vydržení, se jedná o docela odlišný přístup, pro který, právě i s ohledem na jeho umístění na samém konci

---

¹⁵⁶ PETR, B. *Nabývání vlastnictví originárním způsobem*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2011. 183 s. ISBN 978-80-7400-332-5. s. 47.

¹⁵⁷ ROUČEK, F., SEDLÁČEK, J. *Komentář k Československému obecnému zákoníku občanskému a občanské právo platné na Slovensku a v Podkarpatské Rusi*. Díl. 6. §§ 1342 – 1502. Praha: ASPI, 2002. 600 s. Komentáře velkých zákonů Československých, sv. 1. ISBN 80-85963-99-X. s. 444.

zákoníku, daleko od všech ostatních způsobů nabývání vlastnického práva, kterým jsem se doposud věnoval a které jsou upraveny společně, respektive hned po sobě, „klasicky“ mezi věcnými právy, může (nebo alespoň u mě se tak stalo) skutečně vyvolat dojem, o kterém jsem psal o 2 odstavce výše. V této souvislosti tak ze systematického hlediska musím vyzdvihnout přehlednější úpravu nového občanského zákoníku.

Pokud jde už o samotné vydržení, ABGB sice nerozlišuje řádné a mimořádné vydržení, nýbrž řádnou a mimořádnou vydržecí dobu, prakticky v tom však rozdíl není a dokonce by takovéto dělení šlo v podstatě vztáhnout i na NOZ. Stejně jako u předchozích komparovaných způsobů nabývání vlastnického práva je mezi právní úpravou obou předpisů i v tomto případě konečně opět vidět zřetelná doktrinální, obsahová a dokonce i systematická podobnost. I v ABGB je tak vydržení konstruováno jako po určitou zákonem stanovenou dobu trvající „vydržecí držení“, tj. poctivé, pravé a pro potřeby řádného vydržení i „pořádné“. A jak jsem uvedl již výše, i v ABGB jsou tyto instituty upraveny, stejně jako v NOZ, společně s držbou, ještě daleko před samotným vydržením.¹⁵⁸

Paragrafy 1460 až 1471 ABGB musí poznat každý, kdo je seznámen s institutem řádného vydržení ve znění NOZ. Skutečně nelze zapochybovat o tom, odkud se do zákoníku dostaly. Pro každý z odstavců § 1089 až 1091 odst. 2 nového občanského zákoníku lze v ABGB nalézt ne sice doslovnou, ale jistě obsahovou shodu. K rozdílu dochází až v případě řádné vydržecí doby nemovitých věcí, která v ABGB činí celých 30 let, pokud faktický držitel není zapsán ve veřejných knihách (pokud je zapsán, je vydržecí doba dle § 64 knih. zákona¹⁵⁹ pouze 3letá).¹⁶⁰

Jak už jsem psal výše, ABGB nerozlišuje řádné a mimořádné vydržení, nýbrž řádnou a mimořádnou vydržecí dobu, přičemž tyto instituty se vzájemně ne zcela překrývají. Mimořádná vydržecí doba se totiž nevztahuje pouze na „mimořádné vydržení“, přesněji vydržení bez právního důvodu (§ 1477), ale i na některé případy držby, která je pořádná, pravá i poctivá. Trvá 6 let u movitostí a

---

¹⁵⁸ § 316, 326, 345 císařského patentu č. 946/1811 Sb. z. s., Všeobecný zákoník občanský, ve znění císařského nařízení č. 69/1916 Ř. z. účinném ke dni 28. 10. 1918.

¹⁵⁹ Zákon č. 95/1871 Ř. z., knihovní zákon, ve znění účinném ke dni 28. 10. 1918.

¹⁶⁰ RANDA, A. a SPÁČIL, J., ed. Právo vlastnické dle rakouského práva v pořádku systematickém. In: *I. Držba dle rakouského práva v pořádku systematickém; II. Právo vlastnické dle rakouského práva v pořádku systematickém*. Praha: ASPI, 2008. 588 s. Klasická právníká díla. ISBN 978-80-7357-389-8. s. 143.

40 let u nemovitostí. Kromě případů nepořádné, ale poctivé držby se uplatňují ještě ve specifických případech dle § 1472 – 1476 ABGB.

Na samém konci ABGB (§ 1493 a násl.) jsou pak upraveny různé zákazy a omezení vydržení a případy započtení, stavení a přerušení vydržecí doby. Z obsahu mnoha z nich lze usuzovat, že patrně byly předlohou pro § 1092 – 1094 a § 1096 – 1098 nového občanského zákoníku.

Na samý závěr této podkapitoly musím ještě uvést, že přechodná ustanovení se do právní úpravy vydržení promítla nejen v případě NOZ (viz podkapitola 3.3.4.), ale i v případě všeobecného zákoníku občanského. Ty se v tomto případě nachází ještě před úvodními paragrafy. Ustanovení VI. k tomu říká: *„Proto budiž také již před účinností tohoto zákoníka započaté vydržení nebo promlčení posuzováno podle starších zákonů. Chtěl-li by se někdo dovolávat vydržení nebo promlčení, které je v novějším zákoně určeno kratší dobou nežli v dřívějších zákonech, může počítati i tuto kratší lhůtu počítati teprve od okamžiku, kdy tento zákon nabude zavazující moci.“*

3.4. Převod vlastnického práva

Dalším ze „způsobů“ nabývání vlastnictví v pořadí je převod vlastnického práva, který je upraven v šestém pododdílu. Stejně jako u vydržení se sice jedná pouze o 10 paragrafů, ani v tomto případě ale už tradičně není situace tak jednoduchá, jak by se na první pohled snad mohlo zdát. Už samotný název je zavádějící. Tento pododdíl totiž sice upravuje to, co říká ve svém nadpisu, ovšem přesto něco, co asi průměrný smrtelník neočekává.

Je to dáno tím, že se zde jedná o převod vlastnického práva pouze v jakémsi užším smyslu, takže vlastně ani ne tak o „způsob“ nabytí vlastnického práva, nýbrž o „okamžik“ jeho nabytí! Nový občanský zákoník tu vůbec neřeší (a nebudu to zde proto řešit ani já), jedná-li se o převod v důsledku smlouvy kupní, darovací nebo třeba směnné, pouze v závislosti na konkrétní situaci dispozitivně nebo konstitutivně určuje onen moment, během něhož dojde k převodu vlastnického práva. Tento pododdíl tak kromě právní úpravy samotné přináší i odpověď na sice doposud nevyřešenou, ale po celou dobu přítomnou otázku, proč názvu celého druhého oddílu nepředchází ještě slovo „způsoby“.

S touto „základností“ jsem se tak vypořádal během jednoho odstavce hned v úvodu a nebude už působit problémy ve zbytku kapitoly. Těch zde bude totiž i bez ní až dost. Narážím tak na opravdu velmi podivnou systematiku a vlastně i právní úpravu samotnou v celém šestém pododdílu. Jeho pouhých deset paragrafů by přesto snad bylo možné rozdělit na 3 části – na převod vlastnického práva k věcem movitým (§ 1099 a § 1101 – 1104), nemovitým (§ 1099 a § 1105) a na společná ustanovení (§ 1100 a § 1106 – 1108).¹⁶¹

3.4.1. Převod vlastnického práva k movitým věcem

Pro potřeby právní úpravy převodu vlastnického práva rozlišuje nový občanský zákoník celkem 5 kategorií movitých věcí – movité věci neevidované ve veřejném seznamu určené jednotlivě (§ 1099), movité věci určené druhově (§ 1101), movité věci evidované ve veřejném seznamu (§ 1102), cenné papíry (§ 1103 a 1104) a movité věci jako zboží prodávané v obchodě (§ 2160).¹⁶² K převodu vlastnického práva dochází u každé z nich docela jinak.

Hned ustanovení paragrafu 1099 nového občanského zákoníku je nesmírně důležité (nebo by alespoň mělo být, viz dále), neboť podle něj se nově vlastnické právo k jednotlivě určené věci obecně převádí již samotnou účinností smlouvy (obligační i věcněprávní účinky smlouvy – tzv. translační účinek). „*Ačkoli se jedná o smlouvu, převod vlastnického práva okamžikem účinnosti smlouvy ... nemá účinky pouze mezi stranami smlouvy (inter partes), ale měl by působit i proti všem (erga omnes).*“¹⁶³ Dochází tak k oslabení tradiční „dvoufázové“ nauky o titulu a modu, podle které je právním důvodem nabytí vlastnického práva smlouva a právním způsobem nabytí vlastnického práva tradice, tj. předání a převzetí věci, popř. právní skutečnost, která tradici nahrazuje, např. intabulace u nemovitostí evidovaných v katastru nemovitostí.¹⁶⁴

---

¹⁶¹ Toto členění sice nekoresponduje s „oficiálním“ členěním NOZ, viz kapitola 2.4., dle mého názoru je však mnohem přesnější.

¹⁶² DVOŘÁK, J., ŠVESTKA, J. a kol. *Občanské právo hmotné. Svazek 3. Díl třetí. Věcná práva.* 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 225 s. ISBN 978-80-7478-935-9. s. 67.

¹⁶³ SPÁČIL, J. a kol. *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976 – 1474). Komentář.* 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013. 1260 s. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-499-5. s. 331.

¹⁶⁴ ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek III.* Praha: Wolters Kluwer, 2014. s. 1328. ISBN 978-80-7478-546-7. s. 264.

Koncepce § 1099 sice zřetelně sleduje konsenzuální princip, přesto se však jedná pouze o ustanovení dispozitivní. Proto se tedy právně jednající osoby mohou, nestanoví-li zákon jinak,¹⁶⁵ dohodnout i odlišně.

Tento celkový příklon ke konsenzuálnímu principu převodu vlastnického práva vysvětluje důvodová zpráva tak, že princip tradice je již dnes přežitý. Kromě toho, že držba v dnešní době už ztrácí svou legitimační funkci (publicita vlastnického práva), již prý ani naprosto neodpovídá nárokům 21. století na rychlost a jednoduchost hospodářského styku a současnému širšímu pojetí věci vzhledem k jejich dělení na hmotné a nehmotné (např. obchodnímu podílu, který není ztělesněn v cenném papíru).¹⁶⁶

Tyto důvody však zřejmě neobstojí. „*Tyto argumenty pro tak zásadní odklon od principu tradice však v diskusi nad novou právní úpravou nebyly zcela přijaty, ba naopak byly dokonce i zásadně zpochybněny, a to na základě zkušeností podávajících se z fungování konsenzuálního principu převodu vlastnického práva v zemích, kde v současnosti platí.*“¹⁶⁷ Navíc „*princip tradice ... nevyvolával v praxi žádné závažné problémy. Autonomii vůle, kterou zákonodárce argumentuje, umožňovala realizovat i předcházející právní úprava, neboť strany si mohly okamžik převodu vlastnického práva dohodnout.*“¹⁶⁸ Konečně ani zákoník samotný se nedokáže doopravdy oprostít od prověřené koncepce tradice, když pro velké množství výjimek nejen v šestém pododdílu, kde kromě § 1099 tvoří téměř veškerý jeho obsah, ale i dále v hlavě druhé čtvrté části NOZ působí v konečném důsledku samotný konsenzuální princip spíše jako výjimka než jako převládající přístup.¹⁶⁹

Musím se ale ještě rozhodně pozastavit nad tím, jak je § 1099 řešen stranou zbytku úpravy převodu movitých věcí. Chtělo by se říct, že je tomu tak proto, aby se kromě právní úpravy převodu individuálně určených nevidovaných movitých věcí jeho ustanovení mohlo použít i v jiných případech, např. u těch nemovitých věcí, které nejsou zapsané ve veřejném seznamu, a § 1105 nemusel

---

¹⁶⁵ Např. koupě zboží v obchodě – § 2160 odst. 1, 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁶⁶ *Důvodová zpráva k NOZ (konsolidovaná verze)*. s. 281 – 282.

¹⁶⁷ SPÁČIL, J. a kol. *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976 – 1474). Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013. 1260 s. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-499-5. s. 333.

¹⁶⁸ SPÁČIL, J. a kol. *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976 – 1474). Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013. 1260 s. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-499-5. s. 333.

¹⁶⁹ PELIKÁNOVÁ, I. Některé koncepční otázky nové kodifikace soukromého práva. In: *XXII. Karlovarské právnícké dny*. Praha: Leges, 2014, s. 189 – 265. ISBN 978-80-7502-029-1. s. 209 – 210.

mít dva odstavce (viz podkapitola 3.4.2.).¹⁷⁰ Paragraf 1099 by tak fungoval jako *constitutio generalis*, jehož úpravy se použije na všechny případy, které občanský zákoník explicitně neupraví jinak. Pokud by to ale mělo platit, musel by mít § 1103 místo tří odstavců jen dva, protože by nemusel obsahovat převod vlastnického práva k cennému papíru na jméno, který je rovněž ovládán konsensuálním principem (viz podkapitola 3.4.1.1.). Zjevně tomu tak tedy není. Proč tedy není převod individuálně určených movitostí upraven přímo s ostatními (a § 1100 až na konci mezi společnými ustanovení), mi zůstává záhadou.

Je obvyklé, že v právních řádech, které zastávají konsensuální princip převodu vlastnického práva, je obsaženo i zvláštní ustanovení pro převod věcí druhově určených a zpravidla i zastupitelných.¹⁷¹ V novém občanském zákoníku se jedná o § 1101. I ten sice obecně váže okamžik převodu vlastnického práva na účinnost smlouvy, k té však nemůže dojít dřív, než je převáděná věc dostatečně individualizovaná od ostatních věcí téhož druhu, např. jejich označením, oddělením nebo zabalením. Právní řády zastávající princip tradice takové ustanovení obvykle nemívají, protože k převodu vlastnického práva dochází právě až odevzdáním věci. A nelze odevzdat věc, která dosud nebyla odlišena od ostatních.¹⁷²

Paragraf 1102 nového občanského zákoníku představuje obecnou právní úpravu převodu vlastnického práva k movitým věcem zapsaných ve veřejných seznamech, např. k plavidlům, která se subsidiárně použije v těch případech, kdy není převod vlastnického práva k těmto věcem upraven ve zvláštních zákonech.¹⁷³

Tento paragraf je tak zároveň v poměru speciality k obecnému § 1099 NOZ, protože k převodu vlastnického práva zde nedochází již s účinností smlouvy, ale až „tradicí“, v uvedeném případě konstitutivním zápisem do plavebního rejstříku.¹⁷⁴ Možnost odlišné dohody v tomto směru zákon nepřipouští (§ 978 NOZ).

Převod vlastnického práva ke zboží prodávanému v obchodě je dispozitivní právní úpravou speciální k § 1099. V novém občanském zákoníku je

---

¹⁷⁰ KRÁLÍKOVÁ, S. *Nabytí nemovitosti neevidované v katastru nemovitostí od nevlastníka* [online]. epravo.cz, 27. 7. 2016 [cit. 28. 10. 2017]. Dostupné z <<https://www.epravo.cz/top/clanky/nabyti-nemovitosti-neevidovane-v-katastru-nemovitosti-od-nevlastnika-102363.html>>.

¹⁷¹ § 499 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁷² SPÁČIL, J. a kol. *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976 – 1474). Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013. 1260 s. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-499-5. s. 341.

¹⁷³ Např. § 4 – 6b zákona č. 49/1997 Sb., o civilním letectví, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁷⁴ § 14 zákona č. 114/1995 Sb., o vnitrozemské plavbě, ve znění pozdějších předpisů.

upravena až mezi závazky v rámci kupní smlouvy v § 2160, více než tisíc paragrafů od ostatních převodů. Na rozdíl od obecných ustanovení je i pro případy pultového (odst. 1) a samoobslužného (odst. 2) prodeje z praktických důvodů ponechána (v odstavci 2 „obrácená“) dvoufázovost převodu, tedy titulu (kupní smlouvy) a modu (převzetí – tradice).¹⁷⁵

3.4.1.1. Převod vlastnického práva k cenným papírům

Další kategorií movitých věcí, jejichž převod občanský zákoník upravuje, jsou cenné papíry. Dosud jsem si v této kapitole vystačil s obecným dělením věcí na movité a nemovité.¹⁷⁶ V tomto případě tomu však tak již nebude. Přestože se totiž zdánlivě jedná pouze o 1 paragraf, podobně jako jsem se při právní úpravě vydržení nejdříve musel zabývat (kvalifikovanou) držbou a vydat se kvůli tomu proti proudu paragrafů, i zde se nejdříve budu muset věnovat, alespoň v rozsahu nezbytném pro potřeby § 1103 NOZ, obecnému vymezení cenných papírů jako zvláštní kategorii věcí. Cenných papírů je totiž několik druhů, v závislosti na čemž se různí i způsoby jejich převodu. Proto jsem se rozhodl vyčlenit jejich rozbor do této samostatné podkapitoly.

Cenný papír je zvláštní typ hmotné a movité věci¹⁷⁷ a jako takový je proto vymezen spolu s ostatními věcmi již v hlavě čtvrté obecné části nového občanského zákoníku, zejména v § 514 – 524. Pro mé účely však, stejně jako v případě kvalifikované držby, bude stačit jen několik konkrétních ustanovení.

Komplexnost institutu cenného papíru dala v průběhu času vzniknout značnému množství jeho definic.¹⁷⁸ Ta v novém občanském zákoníku je převzata ze švýcarské právní úpravy (čl. 965 švýcarského *Obligationenrecht*). V § 514 je proto cenný papír definován jako listina, se kterou je právo spojeno takovým způsobem, že je po vydání cenného papíru nelze bez této listiny uplatnit ani převést. Tuto definici splňují a cennými papíry proto jsou nejen akcie, podílové listy nebo směnky, ale např. i obyčejná vstupenka.

¹⁷⁵ HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055 – 3014). Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014. 2046 s. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-287-8. s. 148.

¹⁷⁶ § 498 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁷⁷ ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek III*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. s. 1328. ISBN 978-80-7478-546-7. s. 274.

¹⁷⁸ LAVICKÝ, P. a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1 – 654). Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014. 2380 s. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-529-9. s. 1819 – 1821.

Třebaže problematika cenných papírů není primárním předmětem zájmu této práce a pro její potřeby tak tato definice obecně postačuje, dovolím si zde učinit drobnou jednodstavcovou odbočku a zmínit, že nejen, že se doktrinálně nejedná o příliš přesnou definici, ale pro princip konsensuálního převodu i vyloženě nevhodnou, viz dále. I přes svou stručnost (nebo snad právě proto) totiž obsahuje řadu zavádějících výrazů a formulací, pro které ve svém důsledku nevystihuje přesnou podstatu institutu. Přesněji je tak možné cenný papír definovat např. jako „*písemný projev vůle, se kterým je spojeno vždy jedno nebo více práv tak, že subjekt těchto práv je současně vlastníkem tohoto písemného projevu vůle*“.¹⁷⁹

Cenné papíry lze sice dělit podle mnoha hledisek, optikou jejich převodu je však podstatné pouze jedno. Přesouvám se proto k § 518, v němž je obsaženo – forma. Podle té se cenné papíry dělí na CP na doručitele, na řad a na jméno. Rozdíl mezi nimi spočívá v unikátní kombinaci 2 faktorů u každého z nich – v obsahu textu a v okamžiku jejich převodu. Tím se konečně dostávám zpět k § 1103.

Cenný papír, který neobsahuje jméno oprávněné osoby, je cenný papír na doručitele. Jedná se o nevyvratitelnou právní domněnku.¹⁸⁰ Oprávněným z takovéto listiny je proto její držitel. Typickým příkladem může být právě výše zmíněná vstupenka. Podle § 1103 odst. 1 NOZ k jejímu převodu dochází tradicí. „*Výkon práv spojených s tímto cenným papírem závisí na držbě listiny, respektive na jejím předložení. Tomu, kdo cenný papír povinnému předloží, je povinný povinen plnit. Tímto plněním se povinný zbavuje svého závazku. Pokud by však povinný věděl nebo vědět musel, že předkladatel není osobou oprávněnou, jeho závazek z cenného papíru nezaniká.*“¹⁸¹

Na rozdíl od cenných papírů na doručitele je v těch na řad již oprávněná osoba přímo označena,¹⁸² a to obecně buď jako ten, na jehož jméno byla listina vydána, nebo ten, jemuž svědčí nepřetržitá řada indosamentů, což je písemné prohlášení bývalého oprávněného, obsažené zpravidla na rubu cenného papíru, kterým cenný papír převádí na nového oprávněného. O náležitostech rubopisu a

---

¹⁷⁹ PAULY, J. *Cenné papíry: přednáška z předmětu Obchodní právo 3*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta právnická, 24. 2. 2016.

¹⁸⁰ § 518 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁸¹ LAVICKÝ, P. a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1 – 654). Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014. 2380 s. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-529-9. s. 1847.

¹⁸² § 518 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. – Obsahuje-li cenný papír jméno oprávněné osoby, má se za to, že se jedná o cenný papír na řad.

jeho přijetí, o tom, kdo je z rubopisu oprávněn a jak toto oprávnění prokazuje, platí ustanovení právního předpisu upravujícího směnky a šeky.¹⁸³ Pouhý záznam v rubopisu však k převedení vlastnického práva k cennému papíru nestačí. Kromě účinné smlouvy tak podle § 1103 odst. 2 NOZ musí být cenný papír na řad také předán novému majiteli.

Je zajímavé si povšimnout, že v názoru na formu převodní smlouvy u listinného cenného papíru nepanuje zcela shoda. Zatímco Wolters Kluwer bez bližšího odůvodnění požaduje smlouvu písemnou,¹⁸⁴ podle autorů komentáře C. H. Beck stačí jen smlouva ústní, když argumentují judikátem Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 Odo 346/2004 ze dne 27. 4. 2005.¹⁸⁵ Možná ještě pregnančněji je ale tento názor formulován v jeho pozdějším rozhodnutí, ve kterém konstatuje, že *„akcie na řad se převádějí smlouvou, rubopisem a předáním (není-li dohodnuto jinak), ale smlouva může být uzavřena i konkludentně, k čemuž dochází nepochybně podpisem rubopisu.“*¹⁸⁶

Stejně jako cenný papír na řad, i ten na jméno obsahuje označení oprávněného k výkonu inkorporovaného práva, vždy se však bude jednat pouze o jméno prvního oprávněného, a to bez ohledu na to, kolikrát cenný papír od té doby změnil svého vlastníka a komu patří v danou chvíli. K jeho převodu tentokrát dle § 1103 odst. 3 NOZ dochází již účinností smlouvy. Typově se bude jednat o cesi podle § 1879 NOZ a násl. Občanský zákoník žádnou formu pro postoupení pohledávky nepředepisuje, protože se však vzhledem ke konsensuálnímu principu převodu může jednat o jediný legitimační titul vlastníka, je jistě vhodné její uzavření v písemné formě.¹⁸⁷

S konsensuálním principem je zde ale vážnější problém. *„Podle § 514 je ... cenným papírem listina, se kterou je spojeno právo takovým způsobem, že je po vydání cenného papíru nelze bez této listiny uplatnit ani převést. ObčZ si tedy v této části odporuje. Potíž je v tom, že definice cenného papíru je převzata z čl. 965 švýcarského Obligationenrecht. Nicméně švýcarský Obligationenrecht výslovně předpokládá pro převod cenného papíru na jméno jeho předání tak jako*

¹⁸³ Zákon č. 191/1950 Sb., směnečný a šekový, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁸⁴ ŠVESTKA, J., DVORÁK, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek III.* Praha: Wolters Kluwer, 2014. s. 1328. ISBN 978-80-7478-546-7. s. 276.

¹⁸⁵ SPÁČIL, J. a kol. *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976 – 1474). Komentář.* 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013. 1260 s. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-499-5. s. 345.

¹⁸⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 29 Cdo 494/2008, ze dne 30. 9. 2009.

¹⁸⁷ ŠVESTKA, J., DVORÁK, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek III.* Praha: Wolters Kluwer, 2014. s. 1328. ISBN 978-80-7478-546-7. s. 276.

u všech ostatních forem cenných papírů (§ 967 OR).¹⁸⁸ Jak už jsem tedy naznačil výše, konsensuální princip a cenný papír v podobě, v jaké je definován v § 514 NOZ, jdou proti sobě. Buď měly být cenné papíry definovány jinak, např. právě definicí, kterou jsem uvedl já, nebo měl zákonodárce jako v tolika případech předtím i potom znovu rezignovat na konsensuální princip a přidat další výjimku, resp. se přidržel originální švýcarské právní úpravy.

3.4.1.2. Převod vlastnického práva k „zaknihovaným právům“

Po „nálezu věci ničí“ z podkapitoly 3.1.1. je tu v (pod)nadpisu už druhé zákonu neznámé sousloví. Vztahuje se k ustanovení § 1104 NOZ, které obsahuje právní úpravu převodu vlastnického práva k tzv. zaknihovaným cenným papírům. Jak ale uvádí i samotná důvodová zpráva, o cenné papíry ve smyslu jejich definice v § 514 už vlastně nejde.

Zaknihovaným cenným papírem je podle § 525 nového občanského zákoníku pouze záznam v příslušné evidenci, fyzicky ale taková listina vůbec neexistuje. Tím však není naplněn požadavek zákonné definice § 514 na listinu a tedy hmotnou podobu cenného papíru. *„Zaknihovaný cenný papír nadále nebude z definice cenným papírem, bude jeho náhražkou, tj. ve své podstatě zaknihovaným právem.“*¹⁸⁹

Proč tedy zákon označuje zaknihované cenné papíry i nadále za „cenné papíry“, třebaže jimi už vlastně nejsou? Je tomu tak proto, že před účinností nové právní úpravy byl pojem „cenný papír“ v českém právním řádu sice běžně používán, ale stanovení jeho obsahu bylo ponecháno na právní teorii a praxi. Ty dovodily jeho dvojí podobu – cenné papíry listinné a zaknihované. Nahrávalo tomu i ustanovení § 1 písm. e) devizového zákona,¹⁹⁰ které v té době bylo možno považovat za jakousi jejich zákonnou definici a cenné papíry vymezovalo jako „listiny nebo je nahrazující zápisy, s nimiž je spojeno právo účasti na majetku nebo právo na peněžité plnění“. Tato definice sice neměla obecnou platnost,

¹⁸⁸ SPÁČIL, J. a kol. *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976 – 1474). Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013. 1260 s. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-499-5. s. 346.

¹⁸⁹ *Důvodová zpráva k NOZ (konsolidovaná verze)*. s. 134.

¹⁹⁰ Zákon č. 219/1995 Sb., devizový zákon, ve znění zákona č. 278/2013 Sb. účinném ke dni 17. 10. 2016.

protože je výslovně užitá pouze pro účely devizového zákona, i díky ní však byl za cenný papír označován i ten zaknihovaný, jen neměl listinou podobu.¹⁹¹

Důvodem pro ponechání označení zaknihovaných cenných papírů je tak toto dědictví minulosti. Terminologická změna by vyžadovala změnu velkého množství právních předpisů a vzhledem k pojetí věci v právním smyslu, ze kterého nový občanský zákoník vychází, by byla i zbytečná. Se zřetelem k tomu se tak terminologicky rozlišuje jen „cenný papír“ jako základní pojem a „zaknihovaný cenný papír“ jako označení pro právo, na něž se použijí ustanovení o cenných papírech.¹⁹²

Nestanoví-li zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů, nebo jiný právní předpis něco jiného, je zaknihovaný cenný papír veden v centrální evidenci zaknihovaných cenných papírů na jednom ze dvou typů majetkových účtů. „*Prvním typem je účet vlastníka,¹⁹³ jehož majitelem je vlastník cenných papírů. Druhým typem je účet zákazníků,¹⁹⁴ jehož majitelem je účastník CDCP, který však není vlastníkem cenných papírů evidovaných na tomto účtu, pouze je převzal do správy od jejich vlastníků.*“¹⁹⁵

Převod zaknihovaných (ale i imobilizovaných¹⁹⁶ – § 1104 odst. 3) cenných papírů je ovládán zásadou registrace, dochází k němu tedy až konstitutivním zápisem na účet vlastníka (§ 1104 odst. 1) nebo zákazníků (§ 1104 odst. 2) v evidenci. Jedná se tak o další z výjimek konsensuálního principu převodu vlastnického práva. Vzhledem k prezentované specifičnosti případu se ale jistě jedná o správné řešení.

3.4.2. Převod vlastnického práva k nemovitým věcem

Ve druhé části šestého pododdílu se nachází právní úprava převodu nemovitých věcí. V jejím zdánlivě jediném paragrafu jsou sice explicitně vymezeny pouze ty zapsané ve veřejném seznamu, jak už jsem ale uvedl v samém úvodu této kapitoly, je nutné sem počítat i s § 1099, jehož ustanovení pokrývá

¹⁹¹ LAVICKÝ, P. a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1 – 654). Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014. 2380 s. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-529-9. s. 1819 – 1820.

¹⁹² LAVICKÝ, P. a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1 – 654). Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014. 2380 s. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-529-9. s. 1881.

¹⁹³ § 527 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁹⁴ § 528 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁹⁵ *Co je CDCP* [online]. CDCP.cz, [cit. 4. 2. 2018]. Dostupné z <<https://www.cdcp.cz/index.php/cz/co-je-cdcp>>.

¹⁹⁶ § 2413 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

převod „zbytkové kategorie“ nemovitých věcí, totiž těch, které nejsou evidovány ve veřejném seznamu.

Obsah ustanovení § 1105 NOZ, který upravuje převod vlastnického práva ke hmotným i nehmotným nemovitým věcem zapsaných ve veřejném seznamu, je téměř totožný s § 1102, liší se ve své podstatě pouze o předponu „ne“ ve slově „nemovité“. Proto je i východisko obou úprav stejné. Vlastnické právo se zde nabývá konstitutivně až zápisem do příslušné evidence, v tomto případě intabulací do katastru nemovitostí. Celý proces je upraven v zákonu č. 256/2013 Sb., katastrálním zákonu, ve znění pozdějších předpisů, a přestože si může vyžádat určitý čas, zápis do katastru je s právními účinky *ex tunc*.¹⁹⁷ I tomuto procesu však musí předcházet příslušné právní jednání (smlouva kupní, darovací,...), v tomto případě v obligatorně písemné formě.¹⁹⁸ A stejně jako § 1102 NOZ je i ustanovení § 1105 kogentní.

Protože právní úprava § 1105 se výslovně vztahuje pouze na evidované nemovitosti, na jejich „zbytkovou kategorii“ se proto musí použít ustanovení § 1099 NOZ. U nemovitosti, které nejsou předmětem evidence podle § 3 katastrálního zákona, např. sklepy jako podzemní stavby se samostatným účelem,¹⁹⁹ tak dochází k převodu vlastnického práva již účinností písemné smlouvy.

3.4.3. Společná ustanovení

Právní úprava v § 1100 NOZ je prvním v zákoně a dalším v této práci uvedeným důvodem, proč o paragraf výše došlo „pouze“ k oslabení nauky o titulu a modu. Lze jí totiž jednoduše řešit případy tzv. vícečetného převodu, tj. situace, kdy převodce postupně uzavřenými smlouvami převede „vlastnické právo“ k téže věci nezapsané ve veřejném seznamu (odst. 1) nebo i zapsané ve veřejném seznamu (odst. 2) na více osob.

Podle odstavce 1 vlastnické právo náleží osobě, které byla věc vydána nejdříve, bez ohledu na to, jako s kolikátou v pořadí s ní byl převod ujednán i

---

¹⁹⁷ § 10 zákona č. 256/2013 Sb., katastrální zákon, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁹⁸ § 560 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁹⁹ ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek III.* Praha: Wolters Kluwer, 2014. s. 1328. ISBN 978-80-7478-546-7. s. 293.

v jaké víře věc přijala.²⁰⁰ Jedná se vlastně o zvláštní případ nabytí vlastnického práva od neoprávněného (o tom institutu blíže v kapitole 3.5.). „*Tím je toto ustanovení také speciální k předchozímu. Toto ustanovení předchází doplňuje a konstruuje právní jistotu pro případ takových převodů. Rozhoduje zde okamžik tradice.*“²⁰¹ Pokud by nový občanský zákoník význam tradice zcela zavrhl a tuto situaci by řešil jen prostřednictvím konsenzuálního principu, pak v případě, že by převodce nejprve sice převedl vlastnické právo na jednu osobu, ale věc by vydal až další osobě, se kterou by uzavřel smlouvu později, by první osoba získala vlastnické právo bez držby a druhá pouze držbu, protože zciziteli již v době uzavření druhé smlouvy nenáleželo vlastnické právo k věci. A nedej bože, aby zcizitel uzavřel více než 2 smlouvy! Situace by v takovém případě byla ještě komplikovanější. Rozhodně je proto dobře, že alespoň pro případy vícečetného převodu zůstala nauka o titulu a modu nadále zachována.

V situaci, kdy by převodce žádné z osob, s nimiž uzavřel smlouvy o převodu, věc nevydal, by vlastnictví k věci nabyta osoba, jejíž smlouva nabyta účinnosti jako první, přičemž se znovu nemusí nezbytně jednat jen o osobu, s níž byla uzavřena smlouva nejdříve. „*Jestliže důvodová zpráva k převodu vlastnictví naznačuje ústup legitimační funkce držby, zákon musí najít řešení pro situaci, kde konsenzuální princip nedostačuje; pokud nedostačuje ani řešení pomocí tradice držby, nastupuje opět řešení konsenzuálním principem převodu vlastnického práva.*“²⁰²

Odstavec 2 upravuje řešení vícečetného převodu u movitých i nemovitých věcí evidovaných ve veřejných seznamech. Klíč zůstává v principu vlastně stejný jako o odstavci výše. Vlastníkem je v tomto případě ten, jehož v dobré víře podaný návrh na vklad vlastnického práva byl příslušnému úřadu doručen jako první, a proto i byl do příslušného seznamu zapsán jako první (princip priority). Opět nemá význam, jako s kolikátým v pořadí s ním byla ve skutečnosti smlouva uzavřena. Pouze tradici nahradila intabulace a nově je zde i požadavek na dobrou víru. V obou případech (odst. 1, 2) však bude muset zcizitel „opominutým nabyvatelům“ nahradit škodu (§ 2913 NOZ).

---

²⁰⁰ SPÁČIL, J. a kol. *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976 – 1474). Komentář.* 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013. 1260 s. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-499-5. s. 337.

²⁰¹ ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek III.* Praha: Wolters Kluwer, 2014. s. 1328. ISBN 978-80-7478-546-7. s. 268.

²⁰² ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek III.* Praha: Wolters Kluwer, 2014. s. 1328. ISBN 978-80-7478-546-7. s. 269.

Podle paragrafu 1106 NOZ nabude nový vlastník spolu s věcí i práva a povinnosti s ní spojená, a to jak ta věcná (např. služebnosti nebo právo stavby²⁰³), tak obligační (např. nájem²⁰⁴). „Zvláště při převodu nemovitostí evidovaných v katastru nemovitostí se nabyvateli nově nabízí možnost z katastrální evidence zjistit mnohem více informací, které je možné k dané nemovitosti zapsat (§ 23 katastrálního zákona).“²⁰⁵

Ustanovení § 1107 dále rozvádí některé „povinnosti s věcí spojené“ z předchozího paragrafu, zde již označované za „závady“. „Protože musí jít o závady vážnoucí na věci, není možné za ně považovat nároky oprávněné osoby, které na věci nevážnou, např. dluh z úvěru, ze kterého byla věc pořízena. Zřejmě zákon nemá na mysli ani vady veřejnoprávní povahy, např. exekuční příkazy, soudcovské zástavní právo, neboť ty ze své povahy musí přejít vždy, jinak bude zmařen účel exekučního, potažmo vykonávacího řízení.“²⁰⁶ Přidaná hodnota tohoto ustanovení je oproti tomu předchozímu zejména v určení podmínek, za kterých se nabývají. Týká se těch závad, které jsou s věcí, na které vážnou, zapsány ve veřejném seznamu (např. výměnek), dále závad objektivně zjistitelných, ať už je věc ve veřejném seznamu zapsána či ne, těch, u kterých to bylo ujednáno, anebo stanoví-li tak zákon (§ 2221 odst. 1 NOZ). „Zachování těchto závad chrání třetí osoby, a to v tom smyslu, že mohou realizovat právo, které je jejich obsahem. Prodávající, který zcizí věc a neupozorní na závadu na ní lpějící, zapříčiní, že nabyvatel získá nezatíženou věc ... V důsledku toho třetí osoba přijde o právo, které na věci vážlo. V takovém případě připadá v úvahu povinnost k náhradě škody.“²⁰⁷ Ostatní „závady“ při převodu zanikají.

Významné je následující ustanovení § 1108 NOZ, které připouští aplikaci obou naposled zde rozebíraných paragrafů i na jiné způsoby nabytí vlastnického práva než jen převod. Ač to není zcela zřejmé, skrze hledisko dobré víry obsažené v § 1107 lze snad dovodit, že se toto ustanovení vztahuje i na

---

²⁰³ ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek III.* Praha: Wolters Kluwer, 2014. s. 1328. ISBN 978-80-7478-546-7. s. 295.

²⁰⁴ § 2221 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

²⁰⁵ ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek III.* Praha: Wolters Kluwer, 2014. s. 1328. ISBN 978-80-7478-546-7. s. 296.

²⁰⁶ SPÁČIL, J. a kol. *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976 – 1474). Komentář.* 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013. 1260 s. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-499-5. s. 357 – 358.

²⁰⁷ ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek III.* Praha: Wolters Kluwer, 2014. s. 1328. ISBN 978-80-7478-546-7. s. 299.

způsoby originárního nabytí (např. vydržení).²⁰⁸ Skrze toto ustanovení jsou tak § 1106 a 1107 součástí právní úpravy i ostatních institutů nabytí vlastnického práva.

3.4.4. Převod vlastnického práva v ABGB

Po vydržení, jehož právní úprava se nacházela na samém konci všeobecného zákoníku občanského, je potřeba se za úpravou převodu vlastnického práva vrátit zpět do dílu druhého, do hlavy páté, nazvané O nabytí vlastnictví odevzdáním (§ 423 – 446). „Odevzdání“ je v páté hlavě souhrnné označení pro uvedené případy odvozeného. Přímo ABGB zde (vlastně nikde) ani nehovoří o odvozeném nabytí, nýbrž o nabytí „prostředním“. *„Prostředním nabytím jest nejen každé odvozené nabytí, ale i nabytí vydržením, příbytkem, zpracováním, a případy §§ 367 a 371, bezprostředním nabytím jsou ostatní případy nabytí originárního.“*²⁰⁹ Tato hlava ale neobsahuje jen právní úpravu smluvního převodu, spolu s ním jsou tu mimo jiné i některá ustanovení vztahující se k dalším nabývacím titulům (§ 424) – k pořízení pro případ smrti, k soudcovskému výroku a k nařízení zákona.²¹⁰

Právní úpravu převodu vlastnického práva v této hlavě lze rozdělit na úvodní ustanovení (§ 425), převod věcí movitých (§ 426 – 429), převod věcí nemovitých (§ 431 – 435, § 438 – 439, § 441 a § 444 – 446),²¹¹ vícečetný převod (§ 430 a § 440) a společná ustanovení (§ 442 – 443). Systematickou podobnost tak lze sice v úpravě obou předpisů najít, s tou obsahovou je ovšem situace složitější.

Příčin je několik a působí kumulativně. Ta první je hned v „úvodním“ ustanovení § 425 ABGB, v němž se všeobecný zákoník občanský explicitně hlásí k dvoufázové nauce o titulu a modu. Druhá příčina se nachází v NOZ. Jak jsem uvedl výše, ten naproti tomu nově obecně staví na konsensuálním principu převodu. V tom ale není ten hlavní problém. Vzhledem k různým teoretickým

---

²⁰⁸ SPÁČIL, J. a kol. *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976 – 1474). Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013. 1260 s. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-499-5. s. 360.

²⁰⁹ ROUČEK, F., SEDLÁČEK, J. *Komentář k Československému obecnému zákoníku občanskému a občanské právo platné na Slovensku a v Podkarpatské Rusi. Díl. 2. §§ 285 – 530*. Praha: ASPI, 2002. 970 s. Komentáře velkých zákonů Československých, sv. 1. ISBN 80-85963-64-7. s. 367.

²¹⁰ ROUČEK, F., SEDLÁČEK, J. *Komentář k Československému obecnému zákoníku občanskému a občanské právo platné na Slovensku a v Podkarpatské Rusi. Díl. 2. §§ 285 – 530*. Praha: ASPI, 2002. 970 s. Komentáře velkých zákonů Československých, sv. 1. ISBN 80-85963-64-7. s. 469 – 470.

²¹¹ § 436 (a tím i § 437) se věnují zvlášť v podkapitole 3.6.1.

přístupům obou zákoníků by se měly úpravy obou předpisů lišit. Ony se ale příliš neliší! To je ten problém. Je to dáno skutečností, kterou jsem kritizoval výše, totiž že i přes proklamaci v § 1099 NOZ celý zbytek úpravy převodu tvoří speciální ustanovení postavená na „tradičním převodu“. Ty pak musí zvlášť upravovat všechno to, na co se v ABGB generálně vztahuje už § 425. A to je třetí příčina.

Kolik je příčin, tolik je i úhlů a rovin, z nichž lze právní úpravy obou předpisů zkoumat. Oba občanské zákoníky se rozcházejí v základních idejích převodu vlastnického práva, přesto se ale potkávají ve východiscích právních úprav, kvůli čemuž se však paradoxně musí znovu začít rozcházet na úrovni obsahů jednotlivých paragrafů. Proto ona složitost.

Pro demonstraci toho, co jsem napsal o odstavec výše, nejlépe poslouží právě komparace právní úpravy převodu movitých věcí, která v ABGB následuje hned vzápětí, s příslušnou pasáží nového občanského zákoníku. Oba zákoníky v nich obsahují ustanovení vycházející z nauky o titulu a modu. Potkávají se tak v mnoha případech ve východiscích právních úprav, kterými je v obou případech obecně tradice. Aby tomu však mohlo být, liší se již právě na úrovni paragrafů. Nový občanský zákoník zde totiž nedělá nic jiného, než že vlastně jen postupně vyjmenovává, na co všechno se uplatní tradice místo konsensu. ABGB tento problém nemá a místo toho tu proto podrobně rozpracovává způsoby odevzdání movité věci. Ty naproti tomu nový občanský zákoník vůbec neupravuje a musí být proto dovozovány výkladem.²¹²

ABGB rozeznává celkem 4 způsoby odevzdání, každému z nich je věnován jeden paragraf. Prvním z nich je „hmotné odevzdání“ (§ 426). Slovy profesora Randy však „o tomto způsobu tradice ... netřeba šířiti slov.“²¹³ Druhým je v § 427 upravené „odevzdání znamením“, někdy také nepřesně souhrnně označovaný jako „symbolická tradice“. Jde např. o odevzdání klíčů (*traditio longa manu*), označení zboží (např. nálepkou) nebo odevzdání listin, jimiž se vlastnické právo prokazuje (např. faktury). Právě ty (listiny) jediné snesou i označení za symbolickou tradici.²¹⁴ Třetím ze způsobů odevzdání je „prohlášení“ (§ 428). Jde

---

²¹² SPÁČIL, J. a kol. *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976 – 1474). Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013. 1260 s. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-499-5. s. 334 – 335.

²¹³ RANDA, A. a SPÁČIL, J., ed. *Právo vlastnické dle rakouského práva v pořádku systematickém*. In: *I. Držba dle rakouského práva v pořádku systematickém; II. Právo vlastnické dle rakouského práva v pořádku systematickém*. Praha: ASPI, 2008. 588 s. Klasická právnická díla. ISBN 978-80-7357-389-8. s. 175.

²¹⁴ RANDA, A. a SPÁČIL, J., ed. *Právo vlastnické dle rakouského práva v pořádku systematickém*. In: *I. Držba dle rakouského práva v pořádku systematickém; II. Právo vlastnické*

jednak o případy odevzdání zástupci (*constitutum possessorium*), kdy např. vlastník věc prodá a hned ji přitom sám najme,²¹⁵ ale i naopak o tzv. předání na krátkou ruku (*traditio brevi manu*),²¹⁶ např. pokud někdo koupí dům, který si dosud pouze najímá.²¹⁷ Posledním způsobem je odeslání věci (§ 428). K jejímu odevzdání dochází buď doručením, nebo, pokud nabyvatel tento způsob odeslání určil či schválil, již jejím odesláním. K tomuto ustanovení lze už najít paralelu i v novém občanském zákoníku v § 2091.

V souvislosti s jejich převodem dělí i všeobecný zákoník občanský nemovité věci podle toho, zda se jejich vlastnictví eviduje v „katastru“, přesněji v pozemkových knihách, nebo ne. U nemovitostí, které se do veřejných knih zapisují, typicky u pozemků, dochází k převodu vlastnického práva, stejně jako v případě NOZ, obecně až intabulací (§ 431), jejímž obligatorním podkladem je písemná smlouva (§ 432) obsahující náležitosti stanovené v § 433. Na rozdíl od NOZ jsou ale i ty nemovitosti, u nichž nedochází k jejich evidenci v pozemkových knihách, předmětem určité evidence. Pokud nejsou zapsány v některé jiné veřejné knize (např. knize železniční²¹⁸), převádí se vlastnické právo k nim až uložením převodních smluv u místně příslušných soudů (§ 434). „Zpravidla jde o zcizení parcel z veřejného statku, které nemají zůstatí veřejným statkem.“²¹⁹ To se týká i dočasných staveb na cizích nemovitostech (§ 435), např. kiosků, tribun, ochranných bud nebo divadelních arén.²²⁰ Stejně jako v případě NOZ ale celý vkladový proces blíže upravují až zvláštní předpisy (§ 446).

Právní úprava posledních 2 částí, tj. vícečetného převodu a společných ustanovení, pak již svým obsahem i východisky do značné míry odpovídá těm v novém občanském zákoníku. Zmíním ale 3 výjimky, na které jsem při studiu

---

dle rakouského práva v pořádku systematickém. Praha: ASPI, 2008. 588 s. Klasická právnická díla. ISBN 978-80-7357-389-8. s. 177.

²¹⁵ BARTOŠEK, M. *Encyklopedie římského práva*. 1. vyd. Praha: Panorama, 1981. 512 s. Pyramida – encyklopedie. s. 118.

²¹⁶ ROUČEK, F., SEDLÁČEK, J. *Komentář k Československému obecnému zákoníku občanskému a občanské právo platné na Slovensku a v Podkarpatské Rusi. Díl. 2. §§ 285 – 530*. Praha: ASPI, 2002. 970 s. Komentáře velkých zákonů Československých, sv. 1. ISBN 80-85963-64-7. s. 494 – 495.

²¹⁷ BARTOŠEK, M. *Encyklopedie římského práva*. 1. vyd. Praha: Panorama, 1981. 512 s. Pyramida – encyklopedie. s. 311.

²¹⁸ RANDA, A. a SPÁČIL, J., ed. *Právo vlastnické dle rakouského práva v pořádku systematickém*. In: *I. Držba dle rakouského práva v pořádku systematickém; II. Právo vlastnické dle rakouského práva v pořádku systematickém*. Praha: ASPI, 2008. 588 s. Klasická právnická díla. ISBN 978-80-7357-389-8. s. 269.

²¹⁹ SEDLÁČEK, J. a SPÁČIL, J. ed. *Vlastnické právo*. Praha: Wolters Kluwer, 2012. 426 s. Klasická právnická díla. ISBN 978-80-7357-754-4. s. 334.

²²⁰ ROUČEK, F., SEDLÁČEK, J. *Komentář k Československému obecnému zákoníku občanskému a občanské právo platné na Slovensku a v Podkarpatské Rusi. Díl. 2. §§ 285 – 530*. Praha: ASPI, 2002. 970 s. Komentáře velkých zákonů Československých, sv. 1. ISBN 80-85963-64-7. s. 586.

narazil. V případě vícečetného převodu vlastnického práva k věci zapsané ve veřejné knize nepanuje docela shoda nad tím, zda musí být vkladatel, stejně jako je tomu v § 1100 odst. 2 NOZ, v dobré víře.²²¹ Druhá a nejdůležitější odlišnost je obsažena v § 443 ABGB, který, na rozdíl od NOZ, nestanovuje nic o povinnosti nabyvatele převzít s nabývanou (pouze) nemovitou věcí, kromě veškerých veřejnoprávních břemen (zapsaných i nezapsaných ve veřejných knihách), i ta soukromoprávní břemena, která nejsou zapsána ve veřejných knihách, a ty tak zanikají (NOZ zde přitom zohledňuje objektivní dobrou víru nabyvatele).²²² Poslední rozdílnost plyne až z § 1120 ABGB, který oslabuje obecnou zásadu, že změna vlastníka neruší nájem, konstatovanou i v § 2221 NOZ.²²³

3.5. Nabytí vlastnického práva od neoprávněného

Po rozsahem nejdelší kapitole celé diplomové práce už následuje předposlední ze způsobů nabývání vlastnického práva, v sedmém pododdílu upravené nabytí vlastnického práva od neoprávněného. Zdánlivě se jedná pouze o 5 paragrafů (§ 1109 – 1113), jako už tradičně to však s právní úpravou v NOZ není tak jednoduché. V tomto pododdílu totiž není vůbec obsaženo nabývání vlastnického práva k nemovitým věcem evidovaných ve veřejných seznamech. Jeho právní úprava je „schovaná“ už o více než sto paragrafů dříve mezi obecnými ustanoveními hlavy II (věcná práva).²²⁴ Stejně tak některá další ustanovení vztahující se k institutu nabytí vlastnictví od neoprávněného lze nalézt i v jiných částech zákoníku, např. v § 1100 odst. 1, na což jsem již upozornil v podkapitole 3.4.3., nebo v § 3058 odst. 2.

Nabytí vlastnického práva od neoprávněného je zákonnou výjimkou z obecné zásady *nemo plus iuris (ad alium) transferre potest, quam ipse habet*, tedy že nikdo nemůže (na jiného) převést více práv, než má sám. Podle § 1760 NOZ totiž „skutečnost, že strana nebyla při uzavření smlouvy oprávněna nakládat

---

²²¹ RANDA, A. a SPÁČIL, J., ed. Právo vlastnické dle rakouského práva v pořádku systematickém. In: *I. Držba dle rakouského práva v pořádku systematickém; II. Právo vlastnické dle rakouského práva v pořádku systematickém*. Praha: ASPI, 2008. 588 s. Klasická právnická díla. ISBN 978-80-7357-389-8. str. 203 – 204.

²²² SPÁČIL, J. a kol. *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976 – 1474). Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013. 1260 s. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-499-5. s. 357.

²²³ *Důvodová zpráva k NOZ (konsolidovaná verze)*. s. 494.

²²⁴ SPÁČIL, O. Nabývání od neoprávněného. *Bulletin advokacie*. 2014, č. 3, s. 41.

s tím, co má být podle smlouvy plněno, sama o sobě neplatnost smlouvy nevyvolává.“ Nebýt tohoto ustanovení, nebylo by možná potřeba ani sedmého pododdílu. Nejedná se však o nějakou specialitu nového občanského zákoníku, tento institut (a pravděpodobně tedy i nějaké ekvivalenty § 1760 NOZ) je už dlouho z principiálních i praktických²²⁵ důvodů obsažen (přínejmenším) v právních řádech po celé Evropě.²²⁶ „Ochrana dobré víry náleží k významným principům právního státu. Zákon může stanovit meze základních práv, tedy i práva vlastnického ... I vlastnictví ... věci zavazuje a v případech odůvodněných veřejným zájmem a právy jiných osob nelze ochranou vlastnického práva odůvodnit prolomení ochrany dobré víry, zvláště slouží-li tato ochrana veřejnému zájmu na bezpečném tržním prostředí v souladu s naplňováním zásad otevřeného tržního hospodářství ...“²²⁷ Tento institut je proto jen zákonným vyjádřením „převahy“ dobré víry nabyvatele nad ochranou vlastnického práva původního vlastníka. Může se však uplatnit jen v zákonem stanovených případech a za splnění zákonem stanovených podmínek, které stanovují § 1109 – 1113 NOZ a některé další.

3.5.1. Nabytí vlastnického práva k movitým věcem

Právní úprava nového občanského zákoníku rozlišuje při stanovování podmínek pro nabytí od neoprávněného (nejen) movité věci podle toho, zda jsou či nejsou předmětem veřejnoprávní evidence. Proto zatímco ustanovení § 1109 NOZ se vztahuje pouze na movitost nenevidované ve veřejných seznamech, zbývající paragrafy sedmého pododdílu již regulují také movitost evidované (lze se ale setkat i s opačnými názory²²⁸).²²⁹

Podle paragrafu 1109 se vlastníkem movité věci nezapsané ve veřejném seznamu stává okamžikem účinnosti smlouvy ten, kdo ji od neoprávněného získal na základě řádného titulu buď ve veřejné dražbě, nebo od podnikatele²³⁰ v rámci

²²⁵ SPÁČIL, O. Nabytí od neoprávněného. *Bulletin advokacie*. 2014, č. 3, s. 38.

²²⁶ *Důvodová zpráva k NOZ (konsolidovaná verze)*. s. 288.

²²⁷ *Důvodová zpráva k NOZ (konsolidovaná verze)*. s. 289.

²²⁸ VANĚK, J. Nabytí vlastnického práva od neoprávněného podle nového občanského zákoníku. *Právní rozhledy*. 2014, roč. 22, č. 2, s. 46.

²²⁹ SPÁČIL, J. a kol. *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976 – 1474). Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013. 1260 s. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-499-5. s. 367.

²³⁰ § 240 – 422 a § 430 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

podnikatelovi běžné podnikatelské činnosti (a to i věci ztracené nebo kradené,²³¹ s čímž ovšem nesouhlasí Nejvyšší soud²³²), nebo za úplatu od někoho, komu vlastník věc svěřil, nebo od neoprávněného dědice, jemuž bylo nabytí dědictví potvrzeno, nebo při obchodu s investičním nástrojem, cenným papírem nebo listinou vystavenými na doručitele, a nebo při obchodu na komoditní burze, pokud je vzhledem ke všem okolnostem v dobré víře. Osoba, která o své vlastnické právo takto přišla, se už nemůže po nabyvateli domáhat bezdůvodného obohacení (může ale požadovat náhradu škody po neoprávněném převodci²³³). Zákon v tomto složitém ustanovení podmiňuje nabytí vlastnického práva splněním množstvím explicitně i implicitně vyjádřených požadavků.

Například ne každou movitou věc, třebaže není nikde evidovaná, lze tímto způsobem nabýt. Ustanovení § 1109 se proto nepoužije např. na pohledávku.²³⁴ Ne vždy bude rovněž stačit pouze „konsensuální převod“ vlastnického práva, jak vyplývá z jazykového výkladu písm. c) tohoto paragrafu.²³⁵ A ačkoliv je to výslovně uvedeno pouze právě u případu „svěření“, obecně by se zřejmě mělo jednat o onerózní právní jednání,²³⁶ přičemž ve vztahu k požadavku na dobrou víru nabyvatele „ke všem okolnostem“ má samozřejmě význam i výše protiplnění.

U tohoto ustanovení však vyvstává problém s uplatnitelností § 7 NOZ. Důsledné lpění na presumpci dobré víry by totiž pro původního vlastníka znamenalo, že by musel úspěšně zpochybnit dobrou víru nabyvatele, což by ovšem bylo nejen v rozporu s rozhodovací praxí českých soudů, ale patrně i s jeho reálnými možnostmi. Stejně jako je tomu v § 1111 NOZ, kde je již tento požadavek na nabyvatele výslovně uveden, by tak měl i v tomto případě svou dobrou víru prokazovat on, neboť *„je to právě on, kdo má k podání důkazu o existenci své dobré víry nejbliže. Nelze ukládat vlastníkov, aby dokazoval skutečnosti, které se odehrály ve vztahu mezi převodcem a nabyvatelem.*

---

²³¹ SPÁČIL, J. a kol. *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976 – 1474). Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013. 1260 s. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-499-5. s. 377.

²³² Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 22 Cdo 5330/2015, ze dne 20. 9. 2017. – „Měla-li by se výjimka z nabytí vlastnického práva v podobě pozbytí věci trestným činem vztahovat i na případy nabytí vlastnictví uvedené v § 1109 písm. a) až f) o. z., pak by existence různě zákonem upravených skutkových podstat nabytí od neoprávněného ztrácela jakýkoliv význam.“

²³³ ŠVESTKA, J., DVORÁK, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek III*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. s. 1328. ISBN 978-80-7478-546-7. s. 319.

²³⁴ SPÁČIL, J. a kol. *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976 – 1474). Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013. 1260 s. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-499-5. s. 367.

²³⁵ SPÁČIL, J. a kol. *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976 – 1474). Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013. 1260 s. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-499-5. s. 368.

²³⁶ SPÁČIL, J. a kol. *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976 – 1474). Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013. 1260 s. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-499-5. s. 368 – 369.

*Nabyvatel je také tím subjektem, který z ustanovení o nabytí od neoprávněného a ze vztahu mezi vlastníkem, neoprávněným převodcem a jím samým jednoznačně profituje. Jistě tak není nepřiměřeným uložit mu důkazní břemeno, zvláště za situace, kdy nabytí od neoprávněného by mělo být spíše výjimkou ze zásady ochrany vlastnického práva.*²³⁷

Na tom, kam až sahají hranice zde požadované objektivní dobré víry, však nepanuje jednotný názor. Podle autorů komentáře Wolters Kluwer musí být nabyvatel v dobré víře i alespoň „krátký čas“ po dokončení právního jednání.²³⁸ C. H. Beck se naproti tomu drží zásady *malae fidei superveniens non nocet* – pozdější špatná víra neškodí.²³⁹ K té se rozhodně přikláním i já, neboť přijetím prvního názoru by buď došlo ke generálnímu popření konsensuálního principu převodu vlastnictví (§ 1099 NOZ), nebo by k převodu vlastnického práva sice došlo ihned s účinností smlouvy, ovšem zároveň i s jakousi resolutivní podmínkou, že se po určitou dobu neobjeví nikdo, kdo by namítal právní vadu²⁴⁰ věci nebo nenastane jakákoli jiná skutečnost, která by zavadala pochybnost nad proběhnutým právním jednáním. I tím by byl ale ve své podstatě konsensuální princip zcela popřen.

A to je právě i případ § 1110 NOZ, který upravuje prodej použitých movitých věcí v autobazarech, zastavárnách apod., protože je obecně známo, že tyto věci bývají často kradené. Pokud se to netýká zrovna té věci, kterou nabyvatel od podnikatele koupil, nebo pokud k jejímu „svémocnému odnětí“ či ztrátě došlo již před více než 3 lety před zakoupením, získává k věci automaticky vlastnické právo. V opačném případě její nabyvatel dle § 1110 NOZ získává právě jen ono „vlastnické právo s rozvazovací podmínkou“, de facto se vlastně dostává pouze do postavení držitele, jehož držba se změní ve vlastnické právo až uplynutím 3 let od doby, kdy o ni vlastník přišel. Takto nabytá držba tak může sice trvat i 3 roky, ale třeba i jen jediný den. Pokud však do tohoto „vydržení“ vlastník prokáže, že o věc přišel některým z výše uvedených způsobů, držitel přichází o svou držbu a věc musí vrátit. Může však po podnikateli požadovat vrácení kupní ceny.

---

²³⁷ SPÁČIL, J. a kol. *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976 – 1474). Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013. 1260 s. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-499-5. s. 372.

²³⁸ ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek III*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. s. 1328. ISBN 978-80-7478-546-7. s. 308.

²³⁹ SPÁČIL, J. a kol. *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976 – 1474). Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013. 1260 s. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-499-5. s. 371.

²⁴⁰ § 1920 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

„Ustanovení § 1111 o. z. představuje obecnou skutkovou podstatu nabytí ... movité věci od neoprávněného. Uplatní se, pokud není naplněna žádná ze skutkových podstat § 1109 písm. a) až f).“²⁴¹ Půjde např. o situace, kdy nabyvatel získá kradenou věc přímo od zloděje.²⁴² Stejně jako o odstavec výše tak nabyvatel fakticky získá pouze držbu. Pokud je kvalifikovaná, může, jak už jsem uvedl již v podkapitole 3.3.3.1., věc po 3 letech vydržet. Oproti předchozím ustanovením je však v mnohem složitější pozici. Dobrá víra se totiž u nabyvatele tentokrát už nepředpokládá, bude ji muset prokazovat on sám. A i když bude ve své obhajobě úspěšný, stejně jako v předchozím paragrafu, pokud vlastník prokáže, že věc pozbyl ztrátou nebo „svémocným odnětím“, o svou držbu opět přijde.

Situaci, kdy nabyvatel převádí (pouze?²⁴³) movitou věc na další osobu, která je však (na rozdíl od něj) obeznámena s faktem, že tato věc byla nabyta od neoprávněného, upravuje v novém občanském zákoníku § 1112. Technicky by převodci sice svědčilo vlastnické právo a nabyvatel by tak nabýval od vlastníka, NOZ se však přiklání k principu spravedlnosti a dobrých mravů (*nemo turpitudinem suam allegare potest* – nikdo se nemůže dovolávat své vlastní nepoctivosti) a konstatuje, že takovéto povědomí diskvalifikuje nabyvatele věc řádně nabyt (ne však mimořádně podle § 1095 NOZ²⁴⁴). Třebaže byl jistě zákonodárce veden ušlechtilým úmyslem, je ale nezbytné upozornit, že zvolené řešení vytváří prostor pro množství velmi komplikovaných situací,²⁴⁵ ke kterým by při uplatnění „přízemního“ principu ochrany třetích osob nemohlo docházet.

3.5.2. Nabytí vlastnického práva k nemovitým věcem

Stejně jako u věcí movitých, i u těch nemovitých je nezbytné rozlišovat, zda jsou či nejsou předmětem veřejnoprávní evidence. Na případy nabytí vlastnického práva od neoprávněného u nemovitostí, které nejsou zapsány ve veřejném seznamu,²⁴⁶ se použije § 1109 NOZ, který se na rozdíl od zbylých

²⁴¹ Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 22 Cdo 5330/2015, ze dne 20. 9. 2017.

²⁴² TÉGL, P. a ZAJÍC, J. Způsob, jakým věc opustila sféru vlivu vlastníka, jako kritérium důležité pro ochranu nabyvatele při nabývání od neoprávněného. *Právní rozhledy*. 2016, roč. 24, č. 4, s. 127.

²⁴³ DORÍČÁK, L. Věcné zaměření klauzulí nabytí od neoprávněného. *Právní rozhledy*. 2017, roč. 25, č. 18, s. 616 – 617.

²⁴⁴ ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek III*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. s. 1328. ISBN 978-80-7478-546-7. s. 320.

²⁴⁵ SPÁČIL, J. a kol. *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976 – 1474). Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013. 1260 s. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-499-5. s. 383.

²⁴⁶ Viz podkapitola 3.4.2.

ustanovení v sedmém pododdílu vztahuje jak na (nevidované) věci movité, tak i na ty nemovité. Odkazují proto na jeho výklad v podkapitole 3.5.1.

Za právní úpravou nabytí vlastnického práva k evidovaným nemovitým věcem od neoprávněného je třeba se vydat proti proudu paragrafů hned do úvodních ustanovení hlavy II. Jak jsem uvedl již v předchozí kapitole, k nabytí vlastnictví zde obecně dochází intabulací, tj. zápisem do katastru nemovitostí.

Jeho vedení je ovládáno množstvím zásad, z nichž jsou ve vztahu k předmětu této podkapitoly relevantní zejména zásady formální publicity (zásada veřejnosti) a materiální publicity (zásada veřejné víry). Podle § 52 zákona č. 256/2013 Sb., katastrálního zákona má každý právo do katastru nahlížet, pořizovat si z něho pro svou potřebu opisy, výpisy nebo náčrty a získávat z něj údaje ze sbírky listin, pokud není stanoveno jinak (zásada veřejnosti). Z tohoto ustanovení vychází § 980 odst. 1 NOZ, když říká, že neznalost údajů zapsaných v katastru nikoho neomlouvá (neboť každý má možnost si je zjistit). Jeho druhý odstavec pak již vyjadřuje první část zásady materiální publicity, totiž vyvratitelnou právní domněnku, že údaje uvedené v katastru nemovitostí odpovídají skutečnosti. Druhá část této zásady je vyjádřena v § 984 odst. 1 NOZ, přičemž se však zároveň jedná právě i o právní úpravu nabytí vlastnického práva k evidované nemovité od neoprávněného.

Podle tohoto ustanovení je-li stav zapsaný v katastru nemovitostí v rozporu se skutečným právním stavem, platí pro osobu jednající úplatně a v dobré víře (§ 984 odst. 1 NOZ) zapsaný stav tak, jako kdyby odpovídal skutečnosti. Materiální pravda v tomto případě musí ustoupit té formální. Pokud tak např. uzavře s domnělým vlastníkem nemovitosti písemnou kupní smlouvu (zákonný požadavek úplatnosti), získá tím titul, na jehož základě pak může dojít i k intabulaci a k nabytí vlastnického práva. Původní vlastník se však proti tomuto stavu může bránit prostřednictvím poznámky rozepře (§ 985) či poznámky spornosti (§ 986), přičemž *„lze mít za to, že §985 NOZ se bude aplikovat tehdy, kdy je v rozporu se skutečným právním stavem stav zápisu v katastru nemovitostí, který pochází již z dřívější doby. Naopak §986 bude aplikován na zápisy, k nimž došlo v nedávné době.“*²⁴⁷

---

²⁴⁷ STEINBAUER, P. *Praktické důsledky zásady materiální publicity ve světle nového občanského zákoníku* [online]. epravo.cz, 26. 9. 2014 [cit. 28. 1. 2018]. Dostupné z <<https://www.epravo.cz/top/clanky/prakticke-dusledky-zasady-materialni-publicity-ve-svetle-noveho-obcanskeho-zakoniku-95250.html>>.

3.5.3. Nabytí od neoprávněného v ABGB

Třebaže i všeobecný zákoník občanský prolamuje zásadu *nemo plus iuris (ad alium) transferre potest, quam ipse habet* (§ 442 ABGB) a obsahuje právní úpravu „nabytí vlastnického práva tradicí při nedostatku práva předchůdce“,²⁴⁸ na rozdíl od NOZ v něm není pojato jako samostatný institut. Jedná se tak o zatím největší rozdíl, na jaký jsem při komparaci obou zákoníků narazil (až dosud jím byly „rozdílné“ koncepce úpravy vydržení, viz podkapitola 3.3.5., a převodu vlastnického práva, viz podkapitola 3.4.1.), a musí se samozřejmě projevit i v rozdílech v úpravě.

Přístup ABGB k nabytí od neoprávněného je daleko restriktivnější než v NOZ, dle jehož generálního ustanovení v § 1111 lze při splnění v něm stanovených podmínek nabýt vlastnické právo k movité věci v podstatě „jakkoli“ (viz podkapitola 3.5.1.). V ABGB se naproti tomu jedná o mnohem úžeji pojímané privilegium. V porovnání s novějším z předpisů zde jde zejména o úpravu implicitní a navíc jen zlomkovou, vztahuje se pouze na movitost,²⁴⁹ a ještě ani ne výlučně, když např. nabytí cenných papírů je upraveno i ve směnečném řádu a obchodním zákoníku.²⁵⁰ Přímou v ABGB jsou ustanovení, která se vztahují k tomuto „institutu“, obsažena zejména v dílu druhém, hlavě druhé, nazvané O vlastnickém právu, jako součást úpravy vindikační žaloby (§ 367 – 368 a § 371) a v hlavě patnácté, nazvané O ujetí se držby dědictví, § 824.

Nabytí od neoprávněného v ABGB stojí hlavně na § 367, na který se v rámci všeobecného zákoníku občanského následně odvolávají i některá další ustanovení (§ 456, § 1088) a který musí být povědomý každému, kdo zná § 1109 NOZ. Zde se však vztahuje výslovně pouze na movité věci a „dosahuje“ pouze k písmenu c), resp. až k písmenu d), jehož obsah je ale obsažen až v § 824.

Já se ale zastavím u písmena c), tj. u chápání „svěření“ věci. Ani zde, stejně jako je tomu v případě nového občanského zákoníku, totiž nepanuje shoda

---

²⁴⁸ RANDA, A. a SPÁČIL, J., ed. Právo vlastnické dle rakouského práva v pořádku systematickém. In: *I. Držba dle rakouského práva v pořádku systematickém; II. Právo vlastnické dle rakouského práva v pořádku systematickém*. Praha: ASPI, 2008. 588 s. Klasická právnická díla. ISBN 978-80-7357-389-8. s. 183.

²⁴⁹ ROUČEK, F., SEDLÁČEK, J. *Komentář k Československému obecnému zákoníku občanskému a občanské právo platné na Slovensku a v Podkarpatské Rusi. Díl. 2. §§ 285 – 530*. Praha: ASPI, 2002. 970 s. Komentáře velkých zákonů Československých, sv. 1. ISBN 80-85963-64-7. s. 321.

²⁵⁰ ROUČEK, F., SEDLÁČEK, J. *Komentář k Československému obecnému zákoníku občanskému a občanské právo platné na Slovensku a v Podkarpatské Rusi. Díl. 2. §§ 285 – 530*. Praha: ASPI, 2002. 970 s. Komentáře velkých zákonů Československých, sv. 1. ISBN 80-85963-64-7. s. 324.

nad tím, mají-li se zohledňovat okolnosti, za kterých ke svěřeni věci došlo. Podle profesorů Roučka se Sedláčkem²⁵¹ tehdy, stejně jako podle komentáře Wolters Kluwer²⁵² dnes, pokud byla věc na vlastníkově podvodně vylákána, nemůže se jednat o „svěření“. S tím naopak nesouhlasil profesor Randa, nesouhlasí s tím komentář C. H. Beck a nesouhlasím s tím ani já, neboť „u svěření věci jde totiž o důvěru v poctivost osoby, které je věc svěřována. Je tak třeba připočíst riziko vlastníkově, který dal dobrovolně „věc z ruky“.“²⁵³

I následky § 367 je možné zvrátit zpochybněním dobré víry nabyvatele. Návod k tomu podává § 368. Ačkoli tak ABGB v § 367, stejně jako NOZ v § 1109, až na výjimku výslovně nehovoří o požadavku úplatnosti plnění, v demonstrativním výčtu § 368 již jako jeden ze znaků nepoctivosti nabyvatele uvádí právě i „nápadně příliš nepatrnou cenu“. Kromě toho zde uvádí i „známé osobní (nelichotivé) vlastnosti“ zcizitele nebo jeho živnost. Při komparaci s NOZ by se tedy v podstatě mohlo jednat např. právě o zastavárny apod., v nichž by nakupování proto mělo být spojeno se zvýšenou pozorností kupujícího.

Na úpravu institutu nabytí od neoprávněného lze vztáhnout i § 371 ABGB, který upravuje možnosti vindikace smíšených zastupitelných věcí,²⁵⁴ zejména peněz. Podobné ustanovení je obsaženo i v novém občanském zákoníku v § 1041 odst. 2, i zde jako součást právní úpravy ochrany vlastnického práva. Pokud je nabyvatelem věc s přihlédnutím ke všem okolnostem přijata v dobré víře a dojde k jejímu smísení s jeho věcmi, stává se jejím vlastníkem, protože smísenou zastupitelnou věc nelze dostatečně individualizovat, a tato objektivní překážka brání tomu, aby mohla být vindikována (zákaz tzv. „vindikace kvantity“). V případě, že byl nabyvatel *malae fidei*, je takovou situaci zapotřebí řešit podle pravidel o smísení – § 415 ABGB, viz. podkapitola 3.2.2.2.).²⁵⁵

---

²⁵¹ ROUČEK, F., SEDLÁČEK, J. *Komentář k Československému obecnému zákoníku občanskému a občanské právo platné na Slovensku a v Podkarpatské Rusi. Díl. 2. §§ 285 – 530.* Praha: ASPI, 2002. 970 s. Komentáře velkých zákonů Československých, sv. 1. ISBN 80-85963-64-7. s. 323

²⁵² ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek III.* Praha: Wolters Kluwer, 2014. s. 1328. ISBN 978-80-7478-546-7. s. 310.

²⁵³ SPÁČIL, J. a kol. *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976 – 1474). Komentář.* 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013. 1260 s. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-499-5. s. 373.

²⁵⁴ V ABGB jsou „definovány“ pouze prostřednictvím § 370 a 371, viz § 291.

²⁵⁵ ROUČEK, F., SEDLÁČEK, J. *Komentář k Československému obecnému zákoníku občanskému a občanské právo platné na Slovensku a v Podkarpatské Rusi. Díl. 2. §§ 285 – 530.* Praha: ASPI, 2002. 970 s. Komentáře velkých zákonů Československých, sv. 1. ISBN 80-85963-64-7. s. 339 – 340.

3.6. Nabytí vlastnického práva rozhodnutím orgánu VM

V osmém pododdílu je v rozsahu pouhého jednoho paragrafu (§ 1114) upraven poslední ze „způsobů“ nabytí vlastnického práva, a to skrze rozhodnutí orgánu veřejné moci, které je předmětem zájmu této zdaleka nejkratší kapitoly hlavní části této práce. Slovo „způsob“ už jsem jednou v úvodu některé z kapitol této diplomové práci uvozoval. Jednalo se o kapitolu 3.4. věnovanou převodu vlastnického práva. Důvod, pro který ho uvozuji zde, je přitom stále stejný.

I v tomto případě se tak jedná o nabytí vlastnického práva pouze v jakémsi užším smyslu, takže opět vlastně ani ne o „způsob“ nabytí vlastnického práva, jako o „okamžik“ jeho nabytí. Nový občanský zákoník tak i zde pouze v závislosti na jedné ze dvou předvídaných situací (tentokrát pouze) konstitutivně určuje ten konkrétní moment, během kterého dojde ke změně v subjektu vlastnického práva *ex nunc*.

Případy, kdy o nabytí (či pozbytí) vlastnického práva rozhoduje některý z orgánů veřejné moci, jsou roztroušeny v různých veřejnoprávních předpisech po celém právním řádu.²⁵⁶ Já se však ve své diplomové práci soustředím pouze na úpravu obsaženou v novém občanském zákoníku. V něm „*soud rozhoduje o nabytí vlastnictví zejména v případě stanovení dosud nezjistitelné hranice mezi pozemky (§ 1028), při zrušení a vypořádání spoluvlastnictví (§ 1147, podobně § 1228 odst. 2), při přikázání stavby na cizím pozemku jejímu zřizovateli (§ 1086 odst. 2)*“.²⁵⁷ K nabytí vlastnického práva k věci totiž může na základě rozhodnutí soudu docházet pouze v situacích, kde to občanský zákoník (nebo jiný zákon), výslovně připouští.

V uvedených případech se vždy jedná pouze o jednotlivá ustanovení v rámci úpravy konkrétní materie. Já se však žádnému z výše zmíněných institutů rozhrad, spoluvlastnictví nebo stavby v této kapitole nebudu věnovat nebo se k němu vracet,²⁵⁸ neboť, třebaže se k tomuto pododdílu vztahují, nejsou jeho obsahem a opustil bych tím i přímý směr psaní, pro který jsem, když jsem byl v kapitole 3.4. ve stejné situaci, jako jsem teď, už tehdy pevně rozhodl (a

---

²⁵⁶ Např. § 52 (66, 70, 71) zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, ve znění pozdějších předpisů, nebo § 35 (48) zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů.

²⁵⁷ SPÁČIL, J. a kol. *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976 – 1474). Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013. 1260 s. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-499-5. s. 385.

²⁵⁸ Viz podkapitola 3.2.2.3.

nerozepisoval se např. o darovací nebo kupní smlouvě). Budu se proto věnovat pouze § 1114 NOZ.

Ten stanovuje, že vlastnické právo se nabývá okamžikem právní moci soudního rozhodnutí (stejně jako smlouva podle § 1099 NOZ má tak přímo věcněprávní účinky), není-li přímo v rozhodnutí určen jiný den. Tím samým okamžikem přitom dochází i k pozbytí vlastnického práva jiného vlastníka (a to i u nemovitostí zapsaných v katastru nemovitostí – následný zápis do katastru má pak již pouze deklaratorní účinky²⁵⁹). Kromě toho, stejně jako v jiných případech, vzhledem k ustanovením v § 1106 – 1108 NOZ, s vlastnickým právem přecházejí na nabyvatele i práva a povinnosti spojené s věcí.²⁶⁰

Toto soudní rozhodnutí sice zakládá právo působící *erga omnes*, přesto však „samo o sobě“ zavazuje pouze účastníky řízení, které mu předcházelo. Pro osoby, které nebyly účastníky tohoto řízení, je toto rozhodnutí, byť konstitutivní, závazné pouze tehdy, pokud tak výslovně stanoví zákon (v těchto případech by se tak mohlo jednat i o nabytí vlastnictví od neoprávněného dle § 1109 písm. a)²⁶¹ – viz podkapitola 3.5.1.). „*Opačný závěr by byl popřením zásady iudex facit inter partes a ve výsledku by mohl mít nepředvídatelné a nežádoucí dopady pro toho, kdo účastníkem řízení vůbec nebyl.*“²⁶² V tomto duchu hovoří rovněž i ustálená judikatura Nejvyššího soudu.²⁶³

Specifickými případy jsou situace, kde dochází k deklaratorním rozhodnutím o vlastnickém právu, která jsou však v rozporu s hmotným právem, např. když soud vyhoví vlastnické žalobě nevlastníka proti vlastníkovi (který např. neunesl důkazní břemeno apod.). „*Zde se vytvořily dvě skupiny názorů. První, spjatá s tzv. materiální teorií právní moci, tvrdí, že v takovém případě rozsudek mění hmotněprávní vztahy a vlastníkem se stává ten, kdo je za vlastníka v rozsudku označen. U nás však naprosto převládá procesní teorie právní moci, která vychází z toho, že deklaratorní rozhodnutí vyvolá účinky v zásadě jen v procesní oblasti; proto v případě, že rozhodnutí soudu o vlastnickém právu neodpovídá skutečným hmotněprávním poměrům ..., zůstává vlastnictví*

---

²⁵⁹ URBANEC, D. a HRADIL, A. *Účinky převodu vlastnického práva k nemovitosti při schválení dohody o vypořádání SJM soudním smírem* [online]. epravo.cz, 22. 10. 2015 [cit. 10. 2. 2018]. Dostupné z <<https://www.epravo.cz/top/clanky/ucinky-prevodu-vlastnickeho-prava-k-nemovitosti-pri-schvaleni-dohody-o-vyporadani-sjm-soudnim-smirem-99376.html>>.

²⁶⁰ ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek III.* Praha: Wolters Kluwer, 2014. s. 1328. ISBN 978-80-7478-546-7. s. 325.

²⁶¹ Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 22 Cdo 1229/2003, ze dne 27. 1. 2004.

²⁶² ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek III.* Praha: Wolters Kluwer, 2014. s. 1328. ISBN 978-80-7478-546-7. s. 325.

²⁶³ Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 22 Cdo 1390/2002, ze dne 16. 6. 2003.

zachováno, ovšem s tím, že skutečný hmotněprávní vztah se proti procesním vztahům, založeným pravomocným rozsudkem, neprosadí (pokud ovšem skutečný vlastník nebyl účastníkem řízení, může své právo uplatnit v jiném řízení).“²⁶⁴

3.6.1. Nabytí vlastnického práva rozhodnutím orgánu VM v ABGB

Shodou okolností právě v minulé kapitole (podkapitola 3.5.3.) jsem bilancoval dosavadní výsledky komparace obou předpisů, neboť jsem při rozboru úprav institutu nabytí vlastnického práva od neoprávněného našel ten největší rozdíl, s jakým jsem se do té doby setkal. Zde však, jen o několik stránek dále, už je ale „možná“ vše jinak.

Všeobecný zákoník občanský totiž neobsahuje žádné ustanovení o nabytí vlastnického práva přímo rozhodnutím orgánu veřejné moci ve smyslu § 1114 NOZ. Paragraf 424 ABGB sice uvádí soudní rozsudek jako právní důvod k nabytí vlastnického práva k nemovitostem, jak však vyplývá z ustanovení § 436 ABGB, nemá věcněprávní účinky (výjimkou je odevzdání pozůstalosti,²⁶⁵ které ovšem spadá do oblasti práva dědického, kterému se v této práci nevěnuji a nevztahuje se na něj ani § 1114). Slouží, stejně jako obyčejná smlouva, pouze jako podklad pro vklad do veřejných knih a ke změně subjektu vlastnického práva dochází opět až intabulací nebo uložením listin (blíže viz podkapitola 3.4.4.). Otázkou ale zůstává, jak na takovou právní úpravu nahlížet. Jedná se ještě o svébytný způsob nabytí vlastnického práva, pouze „pokřivený“ naukou o titulu a modu (§ 425), nebo již ne?

V podkapitole 2.4.2. je v legendě profesora Randy uveden jako zvláštní způsob nabytí vlastnictví „soudní příklep“. Zmíněné ustanovení § 237 z. č. 79/1896 Ř. z., řádu exekučního (nikoli soudního, jak uvádí prof. Randa) říká, že *„aby vlastnické právo k vydražené nemovitosti, kterého vydražitel příklepem nabyl, bylo knihovně vloženo, ...“* V tomto případě má tak skutečně zápis do veřejných knih pouze deklaratorní účinky²⁶⁶ a jak vidno, nauku o titulu a modu je možné překročit.

²⁶⁴ SPÁČIL, J. a kol. *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976 – 1474). Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013. 1260 s. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-499-5. s. 386.

²⁶⁵ ROUČEK, F., SEDLÁČEK, J. *Komentář k Československému obecnému zákoníku občanskému a občanské právo platné na Slovensku a v Podkarpatské Rusi. Díl. 2. §§ 285 – 530*. Praha: ASPI, 2002. 970 s. Komentáře velkých zákonů Československých, sv. 1. ISBN 80-85963-64-7. s. 588.

²⁶⁶ RANDA, A. a SPÁČIL, J., ed. *Právo vlastnické dle rakouského práva v pořádku systematickém*. In: *I. Držba dle rakouského práva v pořádku systematickém; II. Právo vlastnické*

Na základě systematiky hlavy páté, kde je rozsudek uveden pouze jako jeden z mnoha právních důvodů odevzdání, na základě systematiky profesora Randy, který jej, na rozdíl od soudního příklepu, zvláště neuvádí jako nabývací způsob, a zejména na základě poznatku z § 237 řádu exekučního tak dospívám v samém závěru své práce k názoru, že nabytí vlastnického práva rozhodnutím orgánu veřejné moci není, jako jediný z komparovaných institutů, ve všeobecném zákoníku občanském obsaženo.

4. Závěr

Ve své diplomové práci jsem se rozhodl zanalyzovat 70 paragrafů na přelomu první a druhé třetiny nového občanského zákoníku (§ 1045 – 1114), které v něm upravují vybrané „způsoby“ (viz kapitola 3.4.) nabytí vlastnického práva, a tyto zkomparovat s právní úpravou účinnou na našem území přesně před rovnými 100 lety, v době vzniku samostatného československého státu, s rakouským ABGB, na který se náš nový občanský zákoník odkazuje. Cílem práce tak bylo kromě pojednání o současné vybrané právní úpravě i učinění sondy do tehdejší občanskoprávní úpravy a demonstrovat tak předpokládaný pokrok, a kdyby ne ten, snad alespoň evoluci, která by se vzhledem k tomu, že je tomu již sto let a od té doby je u nás účinný již třetí občanský zákoník, patrně měla projevit.

V úvodní, spíše teoretické části, nebyl příliš prostor na nějaké „objevy“. Konečně, není to ani její účel. Přesto se mi i zde nějaké podařily. Předně s účinností nového občanského zákoníku ztrácí na významu dosud nejpraktičtější a proto i hojně používané dělení způsobů nabytí vlastnického práva na původní a odvozené. Toto dělení má, resp. asi již spíše mělo význam ve vztahu k závadám vážnoucím na nabývané věci. S nástupem nového občanského zákoníku však ustupuje do pozadí, neboť ten na tuto problematiku nahlíží optikou objektivní dobré víry nabyvatele (viz kapitola 2.3.). Jedná se o první rozdíl v úpravách obou předpisů, na který jsem ve své práci narazil (byť jsem si to naplno uvědomil až v podkapitole 3.4.4.). Toto zjištění se následně promítlo i do stanovení pořadí kapitol v hlavní části mé práce (to odpovídá pořadí institutů nabytí vlastnického práva v NOZ).

Ze systematické komparace předmětných právních úprav obou zákoníků v kapitole 2.4. také vyplynula zajímavá zjištění. Nový občanský zákoník se sice odkazuje na ABGB, ne však zcela samozřejmě a slepě. A to je rozhodně dobře. Rozdělení způsobů nabytí vlastnického práva pouze do tří hlav bylo totiž ve starším z obou předpisů od jeho vydání předmětem odborné kritiky, která mu vyčítala jeho neúplnost (a z toho plynoucí vady v systematice předpisu) i logická pochybení. Nový občanský zákoník proto přichází s odlišným, dokonalejším rozdělením, které těchto 70 paragrafů člení na 8, resp. 6 způsobů nabytí. To má i blíže k jejich rozdělení profesorem Randou, třebaže přímo nevychází ani z něj.

Tato kapitola rovněž ukázala, že přinejmenším většina ze způsobů nabytí vlastnického práva, na které se ve své práci zaměřuji, je v nějaké podobě upravena i někde v ABGB a já tak budu mít s čím srovnávat.

Poté už začala hlavní část práce. Nechci se zde pokoušet o shrnutí poznatků o každém jednotlivém institutu, neboť to by muselo nutně vést ke zjednodušování závěrů, ale ani se zde o nich rozepisovat nějak podrobněji, jelikož tím by se zase popřel její účel. Budu zde proto prezentovat pouze celkové závěry své práce.

Předně, nový občanský zákoník ve své důvodové zprávě hovoří o vládním návrhu občanského zákoníku z roku 1937, který byl modernizací v té době stále u nás účinného ABGB, jako o svém „ideovém zdroji“, což je ovšem velmi vágní formulace, pod kterou si je možné představit téměř cokoli. A tak se i děje. Jakkoli jsem výše psal o tom, že systematika obou úprav je odlišná, na úrovni jednotlivých paragrafů mě čekalo opravdu veliké překvapení, protože podobnost obou předpisů na této nejnižší úrovni je zejména v první polovině kapitol skutečně zarážející. Přiznám se, že jsem byl v jeden okamžik až v pokušení doplnit svou práci o tabulku znázorňující jednotlivé paragrafy NOZ spolu s jejich obsahovými ekvivalenty v ABGB. Ve druhé polovině případů se však již začínají právní úpravy přece jen více rozcházet, a i proto jsem tuto myšlenku nakonec upustil. Přesto se však rozhodně jedná o poznatek, který by zde měl zaznít.

Za druhé, kvalita právní úpravy jednotlivých institutů nabytí vlastnického práva v novém občanském zákoníku dle mého názoru výrazně kolísá, a to jak po stránce jejich vnitřní systematiky, tak po stránce kvality jejich obsahu. U nálezu jsem například kritizoval dvojnásobnou délku vydržecí doby u ztracených zvířat. Nebo u přirozeného přírůstku dvojnásobnou úpravu téhož obsahu pro movité i nemovité věci. To jsou ale naprosté detaily a jinak mám jejich úpravě jen málo co vytknout. Naproti tomu je tu ale právní úprava převodu vlastnického práva, kde jsem si skutečně „přišel na své“ a kde jsem rozhodně měl o čem psát, pokud jde obsah i systematiku. Určitě v tom nechci hledat obecně platnou úměru, ale musím zde uvést, že právě v tomto případě se nový občanský zákoník snaží přijít s odlišnou koncepcí než ABGB a dopadá to, dle mého názoru, neslavně.

Všiml jsem si samozřejmě „pokroku“ v právní úpravě. A jak se dalo očekávat, v různých formách se skutečně dostavil. A nejedná se jen o již uvedené zdokonalení systematiky. Uvedu zde 3 příklady vzestupného významu. Prvním může být např. zvláštní právní úprava nakládání s (alespoň) některými ztracenými

zvířaty, kterou NOZ, na rozdíl od ABGB, obsahuje a která je odrazem nového nahlížení na zvíře jako na smysly nadaného živého tvora. Nebo se zvýšila ochrana stromů před možnými zásahy souseda. Druhý, významnější rozdíl jsem zmínil už o odstavec výše. ABGB vychází při právní úpravě převodu vlastnického práva z osvědčené nauky o titulu a modu, zatímco NOZ „přichází“ s konsensuálním principem (ani v tomto případě se sice rozhodně nejedná o nějakou neprověřenou novotu, její realizace se však, nejen dle mého názoru, příliš nepodařila). Posledními příklady pokroku, tentokrát už zase pozitivního, mohou být např. překonání dělení způsobů nabytí vlastnického práva na původní a odvozené, či „uznání“ nabytí vlastnického práva od neoprávněného jako samostatný institut.

Změn je zkrátka dost (byť ne každé jsem se ve své diplomové práci mohl (podrobně) věnovat). Po sto letech a v mezidobí dvou dalších občanských zákonících se tomu ani nelze divit. Přesto se přiznám, že jich, alespoň tedy ve zvolené části, není zase tolik, kolik jsem si možná myslel. To však v žádném případě není výčitka jejich práci. Profesor Eliáš a jeho tým vzaly „osvědčenou“, ale již zastaralou právní úpravu a pokusili se ji upravit pro dnešní nový svět. Někde se to povedlo více a někde třeba tolik ne. I přes mé kritické hodnocení některých použitých řešení a přístupů bych však byl velice nerad, aby mé celkové hodnocení jejich práce vyznělo negativně.

Netroufl bych si tvrdit, že má tato diplomová práce ambice posunout právní vědu někam dále. Doufám však, že se mi podařilo odevzdat kvalitní vědeckou práci s množstvím vlastních myšlenek, které třeba i ne vždy korespondují s převládajícími názory na danou problematiku, vždy se je však snažím vyargumentovat.

Hlavně však doufám, že tato práce osvědčí mou po 5 let studia získávanou schopnost právního myšlení.

5. Resumé

This thesis deals with the methods of acquisition of the right of ownership, that are included in the same name part of the new Civil Code, that came into effect in 2014, and compares them to the Austrian Civil Code (ABGB), applied in our country at the time of its foundation in 1918, which our current Civil Code indirectly refers to. The goal of this thesis is not just the analysis of the current legislation in the chosen part of the Civil Code, but the demonstration of legal progress in our country in one hundred years as well.

The comparison results were a big surprise for me. As it is stated in the introduction, the new Civil Code “refers” to the ABGB, I expected similarities then. Although I did not get much of it from systematic comparison, on the paragraph level I found a conformity in many cases instead. Lots of paragraphs were the same and the rest was quite similar as well, especially in the first half. And that is good. The ABGB has been considered high quality legal work, so there was no reason for big changes.

In my thesis I leave the traditional division into ordinary and derivative ways for the reasons stated in it and I deal with 8, respectively just 6 methods “as they go”. And as they go, in my opinion, their quality change. I noticed some systematic and legal imperfections. However the Civil Code had been amended twice already and this whole part remained intact, so I guess it was nothing too serious.

Finally, even some legal “progress” has arrived. For example the new Civil Code really boosts good faith of the acquirer. Or the transfer of property rights by contract is now built on the consensual principle, so the right of ownership is generally transferred upon the effective date of the contract, not by the delivery as in the ABGB. But there are (too) many cases, where a diphase transfer remains.

6. Seznam použitých pramenů a literatury

6.1. Monografie

- BARTOŠEK, M. *Encyklopedie římského práva*. 1. vyd. Praha: Panorama, 1981. 512 s. Pyramida – encyklopedie.
- DVOŘÁK, J., ŠVESTKA, J. a kol. *Občanské právo hmotné. Svazek 3. Díl třetí. Věcná práva*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 225 s. ISBN 978-80-7478-935-9.
- HENDRYCH, Dušan, a kol. *Právníký slovník*. 2. rozšířené vyd. Praha: C. H. Beck, 2003. 1320 s. Beckovy odborné slovníky. ISBN 80-7179-740-5.
- HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055 – 3014). Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014. 2046 s. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-287-8.
- HURDÍK, J. a kol. *Občanské právo hmotné. Obecná část. Absolutní majetková práva*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. 308 s. ISBN 978-80-7380-377-3.
- KNAPP, V. *Teorie práva*. 1. vyd. Plzeň: Západočeská univerzita, 1994. 162 s. ISBN 80-7082-140-X.
- LAVICKÝ, P. a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1 – 654). Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014. 2380 s. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-529-9.
- PETR, B. *Nabývání vlastnictví originárním způsobem*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2011. 183 s. ISBN 978-80-7400-332-5.
- RANDA, A. a SPÁČIL, J, ed. *I. Držba dle rakouského práva v pořádku systematickém; II. Právo vlastnické dle rakouského práva v pořádku*

systematickém. Praha: ASPI, 2008. 581 s. Klasická právnická díla. ISBN 978-80-7357-389-8.

- ROUČEK, F., SEDLÁČEK, J. *Komentář k Československému obecnému zákoníku občanskému a občanské právo platné na Slovensku a v Podkarpatské Rusi. Díl. 2. §§ 285 – 530*. Praha: ASPI, 2002. 970 s. Komentáře velkých zákonů Československých, sv. 1. ISBN 80-85963-64-7.
- ROUČEK, F., SEDLÁČEK, J. *Komentář k Československému obecnému zákoníku občanskému a občanské právo platné na Slovensku a v Podkarpatské Rusi. Díl. 6. §§ 1342 – 1502*. Praha: ASPI, 2002. 600 s. Komentáře velkých zákonů Československých, sv. 1. ISBN 80-85963-99-X.
- SEDLÁČEK, J. a SPÁČIL, J. ed. *Vlastnické právo*. Praha: Wolters Kluwer, 2012. 426 s. Klasická právnická díla. ISBN 978-80-7357-754-4.
- SCHELLEOVÁ, I., SCHELLE, K. *Civilní kodexy 1811 – 1950 – 1964*. 1. vyd. Brno: Doplněk, 1993. 594 s. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, č. 45. ISBN 80-210-0597-1.
- SPÁČIL, J. a kol. *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976 – 1474). Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013. 1260 s. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-499-5.
- ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek III*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. s. 1328. ISBN 978-80-7478-546-7.

6.2. Odborné články

- DOŘÍČÁK, L. Věcné zaměření klauzulí nabytí od neoprávněného. *Právní rozhledy*. 2017, roč. 25, č. 18, s. 611 – 617.
- DOSTÁLOVÁ, P. *Věc nalezená, skrytá a opuštěná v komparativním pojetí* [online]. epravo.cz, 18. 12. 2012 [cit. 16. 9. 2017]. Dostupné z

<<https://www.epravo.cz/top/clanky/vec-nalezena-skryta-a-opustena-v-komparativnim-pojeti-zakona-c-401964-sb-a-zakona-c-892012-sb-87444.html>>.

- ELIÁŠ, K. *Opuštění nemovitosti: Vlastníci se bát nemusejí* [online]. cak.cz, 16. 11. 2012 [cit. 8. 9. 2017]. Dostupné z <<http://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=10474>>.
- ELIÁŠ, K. *Věcná práva v NOZ – držba* [online]. Pravniprostor.cz, 18. 3. 2014 [cit. 14. 10. 2017]. Dostupné z <<https://www.pravniprostor.cz/clanky/obcanske-pravo/vecna-prava-v-noz-cast-i-drzba>>.
- KOLÁŘOVÁ, J. *Přestavek* [online]. epravo.cz, 22. 9. 2014 [cit. 30. 9. 2017]. Dostupné z <<https://www.epravo.cz/top/clanky/prestavek-95154.html>>.
- KRÁLÍK, M. Stavby na cizím pozemku v judikatuře Nejvyššího soudu České republiky. *Soudní rozhledy*. 2011, roč. 17, č. 10, s. 357 – 365.
- KRÁLÍKOVÁ, S. *Nabytí nemovitosti neevidované v katastru nemovitostí od nevlastníka* [online]. epravo.cz, 27. 7. 2016 [cit. 28. 10. 2017]. Dostupné z <<https://www.epravo.cz/top/clanky/nabyti-nemovitosti-neevidovane-v-katastru-nemovitosti-od-nevlastnika-102363.html>>.
- MÁCHA, A. Opuštění nemovitosti – ano, či ne? *Právní rozhledy*. 2016, roč. 24, č. 2, s. 52 – 56.
- NOVOTNÁ, M, KAAS ZAHOŘOVÁ, E. *Stavba jako pojem občanského práva* [online]. epravo.cz, 18. 12. 2014 [cit. 1. 10. 2017]. Dostupné z <<https://www.epravo.cz/top/clanky/stavba-jako-pojem-obcanskeho-prava-96247.html>>.
- PETR, B. K nálezu věcí skrytých a otázce pokladu v novém občanském zákoníku. *Právní rozhledy*. 2016, roč. 24, č. 22, s. 788 – 791.

- SALÁK, P. Nález věci skryté a jeho právní úprava v novém občanském zákoníku. *Právní rozhledy*. 2016, roč. 24, č. 12, s. 419 – 426.
- SPÁČIL, J. Stavba na cizím pozemku – nová judikatura a nové problémy. *Soudní rozhledy*. 2017, roč. 23, č. 7 – 8, s. 218 – 225.
- SPÁČIL, O. Nabývání od neoprávněného. *Bulletin advokacie*. 2014, č. 3, s. 38 – 41.
- STEINBAUER, P. *Praktické důsledky zásady materiální publicity ve světle nového občanského zákoníku* [online]. epravo.cz, 26. 9. 2014 [cit. 28. 1. 2018]. Dostupné z <<https://www.epravo.cz/top/clanky/prakticke-dusledky-zasady-materialni-publicity-ve-svetle-noveho-obcanskeho-zakoniku-95250.html>>.
- TÉGL, P. a ZAJÍC, J. Způsob, jakým věc opustila sféru vlivu vlastníka, jako kritérium důležité pro ochranu nabyvatele při nabývání od neoprávněného. *Právní rozhledy*. 2016, roč. 24, č. 4, s. 120 – 129.
- URBANEC, D. a HRADIL, A. *Účinky převodu vlastnického práva k nemovitosti při schválení dohody o vypořádání SJM soudním smírem* [online]. epravo.cz, 22. 10. 2015 [cit. 10. 2. 2018]. Dostupné z <<https://www.epravo.cz/top/clanky/ucinky-prevodu-vlastnickeho-prava-k-nemovitosti-pri-schvaleni-dohody-o-vyporadani-sjm-soudnim-smirem-99376.html>>.
- VANĚK, J. Nabytí vlastnického práva od neoprávněného podle nového občanského zákoníku. *Právní rozhledy*. 2014, roč. 22, č. 2, s. 44 – 48.
- VOLNÝ, K. *Cena zvláštní obliby v občanském zákoníku* [online]. epravo.cz, 17. 2. 2015 [cit. 10. 9. 2017]. Dostupné na <<https://www.epravo.cz/top/clanky/cena-zvlastni-obliby-v-obcanskem-zakoniku-96906.html>>.

6.3. Legislativa

- Císařský patent č. 946/1811 Sb. z. s., Všeobecný zákoník občanský, ve znění císařského nařízení č. 69/1916 Ř. z. účinném ke dni 28. 10. 1918.
- Zákon č. 95/1871 Ř. z., knihovní zákon, ve znění účinném ke dni 28. 10. 1918.
- Zákon č. 79/1896 Ř. z., řád exekuční, ve znění účinném ke dni 28. 10. 1918.
- *Zivilgesetzbuch (ZGB)*, švýcarský občanský zákoník z 10. 12. 1907, ve znění účinném ke dni 3. 2. 2012.
- *Obligationenrecht (OR)*, švýcarský spolkový zákon z 30. 3. 1911 o změně švýcarského občanského zákoníku (část. pátá: kodex závazkového práva), ve znění účinném ke dni 3. 2. 2012.
- Císařské nařízení č. 276/1914 Ř. z., ve znění účinném ke dni 28. 10. 1918.
- Císařské nařízení č. 208/1915 Ř. z., ve znění účinném ke dni 28. 10. 1918.
- Císařské nařízení č. 69/1916 Ř. z., ve znění účinném ke dni 28. 10. 1918.
- Zákon č. 11/1918 Sb., o zřízení samostatného státu československého.
- Zákon č. 191/1950 Sb., směnečný a šekový, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění zákona č. 428/2011 Sb., účinném ke dni 31. 12. 2013.
- Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

- Zákon č. 509/1991 Sb., kterým se mění, doplňuje a upravuje občanský zákoník, ve znění účinném ke dni 31. 12. 2013.
- Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů.
- Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
- Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb.
- Zákon č. 114/1995 Sb., o vnitrozemské plavbě, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 219/1995 Sb., devizový zákon, ve znění zákona č. 278/2013 Sb. účinném ke dni 17. 10. 2016.
- Zákon č. 49/1997 Sb., o civilním letectví, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 254/2001Sb., o vodách, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 256/2013 Sb., katastrální zákon, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 460/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

- Zákon č. 303/2017 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti se zrušením statusu veřejné prospěšnosti, ve znění pozdějších předpisů.

6.4. Judikatura

- Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 22 Cdo 508/2001, ze dne 14. 6. 2001.
- Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 22 Cdo 1390/2002, ze dne 16. 6. 2003.
- Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 22 Cdo 1229/2003, ze dne 27. 1. 2004.
- Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 29 Odo 346/2004, ze dne 27. 4. 2005.
- Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 29 Cdo 494/2008, ze dne 30. 9. 2009.
- Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 22 Cdo 1826/ 2004, ze dne 8. 11. 2012.
- Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 22 Cdo 4572/2015, ze dne 18. 4. 2017.
- Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 22 Cdo 5330/2015, ze dne 20. 9. 2017.

6.5. Sborník

- PELIKÁNOVÁ, I. Některé koncepční otázky nové kodifikace soukromého práva. In: *XXII. Karlovarské právnické dny*. Praha: Leges, 2014, s. 189 – 265. ISBN 978-80-7502-029-1.

6.6. Ostatní zdroje

- BERÁNEK, J. *Nabývání vlastnictví: diplomová práce*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta právnická, 2015. 82 s.
- PAULY, J. *Cenné papíry: přednáška z předmětu Obchodní právo 3*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta právnická, 24. 2. 2016.
- TÉGL, P. *VĚCNÁ PRÁVA: zimní semestr 2012/2013* [online]. PavelPetr.cz, [cit. 25. 8. 2017]. Dostupné z http://www.pavelpetr.cz/soubory/29/93/v_cna_prava_p_edna_ka_5,6_pwp.ppt.
- *Co je CDCP* [online]. CDCP.cz, [cit. 4. 2. 2018]. Dostupné z <https://www.cdcp.cz/index.php/cz/co-je-cdcp>.
- *Důvodová zpráva k NOZ (konsolidovaná verze)* [online]. ObcanskyZakonik.Justice.cz, Dostupná z <http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>.